

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

บทสรุปผู้บริหาร

แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาทุกรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก และทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ปรากฏผลการดำเนินงานในหลายๆ ด้านเพิ่มมากขึ้น ในอนาคตปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำนักงาน ป.ป.ส. ในฐานะหน่วยงานกลางในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงกำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ขึ้น โดยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนหลายครั้งเพื่อศึกษาวิเคราะห์นโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ผลการดำเนินงานในห้วงที่ผ่านมา แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม เพื่อกำหนดแนวคิด ทิศทาง วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ งบประมาณ กลไกการดำเนินงาน และตัวชี้วัด พร้อมทั้งยกร่างแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งได้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการพิจารณาพิจารณาพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์ในระดับภาคด้วย

แนวคิดหลักของแผนยุทธศาสตร์คือ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคีที่เกี่ยวข้องในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล แก้ปัญหาแบบองค์รวมด้วยการแก้ปัญหายาอย่างเป็นระบบ ครบวงจร สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติดและการลดอุปทานยาเสพติด และเน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพโดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยมีวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์อาเซียนภายในปี ๒๕๖๒” แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๘ ยุทธศาสตร์หลักคือ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้เสพยาเสพติด ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ รวมทั้งได้กำหนดกลไกในการควบคุม กำกับ และขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการด้วย

เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปีให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	ข
สารบัญแผนภูมิ	ง
๑. กล่าวนำ	๑
๒. การประเมินสถานการณ์	
๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อปัญหายาเสพติด	๑
๒.๒ แนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติด	๘
๓. แนวคิดและทิศทาง	
๓.๑ แนวคิดหลัก	๑๗
๓.๒ ทิศทาง	๑๘
๔. วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย	
๔.๑ วิสัยทัศน์	๑๘
๔.๒ พันธกิจ	๑๘
๔.๓ เป้าประสงค์	๑๘
๔.๔ วัตถุประสงค์	๑๘
๔.๕ จุดเน้นยุทธศาสตร์	๑๙
๔.๖ ตัวชี้วัด	๑๙
๕. ยุทธศาสตร์	
๕.๑ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๒๑
๕.๒ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหามัผู้เสพยาเสพติด	๒๗
๕.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม	๓๔
๕.๔ ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	๓๙
๕.๕ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๔๖
๕.๖ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด	๕๒
๕.๗ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน	๕๘
๕.๘ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๖๕
๖. การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ	
๖.๑ การสร้างความพร้อมในการผลักดันแผน	๗๔
๖.๒ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผน	๗๕
๖.๓ การสร้างกลไกการขับเคลื่อน	๗๗
๖.๔ การติดตามประเมินผล	๗๘
๖.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๗๙

ภาคผนวก

๘๕

ก.สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์

๑. การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๘๖
๒. การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด	๘๘
๓. การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม	๙๐
๔. การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	๙๒
๕. ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๙๕
๖. การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	๙๗
๗. การมีส่วนร่วมภาคประชาชน	๙๙
๘. การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๑๐๒

ข. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

๑. ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๐๔
๒. ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด	๑๑๐
๓. ด้านการสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม	๑๑๕
๔. ด้านการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	๑๑๘
๕. ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ	๑๓๐
๖. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	๑๓๔
๗. ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน	๑๔๐
๘. ด้านการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๑๔๕

ค. ตัวอย่างโครงการ

๑๕๒

ง. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับ
ความสำคัญเร่งด่วนของพื้นที่ปัญหา

๑๕๗

จ. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทภารกิจของหน่วยงานกับยุทธศาสตร์การป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด

๑๗๒

ฉ. บทบาทภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๑๘๑

ช. คำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒๔๘

ซ. สรุปสาระสำคัญการประชุมประชาพิจารณ์แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ในพื้นที่ภาคต่างๆ

๒๕๖

ณ. คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

๒๖๑

ญ. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

๒๖๗

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๒๐
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๒๖
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด	๓๓
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม	๓๘
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด	๔๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ความร่วมมือระหว่างประเทศ	๕๑
ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด	๕๗
ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน	๖๔
ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ	๗๓
การบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๘๑
โครงสร้างกลไกคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการ ป.ป.ส.	๘๒
โครงสร้างกลไกการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ	๘๓
ความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์และตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์	๘๔
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรายภาค	๑๖๒

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒

๑. กล่าวนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหามันคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทุกรัฐบาลที่ผ่านให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy)

ในอนาคตปัญหายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มรุนแรงอยู่และนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประชาชนได้คาดหวังให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดในการควบคุม ป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อจะได้มีความรู้สึกร่มเย็นปลอดภัยในการดำรงชีวิต ด้วยเหตุนี้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

๒. การประเมินสถานการณ์

๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อปัญหายาเสพติด

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศมีผลกระทบโดยตรงต่อสถานการณ์ยาเสพติดในอนาคตหลายประการ กล่าวคือ

๒.๑.๑ แนวโน้มกระแสประชาคมโลก

๒.๑.๑.๑ ข้อมูลจากสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ชี้แนวโน้มว่า ประเทศอัฟกานิสถานยังคงเป็นแหล่งผลิตฝิ่นรายใหญ่ที่สุดของโลก รองลงมาเป็นประเทศสหภาพเมียนมาร์ ส่วนพื้นที่ปลูกโคคาอียาของโลกรายใหญ่ได้แก่ ประเทศโคลอมเบีย โบลิเวีย และเปรู และประเทศที่เป็นแหล่งผลิตสารตั้งต้นที่สำคัญคือ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน อินเดีย เยอรมนี และไต้หวัน แหล่งผลิต

ยาเสพติดจากพื้นที่พระจันทร์เสี้ยวทองคำ สามเหลี่ยมทองคำ และอเมริกาใต้ยังคงส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดโลก

๒.๑.๑.๒ ข้อมูลจากสำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ (UNODC) ชี้แนวโน้มว่า จะมีสารกระตุ้นประสาทชนิดใหม่ (New Psychoactive Substance) ซึ่งมีได้อยู่ภายใต้การควบคุมระหว่างประเทศจะแพร่หลายมากขึ้น มีการใช้สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ที่ไม่ถูกควบคุมในการผลิตยาเสพติด รวมทั้งการดัดแปลงสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ไปใช้ในทางที่ผิดมากขึ้น

๒.๑.๑.๓ ด้วยเหตุที่ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสากล ประเทศต่างๆ จึงเรียกร้องให้สังคมโลกหันมาร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาเสพติด

๒.๑.๑.๔ ประเด็นที่ได้มีการหยิบยกขึ้นมาหารืออย่างกว้างขวางในเวทีระหว่างประเทศอย่างเช่น มาตรการลดอันตรายจากการใช้ยา มาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรม การควบคุมสารตั้งต้นและวัตถุดิบออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทชนิดใหม่ การยกเลิกโทษประหารชีวิต

๒.๑.๑.๕ ประชาคมโลกเกิดการเมืองแบบหลายขั้วอำนาจ มีการขยายอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาค

๒.๑.๒ แนวโน้มกระแสประชาคมระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย

๒.๑.๒.๑ ประเทศสหรัฐอเมริกากำหนดยุทธศาสตร์ด้านต่างประเทศที่ให้ความสำคัญกับทวีปเอเชีย (Pivot to Asia) เพื่อสร้างสมดุลในความสัมพันธ์กับประเทศญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม สิงคโปร์ เมียนมา และไทย

๒.๑.๒.๒ ยังมีข้อพิพาทแย่งชิงกรรมสิทธิ์ในหมู่เกาะสแปรตลีระหว่างประเทศบรูไน ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย เวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน และได้หัน การที่แต่ละประเทศขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน จะกลายเป็นปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย

๒.๑.๒.๓ มีหลายหัวข้อที่ต้องห้ามสำหรับหยิบยกขึ้นมาเจรจาระหว่างประเทศด้วยเกรงกลัวว่า จะทำลายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (Sensitive issues) อย่างเช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน ระบบการเมือง ระบบประชาธิปไตย บทบาทขององค์กรภาคเอกชน

๒.๑.๒.๔ องค์กรสิทธิมนุษยชนหรือองค์การนิรโทษกรรมระหว่างประเทศอาจจะเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานในประเทศต่าง ๆ

๒.๑.๒.๕ ความขัดแย้งในสังคมสมัยใหม่จะมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งระหว่างอารยธรรม วัฒนธรรม ศาสนาชาติพันธุ์ และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

๒.๑.๒.๖ ต่างประเทศมักจะให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดที่จะถูกลักลอบนำออกไปยังต่างประเทศหรือส่งผลกระทบต่อประเทศที่เป็นเจ้าของเงินทุนช่วยเหลือเป็นหลัก

๒.๑.๓ แนวโน้มกระแสประชาคมอาเซียน

เมื่อประเทศในภูมิภาครวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในพ.ศ. ๒๕๕๘ จะส่งผลกระทบต่อแนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติดและการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งทางบวกและทางลบหลายประการด้วยกัน กล่าวคือ

๒.๑.๓.๑ ประชาคมเศรษฐกิจ

ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญได้แก่ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค การพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศ บรรยากาศการค้าและการลงทุนเสรีมากขึ้น เงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศเข้าออกได้อย่างเสรี เกิดความเชื่อมโยงระบบชำระเงินระหว่างกันในอาเซียน การแข่งขันเพื่อเป็นศูนย์กลางการขนส่งของภูมิภาคระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันเองนำไปสู่การพัฒนาด้านศุลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เกิดโครงข่ายทางด่วนสารสนเทศ รวมทั้งเพิ่มโอกาสในการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ จากการวิจัยและพัฒนาาร่วมกันในภูมิภาคอาเซียน

ผลกระทบเชิงลบที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงระหว่างไทยกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคจะเอื้ออำนวยต่อการลำเลียงยาเสพติดทั้งต่อประเทศต้นทางที่เป็นแหล่งผลิตยาเสพติด ประเทศทางผ่านที่เป็นจุดแวะพัก และประเทศปลายทางที่เป็นตลาดผู้บริโภค เส้นทางลำเลียงยาเสพติดจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและเกิดความหลากหลายมากขึ้น ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการสกัดกั้นและปราบปราม เกิดอาชญากรรมทางเศรษฐกิจข้ามชาติ อาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติด และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ แผนประทุษกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดจะพลิกแพลงและซับซ้อนมากขึ้น การใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ให้เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศ ธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศและการฟอกเงิน นักลงทุนต่างชาติจะอาศัยสิทธินักลงทุนสัญชาติอาเซียนเข้ามาลงทุนในไทยมากขึ้น เกิดปัญหาการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

๒.๑.๓.๒ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม

ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญได้แก่ กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนเตรียมความพร้อมและพัฒนาตามกรอบอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเข้าใจและความร่วมมือกันมากขึ้นในการแก้ไขปัญหา เกิดความร่วมมือระดับภูมิภาคอาเซียนในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ผลกระทบเชิงลบที่สำคัญได้แก่ การกีดกันในการขับเคลื่อนความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีปริมาณงานเพิ่มขึ้น ความพร้อมของบุคลากรด้านภาษาและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ข้อยกีดกันด้านงบประมาณและกำลังคน เครื่องมือและกลไกพื้นฐานของระบบราชการขาดความยืดหยุ่นและคล่องตัว ค่านิยมและวัฒนธรรมบางอย่างอาจจะยังไม่สอดคล้องหรือสร้างการไม่ยอมรับ มีทัศนคติเชิงลบต่อการเปลี่ยนแปลง เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ประชาชนบางกลุ่มยังเข้าไม่ถึงบริการของภาครัฐ และขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพ

เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความแตกต่างและความหลากหลายทางประชากร อย่างเช่น เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ปัญหาสังคมเป็นมูลเหตุที่สำคัญของปัญหายาเสพติด

๒.๑.๓.๓ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง

ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญ ได้แก่ สร้างความร่วมมือด้านการป้องกันทางทหารและความมั่นคงอาเซียนโดยเฉพาะการกำหนดแนวทางการจัดการพื้นที่ชายแดน การดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือต่าง ๆ จะก่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคอาเซียน เกิดการเสริมสร้างความเข้าใจในระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย การพัฒนาประสิทธิภาพของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีอาเซียน การสร้างแนวปฏิบัติร่วมกันของประชาคมอาเซียน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้กับประเทศในกลุ่มอาเซียน

ผลกระทบเชิงลบที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศสมาชิกมีระบบกฎหมายที่แตกต่างกันและบทลงโทษที่รุนแรงไม่เหมือนกัน ช่องว่างของบทลงโทษในเชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศ (law loophole) เป็นเหตุให้นักค้ายาเสพติดหลบหลีกจากการกระทำความผิดในประเทศที่มีบทลงโทษหนักหรือมีมาตรการที่รุนแรงไปยังประเทศอื่นที่มีบทลงโทษที่เบากว่า อำนาจการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละประเทศอยู่ภายใต้ขอบเขตพรมแดนของตนเอง ขณะที่อาชญากรรมข้ามชาติไร้พรมแดน ปัจจุบันกฎหมายหลายฉบับไม่สอดคล้องกับพันธกรณี ต้องเร่งปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและมาตรการที่ปฏิบัติต่อต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยให้เป็นไปตามพันธกรณี การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน สิทธิในกระบวนการยุติธรรม กฎหมายการเข้าเมือง กฎหมายทะเบียนราษฎร กฎหมายสัญชาติ กฎหมายที่ดิน การเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรีอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงภายในประเทศ กลุ่มก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติแสวงประโยชน์จากการเปิดเสรีและเคลื่อนย้ายเสรี แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับอาชญากรรมและยาเสพติดจะพัฒนารูปแบบที่พลิกแพลงมากขึ้น ทำให้การป้องกันและปราบปรามมีความยุ่งยากและซับซ้อนยิ่งขึ้น

๒.๑.๔ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้กลายเป็นทั้งปัจจัยและเงื่อนไขให้เกิดผลต่อปัญหายาเสพติด ทั้งในด้านการผลิต การค้า การนำเข้า การส่งออก และการแพร่ระบาดของยาเสพติด กล่าวคือ

๒.๑.๔.๑ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

๑) แรงจูงใจเกี่ยวกับรายได้ (Incentive inducement) การลักลอบค้ายาเสพติดเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้จำนวนมหาศาลภายในระยะเวลาอันรวดเร็ว (Profitability) และแรงจูงใจที่อยากร่ำรวยแบบก้าวกระโดดได้ทำให้เกิดการผลิต การค้า การนำเข้า การส่งออก และการแพร่ระบาดของยาเสพติด

อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การลักลอบค้ายาเสพติดกลายเป็นช่องทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม มีโอกาสในการไต่เต้าไปสู่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

๒) การลักลอบค้ายาเสพติดตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเสี่ยงกับค่าตอบแทน (Risk and return) เกิดความคิดที่ว่ายิ่งเสี่ยงยิ่งคุ้ม ทำให้บางคนเกิดความรู้สึกกล้าได้กล้าเสีย หลงผิดคิดว่ากำไรที่ได้คุ้มต่อการลงเสี่ยงกระทำความผิดจึงหันไปค้ายาเสพติด มีผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดรายใหม่ตลอดเวลา

๓) การลักลอบค้ายาเสพติดเป็นขบวนการเศรษฐกิจนอกระบบ (Shadow economy) ที่บ่อนทำลายความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การลักลอบค้ายาเสพติดเป็นมูลเหตุที่สำคัญประการหนึ่งของการประทุมิชชอบในวงราชการ การสมยอมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อแลกกับผลประโยชน์ทำให้ขบวนการนอกกฎหมายเหล่านี้ยังคงดำรงอยู่ได้ และเจ้าหน้าที่ของรัฐตกเป็นผู้ต้องหาในคดียาเสพติดมากขึ้น

๔) อาชญากรรมด้านยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมทั้งเกิดความเกี่ยวข้องกันของอาชญากรรมด้านต่างๆ ด้วย อย่างเช่น องค์กรอาชญากรรมด้านยาเสพติดกับอาชญากรรมทางทรัพย์สิน (Property crime) อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Economic crime) เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบเปิดทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการแฝงตัวเข้ามาขององค์กรอาชญากรรม

๕) สังคมเมืองประชาชนต้องทำงานเพื่อเลี้ยงชีพ ทุกคนพยายามดิ้นรนทุกวิถีทางในการหาเงินให้ได้มากที่สุดโดยไม่คำนึงถึงว่าจะได้มาโดยวิธีใด ครอบครัวที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย หรือมีการก่อหนี้ของครัวเรือนจะส่งกระทบต่อการดำรงชีวิตและความมั่นคงของครัวเรือน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจผลักดันให้คนที่ประสบปัญหาชีวิตหันไปพึ่งพาเสพติด เกิดมีการเสพยาเสพติดเพิ่มขึ้นด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน

๖) ความสัมพันธ์แบบศูนย์กลางกับบริบท (Center-periphery relation) ได้ทำให้เกิดการกระจายตัวของยาเสพติดจากเมืองใหญ่ๆ ที่เป็นศูนย์กลางในด้านต่างๆ ไปยังเขตบริวารข้างเคียง มีแนวโน้มว่าจะเกิดการกระจายตัวของยาเสพติดจากสังคมเมืองไปสู่เขตปริณทลและสังคมชนบทมากขึ้น อย่างกรณีของกรุงเทพมหานครและจังหวัดปริณทล เมืองใหญ่ๆ ในภูมิภาคกับพื้นที่ใกล้เคียง ชุมชนที่มีความเจริญมากก็มักแฝงไปด้วยปัญหาเสพติดที่มากขึ้น

๗) อาชญากรรมด้านยาเสพติดจะสร้างความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก มีความสัมพันธ์กันระหว่างการเกิดอุบัติเหตุกับการเสพยาเสพติด สร้างความสูญเสียทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นมูลค่ามหาศาล

๒.๑.๔.๒ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๑) อาจจะกล่าวได้ว่า ปัญหายาเสพติดในอนาคตจะเกิดขึ้นได้ใน ๒ ลักษณะด้วยกันคือ อุปสงค์ยาเสพติดทำให้เกิดอุปทานยาเสพติด (Demand create supply problem) และอุปทานยาเสพติดทำให้เกิดอุปสงค์ยาเสพติด (Supply create demand problem) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การมีคนที่ซื้อจะชักนำทำให้มีคนขายเกิดขึ้น และสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากก็คือ ภาวะความท่วมท้นของทั้งอุปทานยาเสพติดและอุปสงค์ยาเสพติด (Excess supply-Excess demand)

๒) สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จากสภาพปัญหาต่างๆ ที่รุมเร้าสังคมอยู่ทุกวันนี้มีส่วนผลักดันให้เกิดการใช้ยาเสพติดเพื่อแสวงหาความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ (Mood altering) ตามมาในสภาวะที่สังคมกดดันบีบคั้นมากๆ ทำให้เกิดความยากลำบากในการประกอบตัวเองให้อยู่รอด ต้องพยายามดิ้นรนแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแบบเฉพาะหน้า จะมีการใช้ยาเสพติดในกลุ่มที่สร้างความเคลิบเคลิ้ม (Euphoria) เพื่อให้รู้สึกหลุดพ้นไปจากโลกแห่งความเป็นจริง ไม่ต้องรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์ที่ต้องฝืนความรู้สึก มักจะมีการใช้ยาเสพติดประเภทกล่อมประสาทหรือหลอนประสาทเพื่อปรับสภาพจิตใจให้เกิดความกล้า ให้สามารถปฏิบัติการกิจซึ่งในภาวะปกติไม่สามารถมีพฤติกรรมเช่นนั้นได้ มีการใช้ยาเสพติดเพื่อการประกอบอาชีพบางประเภท ในสถานการณ์ที่ต้องการจะกระตุ้นความรู้สึกหรือต้องการให้เกิดอะไรในสิ่งที่ปกติไม่เกิดขึ้น มักจะมีการใช้ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท ในบางขณะมีการใช้ยาเสพติดบางชนิดเพื่อเสริมสร้างความสนุกสนาน ความบันเทิง ความตื่นเต้น การกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ

๓) ในทำนองกลับกันปัญหายาเสพติดก็ทำให้ปัญหาต่างๆ ที่สังคมต้องเผชิญอยู่มีความยุ่งยากซับซ้อนเพิ่มขึ้น อย่างเช่น กลุ่มผู้ติดยาเสพติดจะพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ยาเสพติดมาเสพ เกิดการก่ออาชญากรรมเพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด ผู้ที่ติดยาเสพติดมีโอกาसारมณ์แปรปรวน กลายเป็นโรคจิตโรคประสาท และอาจจะสร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่สังคม ภาพสะท้อนของอาชญากรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังปรากฏให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่อง และส่งผลต่อความรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน

๔) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ข้อมูลข่าวสารเป็นเรื่องไร้พรมแดน ทุกคนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการได้โดยไร้ขีดจำกัด สื่อสมัยใหม่ครอบครองพื้นที่ชีวิตส่วนใหญ่ของคนไทย การสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์กลายเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวัน สภาพสังคมทั่วไปกำลังกลายเป็น “สังคมมอมจ่อ” ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดลง มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการกระทำความผิดเพื่อหลบหลีกการตรวจสอบและการปราบปรามของเจ้าหน้าที่มากขึ้น เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Cyber drugs) ผู้ซื้อผู้ขายยาเสพติดสามารถติดต่อกันบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยไม่จำเป็นต้องเห็นหน้ากัน

๕) ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากปัญหายาเสพติดจะเรียกร้องให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดแก้ไขปัญหามากขึ้น แต่ด้วยเหตุที่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ผลการดำเนินงานอาจจะไม่สามารถตอบสนองต่อข้อเรียกร้องหรือความต้องการ

ได้ทันท่วงที เกิดเป็นช่องว่างของความคาดหวัง (Gap of expectation) และกลายเป็นความรู้สึกผิดหวัง ในที่สุดทำให้ประชาชนไม่ศรัทธาเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีท่าทีที่จะไม่ให้ความร่วมมือต่อทางราชการ และนำไปสู่การสูญเสียมวลชนในระยะยาวได้

๖) อัตราการเกิดอาชญากรรม (Crime rate) อัตราการจับกุมผู้กระทำความผิด (Clearance rate) อัตราการกระทำความผิดคดีอาชญากรรมซ้ำ (Recidivism rate) จำนวนคดีอาชญากรรมหลักเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม จำนวนนักโทษคดีอาชญากรรมล้นคุก (Prison crowding) จะก่อให้เกิดแรงกดดันในเชิงนโยบายด้านอาชญากรรม (Criminal justice policy) ทั้งในแง่ของความพยายามที่จะบัญญัติกฎหมายใหม่ๆ ออกมาใช้บังคับ และการพัฒนายุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา

๒.๑.๔.๓ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

๑) กระแสประชาธิปไตย (Democratization) ทำให้ระบอบการเมืองการปกครองตามหลักประชาธิปไตยเกิดขึ้นโดยแพร่หลาย ระบบการเมืองการปกครองของไทยจะมีความผูกพันกับกระแสโลกค่อนข้างมาก คนไทยจะเป็นทั้งพลเมือง (Thais citizen) และพลโลก (World citizen) และตามหลักประชาธิปไตยเมื่อใดที่เป็นประเด็นสาธารณะ (Public issue) ประชาชนก็มีสิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์ (Public discussion) ได้ ประชาชนเกิดการตื่นตัวต่อการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ

๒) กระแสเสรีภาพ (Liberalization) อำนาจอธิปไตยจะลดลงในขณะที่ประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพมากขึ้น การออกกฎหมายใหม่ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนกระทำได้อย่างยิ่งกว่าเดิม ต้องคำนึงถึงดุลยภาพระหว่างอำนาจอธิปไตยกับเสรีภาพส่วนบุคคล กระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องอยู่ภายใต้กรอบขอบเขตของกฎหมายโดยเคร่งครัด การตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยจะมีมากขึ้น

๓) กระแสการกระจายอำนาจ (Decentralization) ทำให้มีการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น การถ่ายโอนภารกิจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่นจะมีมากขึ้น

๔) กระแสพหุนิยม (Pluralization) ทำให้มีความหลากหลายทางสังคมทั้งที่เป็นกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มผลักดัน และกลุ่มต่างๆ ขบวนการประชาสังคม (Civil society) จะเติบโตมากขึ้นเป็นเงาตามตัวบทบาทของภาคประชาสังคมและภาคประชาชนจะเพิ่มมากขึ้น (Empowerment) มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น มีการประชุมสาธารณะ (Public hearing) การปรึกษาหารือขอความเห็นจากชุมชนและกลุ่มบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายรัฐบาล การปฏิบัติหน้าที่ราชการของหน่วยงานต่างๆ ต้องเปิดเผยต่อสาธารณชนมากขึ้นกว่าเดิม

๕) กระแสการแปรรูป (Privatization) องค์กรภาครัฐต้องปรับบทบาทและภารกิจจากการเป็นผู้ปฏิบัติ (Doer) ไปสู่การเป็นผู้กำกับดูแล (Regulator) ผู้ให้การสนับสนุน (Facilitator) และผู้กระตุ้นเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Change agent) มากขึ้น และเพื่อเป็นการลดภาระภาครัฐในเรื่องงบประมาณแผ่นดิน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่ขาดทุนหรือการบริหารงานไร้ประสิทธิภาพจะถูกแปรรูปไปสู่ภาคเอกชนมากขึ้น ต้องปรับ

โครงสร้างบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานให้มีความสอดคล้องและเหมาะสม ต้องปรับความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหายาเสพติดบางส่วนไปสู่ภาคเอกชนและภาคประชาชนมากขึ้น

๖) กระแสการปฏิรูป (Reformation) กระแสเรียกร้องให้มีการปฏิรูประบบต่างๆ ในสังคมให้ทันสมัยเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ทั้งการปฏิรูปการเมือง การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การปกครองท้องถิ่น การศึกษา เศรษฐกิจ พลังงาน สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม สื่อมวลชน สังคม และอื่นๆ นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐต้องลดกฎระเบียบขึ้นตอนลง (Deregulation) ทำให้องค์กรมีขนาดเล็กลงแต่ยังคงไว้ซึ่งประสิทธิภาพ (Small but smart)

๒.๒ แนวโน้มสถานการณ์ยาเสพติด

๒.๒.๑ สถานการณ์การลักลอบผลิตยาเสพติด

๒.๒.๑.๑ ด้านประเทศเมียนมาร์ ยังคงมีสถานะเป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติดหลักในภูมิภาคอาเซียนทั้งฝิ่น เฮโรอีน ยาบ้า และไอซ์ โดยเฉพาะยาบ้าซึ่งผลิตเพื่อส่งตลาดในประเทศไทยเป็นหลัก แม้ว่ารัฐบาลเมียนมาร์จะมีความพยายามในการเจรจาหยุดยั้งกับชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ เพื่อให้เกิดความสงบสุขภายในประเทศตลอดจนมีกระบวนการเดินทางประชาธิปไตย สิ่งเหล่านี้คาดว่าจะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดในประเทศเมียนมาร์มากนักเนื่องจากกลุ่มว้ามักจะไม่เข้าร่วมในการเจรจาที่สำคัญ นอกจากนี้หากประเทศเมียนมาร์ต้องการกวาดล้างแหล่งผลิตยาเสพติดต้องใช้ทั้งงบประมาณ อาวุธ และกำลังพลจำนวนมาก จึงไม่ใช่เรื่องสำคัญลำดับต้นๆ ของนโยบายของประเทศเมียนมาร์ และรัฐบาลเองก็ไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะดูแลชนกลุ่มน้อยที่ขาดรายได้จากยาเสพติด และอาจก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีหากใช้ความรุนแรงในการปราบปราม

๒.๒.๑.๒ ด้าน สปป.ลาว ยังคงเป็นประเทศที่ผลิตกัญชาแล้วส่งผลกระทบต่อประเทศไทยมากที่สุด ในอาเซียน รวมทั้งมีการปลูกฝิ่นในพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศเพิ่มสูงขึ้นทุกปี สะท้อนถึงความต้องการฝิ่นดิบจำนวนมากเพื่อส่งโรงงานผลิตเฮโรอีน นอกจากนี้ยังมีสถานะเป็นประเทศทางผ่านยาเสพติดสำคัญจากประเทศเมียนมาร์มายังไทย เวียดนาม และกัมพูชา ก่อนที่จะลำเลียงต่อไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงเป็นทางผ่านสารตั้งต้นเข้าสู่แหล่งผลิตในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ

๒.๒.๑.๓ ด้านประเทศกัมพูชา มีความเป็นไปได้ที่จะยังคงมีการผลิตไอซ์ สารตั้งต้นชาโวล สำหรับผลิตเอ็กซ์ตาซีหรือยาอี และจะยังเป็นฐานการค้าของเครือข่ายนักค้ายาเสพติดชาวแอฟริกันซึ่งกระจายยาเสพติด ได้แก่ ไอซ์ และโคเคน เป็นไปยังประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะประเทศไทย รวมถึงยังมีสถานะเป็นทางผ่านยาเสพติดทั้งเฮโรอีน ไอซ์ และยาบ้าจากพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำไปยังประเทศที่สาม

๒.๒.๑.๔ ด้านพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย การลักลอบปลูกฝิ่นมีแนวโน้มทรงตัว การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของพื้นที่ปลูกในแต่ละปีไม่มากนักสามารถควบคุมปัญหาได้ ในแต่ละปีสามารถดำเนินการตัดฟันทำลายต้นฝิ่นได้มากกว่าร้อยละ ๙๕ ผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่เหลือเพียงใช้เสพในพื้นที่เท่านั้น แม้ว่าผลผลิตที่ได้จะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศ แต่ต้องมีการเฝ้าระวังและป้องปรามในพื้นที่เดิมที่มีการปลูก โดยเฉพาะพื้นที่

ที่ทุรกันดารยากต่อการเข้าถึงของเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อำเภอมก๋อย เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่มีโอกาสลักลอบปลูกเพิ่มขึ้น ปัญหาฝิ่นมีลักษณะซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับปัญหาด้านอื่น ๆ ของประเทศด้วย

๒.๒.๑.๕ ด้านพื้นที่ทั่วไป การลักลอบปลูกกัญชาและพืชกระท่อมยังมีการกระจายตัวไปในทุกภูมิภาคของประเทศ การค้นหาแหล่งเพาะปลูกกัญชาและพืชกระท่อมเพื่อทำการปราบปรามตัดฟันทำลายเป็นไปได้ยาก

๒.๒.๑.๖ เมื่อมีการปราบปรามจับกุมและสกัดกั้นอย่างเข้มงวด องค์กรการผลิตยาเสพติดจะพัฒนาตัวเองและกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมีให้มีความซับซ้อนมากขึ้น มีความพยายามแสวงหาเคมีภัณฑ์ชนิดใหม่ๆ รวมทั้งสารตั้งต้นประเภทอื่นๆ มาใช้มากขึ้นโดยลำดับ ประกอบกับอุปกรณ์การผลิตยาเสพติดบางประเภทยังไม่ผิดกฎหมายแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์การผลิต เครื่องอัดเม็ด (tableting rotary) โดยสภาพปกติแล้วสามารถครอบครอง ซื้อมา และเคลื่อนย้ายได้โดยทั่วไป จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการลักลอบผลิตเกิดขึ้น โดยมีลักษณะที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เป็นการอัดเม็ดใหม่เพื่อเพิ่มกำไรในการจำหน่ายแก่ผู้ผลิตยาบ้า หรือการลักลอบผลิตยาบ้าและไอซ์ภายในประเทศในลักษณะ kitchen lab โดยมีความพยายามเปลี่ยนพื้นที่ไปไม่เลือกพื้นที่เดิมที่เป็นที่พึ่งเลี้ยงของเจ้าหน้าที่

๒.๒.๑.๗ พัฒนาการในกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมี ทำให้ศักยภาพในการผลิตยาเสพติดสูงขึ้นตามไปด้วย มียาเสพติดชนิดใหม่ๆ เข้ามาแพร่หลายในท้องตลาดมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งยาเสพติดประเภทสังเคราะห์ (designer drugs)

๒.๒.๒ สถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติด

๒.๒.๒.๑ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางบก ด้วยเหตุที่ประเทศไทยมีพื้นที่ชายแดนทางบกติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางยาวมาก ปัจจัยด้านสภาพภูมิประเทศจึงยังคงเอื้ออำนวยต่อการลักลอบนำเข้ายาเสพติดอยู่ พื้นที่นำเข้าหลัก (เกินกว่าร้อยละ ๘๐) ยังคงเป็นพื้นที่ชายแดนภาคเหนือโดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับแหล่งเก็บพักยาเสพติดของกลุ่มผู้ผลิตและเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยในประเทศเพื่อนบ้าน อย่างไรก็ตามหากการสกัดกั้นในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือมีความเข้มข้นและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จะเปลี่ยนเส้นทางมานำเข้าในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้น พื้นที่ที่ควรเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเนื่องจากการนำเข้าในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นพื้นที่ใหม่ที่เริ่มปรากฏการนำเข้าในปริมาณมาก ได้แก่ อำเภอแม่สาย แม่ฟ้าหลวง แม่จัน จังหวัดเชียงราย อำเภอฝาง ไซยะปารากер เชียงดาว แม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย อำเภอเมือง จังหวัดบึงกาฬ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอขามุนาม จังหวัดอำนาจเจริญ อำเภอเมือง ท่าอุเทน ธาตุพนม บ้านแพง จังหวัดนครพนม อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และอำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

๒.๒.๒.๒ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางน้ำ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดผ่านทางแม่น้ำระหว่างประเทศและน่านน้ำระหว่างประเทศมีแนวโน้มยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๒.๓ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดทางอากาศ เนื่องจากประเทศไทยมีระบบการคมนาคมขนส่งทางอากาศที่เชื่อมโยงกับทั่วทุกภูมิภาคของโลก สถานะของประเทศไทยจึงเป็นไปได้ทั้งเป็นประเทศต้นทาง (Source country) ประเทศทางผ่าน (Transit country) และประเทศปลายทาง (Destination country) ของการลักลอบลำเลียงยาเสพติด การลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากต่างประเทศโดยทางเครื่องบินมักจะใช้สนามบินสุวรรณภูมิเป็นหลัก หลังจากที่มีการเข้มงวดของเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นทำให้กลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศปรับเปลี่ยนเส้นทางการลำเลียงโดยการนำผ่านประเทศเพื่อนบ้านก่อนนำเข้าประเทศไทยโดยทางบก การใช้สนามบินนานาชาติในภูมิภาค ได้แก่ สนามบินนานาชาติภูเก็ต สมุย และเชียงใหม่ การปรับเปลี่ยนการเดินทางโดยใช้สายการบิน Low cost รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงตัวผู้ลำเลียงให้หลากหลายสัญชาติ ข้อมูลดังกล่าวเหล่านี้จำเป็นต้องมีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการวางแผนเฝ้าระวังร่วมกัน

๒.๒.๒.๔ การพัฒนาเส้นทางคมนาคมขนส่งรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การลักลอบลำเลียงยาเสพติดในอนาคตที่ต้องเฝ้าระวังได้แก่ โครงการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกและนิคมอุตสาหกรรมทวาย โดยจะมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางถนนที่สำคัญได้แก่ โครงการมอเตอร์เวย์สายบางใหญ่-กาญจนบุรี โครงการมอเตอร์เวย์สายกาญจนบุรี-ชายแดนไทย/เมียนมาร์ (บ้านพุน้ำร้อน) และเส้นทางชายแดนไทย/เมียนมาร์-ท่าเรือทวาย รวมถึงการพัฒนาทางรถไฟเพื่อเชื่อมท่าเรือน้ำลึกทวายกับชายแดนประเทศไทยที่บ้านพุน้ำร้อน โครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งแรกระหว่างสปป.ลาวกับเมียนมาร์ซึ่งตั้งอยู่ในเขตบ้านห้วยกุ่มเมืองลอง แขวงหลวงน้ำทา ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับบ้านเชียงลาย เมืองท่าขี้เหล็ก เขตรัฐฉานของเมียนมาร์ โครงการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ ๔ ระหว่างสปป.ลาวกับไทยที่เชื่อมต่อจากเมืองห้วยทรายของ สปป.ลาว ไปยังอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย และโครงการพัฒนาเส้นทางเศรษฐกิจสายอาเซียนซึ่งเชื่อมต่อระหว่างเมืองสำคัญๆ ในกลุ่มประเทศลุ่มน้ำโขง ๖ ประเทศคือ ไทย จีน (มณฑลยูนนาน) เวียดนาม กัมพูชา สปป.ลาว และเมียนมาร์

๒.๒.๒.๕ มีปริมาณยาเสพติดจำนวนมากที่รอดพ้นไปจากการสกัดกั้นปราบปรามและจับกุมของเจ้าหน้าที่และถูกกระจายไปสู่กลุ่มผู้เสพติดในประเทศ

๒.๒.๓ สถานการณ์การลักลอบส่งออกยาเสพติด

๒.๒.๓.๑ การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางบก ความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งผู้โดยสารทางบก ข้ามพรมแดนอาจจะเป็นช่องทางของการลักลอบส่งออกยาเสพติดมากขึ้นได้

๒.๒.๓.๒ การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางน้ำ แนวโน้มการขนส่งสินค้าทางท่าเรือยังคงมีมากอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละวันมีสินค้าไหลเวียนผ่านท่าคล้งสินค้าเพื่อการส่งออกไปยังต่างประเทศเป็นปริมาณมากจนไม่สามารถทำการตรวจตู้บรรจุสินค้าได้โดยละเอียดและทั่วถึง ยิ่งไปกว่านั้นสภาพชายฝั่งทะเลที่ยาวทำให้ยากต่อการตรวจตราดูแลให้ทั่วถึง ยังมีปัญหาในการตรวจตราและควบคุมเรือ เพราะมีการใช้พาหนะหลากหลายรูปแบบทั้งเรือหางยาวติดเครื่องยนต์ท้าย เรือประมงขนาดเล็ก เรือประมงขนาดใหญ่ติดอาวุธ มีเรือประมงทั้งที่จอด

ทะเบียนและไม่จดทะเบียนเคลื่อนไหวเข้าออกได้ทุกจุด เรือบรรทุกสินค้าขนาดเล็กก็สามารถจอดแวะที่ท่าเทียบเรือระหว่างการเดินทางที่ใดก็ได้ หลายจุดเป็นพื้นที่อิทธิพล เป็นท่าเรือเอกชน ในการปฏิบัติการทางทะเลเพื่อสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงยาเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ที่เป็นรอยต่อ เขตเหลื่อมทับ และเขตพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล อาจจะเป็นการเผชิญหน้ากัน และกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านขึ้นได้

๒.๒.๓.๓ การลักลอบส่งออกยาเสพติดทางอากาศ เนื่องจากพื้นที่ท่าอากาศยานแต่ละแห่งกว้างขวาง มีช่องทางเข้าออกหลายแห่ง มีทั้งผู้โดยสารและผู้ให้บริการเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ในการควบคุมดูแลและตรวจตราผู้โดยสารเครื่องบินก่อนออกเดินทางก็มีเวลาค่อนข้างจำกัดมาก ยิ่งไปกว่านั้นหากเจ้าหน้าที่ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีข่าวสารที่ชัดเจนก็ยากที่จะดำเนินการสกัดกั้นจับกุม

๒.๒.๓.๔ การลักลอบนำสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์จากประเทศไทยเข้าไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ยังคงเกิดขึ้น ทั้งการก๊วบซื้อในประเทศและการใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อส่งออกโดยเฉพาะยาแก้ปวดสูตรผสมชูโดอีเฟดรีน กรดอะเซติก โซเดียมคาร์บอเนต กรดไฮโดรคลอริก กาเฟอีน และฟอสฟอรัส ที่มีการระบุว่าเป็นสารที่สามารถใช้เป็นสารตั้งต้นในการผลิตยาบ้าและไอซ์

๒.๒.๓.๕ การควบคุมยาเสพติดสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์เป็นปัญหาระดับชาติและนานาชาติทุกประเทศต้องหามาตรการป้องกันการลักลอบ การเปลี่ยนแปลง และการลักลอบลำเลียงเพื่อนำไปใช้ในทางที่ผิดกฎหมาย

๒.๒.๔ สถานการณ์การลักลอบค้ายาเสพติด

๒.๒.๔.๑ กลุ่มนักค้าชาวแอฟริกันยังคงมีบทบาทสำคัญในการบงการการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเข้าดำเนินการในประเทศเพื่อนบ้านอาศัยการเปิดประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียนซึ่งจะเอื้อประโยชน์ในการลำเลียงยาเสพติด ขณะที่กลุ่มผู้ลำเลียงภายในประเทศที่สำคัญคือ กลุ่มม้ง มูเซอ ลีซอ และอาข่า โดยเฉพาะกลุ่มม้งที่มีเครือข่ายใหญ่ครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือจะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการลำเลียง รวมทั้งการพัฒนาตนเองเป็นนักค้ายาเสพติด

๒.๒.๔.๒ ในช่วงที่ผ่านมา ยังไม่สามารถตรวจจับการค้ายาสำคัญที่อยู่ในและนอกเรือนจำ รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ จากสถิติการจับกุมพบว่ากลุ่มนักค้ารายใหญ่มักมีบทบาทในการบงการการค้าอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกลุ่มนักโทษรายสำคัญในเรือนจำและเจ้าหน้าที่รัฐถือเป็นตัวจักรสำคัญต่อสถานการณ์ปัญหาเสพติดในอนาคต

๒.๒.๔.๓ แม้ว่ากลุ่มการค้าส่วนใหญ่จะใช่วิธีการเดิมๆ ในการวิธีการซุกซ่อนยาเสพติด แต่ช่วงหลังพบการลักลอบขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถไฟ บริษัทขนส่งสินค้า การส่งทางพัสดุไปรษณีย์บ่อยครั้งขึ้น จำเป็นต้องประสานความร่วมมือกับบริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด การรถไฟแห่งประเทศไทย และกรมการขนส่งทางบก เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกัน ตรวจสอบ และพิจารณาดำเนินการเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

๒.๒.๔.๔ จากการจับกุมคดีผลิตไอซ์ในช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ มีผู้ต้องหาระบุว่าได้เรียนรู้การผลิตและส่งซื้อสารตั้งต้นจากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังปรากฏว่ามีหลายเว็บไซต์ที่มีการโฆษณาเชิญชวนและจำหน่ายยาเสพติด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารต้องร่วมมือกันแก้ไขอย่างใกล้ชิด

๒.๒.๔.๕ เนื่องจากขบวนการค้ายาเสพติดมีเงินจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง แม้ว่าภาครัฐจะได้มีมาตรการในการยึดทรัพย์สินและพยายามสืบสาวไปถึงผู้บงการที่อยู่เบื้องหลัง แต่การเปิดเสรีด้านการเงินในอนาคตอาจส่งผลให้การดำเนินงานด้านธุรกรรมการเงินของผู้ค้ามีความซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อป้องกันหรือตัดตอนมิให้สามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้อยู่เบื้องหลังได้

๒.๒.๔.๖ ในกรณีที่มีการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงและต่อเนื่องจะนำไปสู่ภาวะขาดแคลนยาเสพติด สภาพยาเสพติดที่หายากทำให้ราคายาเสพติดสูงขึ้น ผลของราคายาเสพติดที่แพงกลายเป็นแรงจูงใจให้คนบางกลุ่มหันมาค้ายาเสพติดมากขึ้นเพื่อหวังผลกำไร

๒.๒.๔.๗ เมื่อใดที่มีการมุ่งเน้นปราบปรามยาเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่งมากเกินไป มีแนวโน้มจะทำให้เกิดการหลีกเลี่ยงหันไปสู่อีกยาเสพติดชนิดใหม่เกิดขึ้น เกิดการแตกตัวของยาเสพติดขึ้นมามากมาย (Diversification of drug) หรือไม่ก็หันไปค้ายาเสพติดในพื้นที่อื่นๆ (Displacement effect) มากยิ่งขึ้น

๒.๒.๕ สถานการณ์การแพร่ระบาดยาเสพติด

๒.๒.๕.๑ กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับรายใหม่ยังคงเป็นปัญหาหลักในอนาคต ซึ่งพบว่ามีสัดส่วนสูงทั้งในกลุ่มผู้ค้าและกลุ่มผู้เสพ แม้ว่าจะมีแนวโน้มสัดส่วนลดลงแต่ในกลุ่มผู้เข้าบำบัดรักษาก็ยังมีไม่ต่ำกว่า ๓ ใน ๕ ขณะที่กลุ่มผู้ต้องหามีถึงร้อยละ ๗๐ โดยกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕-๒๔ ปีถือเป็นกลุ่มหลักที่เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งพบทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา โดยกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับประถมศึกษาเป็นสองกลุ่มที่มีโอกาสเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งหากสามารถผลักดันให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนต่อถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้จะทำให้อัตราการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดลดลง

๒.๒.๕.๒ กลุ่มเยาวชนหญิงอายุ ๑๕-๑๙ ปีมีพฤติกรรมเสี่ยงทั้งการมีประสบการณ์ในการมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นๆ ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวผลจากการวิจัยระบุว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เด็กมีโอกาเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒.๒.๕.๓ เยาวชนนอกสถานศึกษาโดยเฉพาะกลุ่มอายุ ๑๕-๑๙ ปี พบว่ามีถึงร้อยละ ๗๗.๗ ที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงสำคัญที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดเพราะมีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งการค้าและเสพยาเสพติด โดยเฉพาะกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงที่ชอบมั่วสุมในร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด/ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว และการชิงรถ เป็นต้น ขณะที่พื้นที่เสี่ยงที่ต้องให้ความสนใจควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดคือ สถานบันเทิง/สถานบริการ หอพัก และร้านเกมส์

๒.๒.๕.๔ ยาบ้ายังคงมีส่วนแบ่งทางการตลาดที่สูงกว่าตัวยาเสพติดอื่นอย่างชัดเจน ในขณะที่ไอซ์กลุ่มนักค้ายังคงใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเดิมๆ เพื่อที่จะสร้างความต้องการในตลาดเพิ่มมากขึ้นและยังคงเป็นตัวยาที่ต้องเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด ส่วนเฮโรอีนก็เป็นอีกตัวยาหนึ่งที่ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ควรจะละเลยเนื่องจากพบแนวโน้มการปลูกฝิ่นเพิ่มขึ้นทั้งในประเทศเมียนมาร์ และสปป.ลาว รวมทั้งพบว่ามีในกลุ่มเยาวชนอายุ ๑๕-๑๙ ปี และน้อยกว่า ๑๕ ปี มีการเข้ามาซื้อขายต่อเนื่อง ขณะที่พืชกระท่อมและสีสุกน้อยแม้ว่าสถิติการจับกุมและสถิติการบำบัดรักษา

จะไม่เพิ่มขึ้นแต่พบการกระจายตัวของผู้เสพไปยังภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น รวมถึงการเป็นสิ่งเสพติดที่มีราคาไม่สูง สามารถจัดทำขึ้นมาเสพเองได้ง่าย เป็นปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการแพร่ระบาดในอนาคตเพิ่มมากขึ้น

๒.๒.๕.๕ พฤติกรรมการใช้ยาเสพติดที่น่ากังวลคือ อัตราการใช้ยาเสพติดมากกว่าหนึ่งชนิด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จะส่งผลทำให้การบำบัดรักษามีความยากและความซับซ้อนมากขึ้น รวมถึงผลการประเมินการใช้ยาเสพติดของผู้เข้าบำบัดรักษาที่กลุ่มผู้ติดและกลุ่มผู้ติดยาเสพติดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๕.๖ ประสิทธิภาพของการบำบัดรักษา จากข้อมูลการเข้ารับการบำบัดรักษาพบว่าในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมาสัดส่วนของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาที่ระบุว่าการบำบัดรักษาแล้วสามารถอดยาได้ไม่เกิน ๑ เดือน ยังคงมีสัดส่วนที่ไม่เปลี่ยนแปลงอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๔๐ จึงเป็นสิ่งที่ต้องมีการทบทวนถึงกระบวนการบำบัดรักษา รวมถึงกระบวนการติดตามที่โดยข้อเท็จจริงไม่สามารถดำเนินการตามที่กำหนดไว้

๒.๒.๖ แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่

จากการประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีทำให้เห็นแนวโน้มปัญหาเสพติดในระดับพื้นที่ที่มีความรุนแรงมากขึ้น กล่าวคือ

๒.๒.๖.๑ พื้นที่ภาคเหนือตอนบน

ปริมาณยาเสพติดภายนอกประเทศยังคงมีอยู่ล้นเหลือ มียาเสพติดจำนวนมากลักลอบตามแนวชายแดนเพื่อคอยังหาโอกาสที่จะนำเข้ามาในประเทศไทย พื้นที่นำเข้ายาเสพติดหลักยังคงเป็นพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และเชียงราย ถึงแม้จะได้มีการสกัดกั้นปราบปรามจับกุมการลักลอบลำเลียงยาเสพติดตามแนวชายแดนได้มากขึ้นก็ตาม แต่เชื่อว่ายังมียาเสพติดที่หลุดรอดเข้ามายังพื้นที่ตอนในได้อีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน ยังมีความพยายามลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากพื้นที่ชายแดนเข้ามายังพื้นที่ตอนในอย่างต่อเนื่อง เครือข่ายการค้ายาเสพติดจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นลักษณะองค์กรอาชญากรรมที่ขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้น เครือข่ายนักโทษในเรือนจำยังคงเป็นกลุ่มหลักในการเชื่อมโยงการค้ากับกลุ่มนักค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน การค้าระดับรายย่อยยังคงมีอยู่ในชุมชนเมือง โครงสร้างการค้าและการเสพมีการขยายตัวเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษามากขึ้น ตัวยาสเสพติดจะมีความหลากหลายมากขึ้น มีการดัดแปลงตัวยาสเสพติดในรูปแบบต่างๆ มากขึ้น ยาบ้ายังคงเป็นตัวยาสหลัก รองลงมาได้แก่ ฝิ่น ส่วนตัวยาสที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นได้แก่ ไอซ์ เฮโรอีน และสารระเหย พื้นที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ทั้งหอพัก บ้านเช่า รองลงมาได้แก่ สถานบันเทิง โต๊ะสนุกเกอร์/โต๊ะพนันบอล/ร้านค้าแอบแฝง และร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต

๒.๒.๖.๒ พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเป็นทางผ่านของเส้นทางลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่พื้นที่ตอนในของประเทศ การค้ายาเสพติดยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายการค้าในพื้นที่อำเภอแม่สอด พะเยา และวังเจ้าจังหวัดตาก อำเภอนครไทยและชาติตระการจังหวัดพิษณุโลก และอำเภอเขาค้อจังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้เสพยกระดับขึ้นไปเป็นผู้ค้ารายย่อยในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ยาบ้ายังคงเป็นตัวยาสหลักที่มีการแพร่ระบาด โดยเฉพาะในเขตตัวเมืองของทุกจังหวัด

๒.๒.๖.๓ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

สถานการณ์การผลิตยาเสพติดจากภายนอกประเทศเพิ่มปริมาณมากขึ้นเนื่องจากเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เป็นเหตุให้ยังมีความต้องการระบายยาเสพติดจากกลุ่มผู้ผลิตและนักค้ายาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน และยังคงมีความพยายามลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนอยู่ตลอดเวลา สืบเนื่องจากพื้นที่นำเข้าทางภาคเหนือถูกกีดตันอย่างหนักจากเจ้าหน้าที่ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะจังหวัดเลยและหนองคาย หมู่บ้านชุมชนตามแนวชายแดนถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติด ยังมีกลุ่มนักค้ารายย่อยในพื้นที่ตอนในของภาค รวมทั้งกลุ่มรับจ้าง/ขนและลำเลียงยาเสพติดตามความต้องการของกลุ่มนายทุนทั้งในและนอกพื้นที่ การค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสูง กลุ่มผู้เสพยาใหม่ยังคงเพิ่มสูงขึ้น กลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมยังมีความเชื่อว่าการเสพยาบ้าสามารถช่วยให้มีแรงทำงานได้ ซึ่งส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีนักค้ารายย่อยในพื้นที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

๒.๒.๖.๔ พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

พื้นที่แหล่งพักยาเสพติดยังปรากฏในประเทศเพื่อนบ้าน (สปป.ลาว) ทำให้มีการลักลอบนำเข้าผ่านมาทางพื้นที่ชายแดน และพักไว้ตามหมู่บ้านแนวชายแดน ยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้าพบทั้งยาบ้า ไอซ์ และกัญชาแห้ง การค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีอยู่โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอขนาดใหญ่ในจังหวัด โดยยาบ้า กัญชา สารระเหย และไอซ์ ยังคงพบการแพร่ระบาดมากในพื้นที่ ผู้เสพยาใหม่ (มีการใช้ยาเสพติดระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี) มีอัตราสูงเฉลี่ยร้อยละ ๑๐.๓๖ กลุ่มเยาวชนที่ไม่อยู่ในระบบการศึกษาจะมีความเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในระบบการศึกษาถึง ๕ เท่า

๒.๒.๖.๕ พื้นที่ภาคกลาง

กลุ่มผลิตอัดเม็ดยาบ้ายังคงสร้างตัวแทนใหม่ทดแทนบุคคลในเครือข่ายที่ถูกจับกุมไปแล้วอย่างต่อเนื่อง การค้ายาเสพติดรายสำคัญระดับภาค ระดับจังหวัด แม้จะมีปฏิบัติการและจับกุมไปแล้วหลายรายแต่เครือข่ายการค้ายังคงสามารถจัดหายาเสพติดทุกชนิดได้จากพื้นที่ชายแดน ชุกซ่อนลำเลียง และพักยาเสพติดในพื้นที่ปริมณฑล เพื่อนำส่งปลายทางได้อย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าส่วนใหญ่เชื่อมโยงกับผู้ต้องขังและนายทุนทุกภาค ยาบ้ายังคงเป็นตัวยาค้าที่แพร่ระบาดหลัก และมีปริมาณมากทำให้ผู้เสพยาเสพติดหาซื้อได้ง่ายด้วยราคาที่ไม่สูงขึ้น เฉลี่ยเม็ดละไม่เกิน ๒๐๐ บาท เด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีแนวโน้มมากขึ้นและมีสัดส่วนกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง พื้นที่เศรษฐกิจสำคัญมีการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในจังหวัดปริมณฑล พระนครศรีอยุธยา สระบุรี โดยมีจำนวนโรงงานและแรงงานเข้าสู่พื้นที่เพิ่มขึ้น

๒.๒.๖.๖ พื้นที่ภาคตะวันออก

ยังมีการนำเข้ายาเสพติดจากประเทศเพื่อนบ้าน การค้าและแพร่ระบาดในพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนเมือง พื้นที่ท่องเที่ยว และพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม กลุ่มผู้เสพยาที่พัฒนาตัวเองเป็นผู้ค้ารายย่อย การแพร่

ระบาดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ทั้งการรับจ้างทั่วไป ลูกจ้างในภาคเกษตรและอุตสาหกรรม ว่างานค้าขาย และเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ยาเสพติดที่แพร่ระบาด ได้แก่ ยาบ้า ไอซ์ กัญชา และพืชกระท่อม

๒.๒.๖.๗ พื้นที่ภาคตะวันตก

พื้นที่ภาคตะวันตกยังคงถูกใช้เป็นพื้นที่พักยาเสพติดและกระจายยาเสพติดไปยังพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันตกเป็นเส้นทางในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดทั้งจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางลงสู่พื้นที่ภาคใต้ การพัฒนาขยายเส้นทางถนนหมายเลข ๘๗ จากอำเภอพญาตองสู่ประเทศสหภาพเมียนมาร์เชื่อมต่อกับถนนสายหลักหมายเลข ๘ และการเปิดช่องทางชายแดนด้านบ้านพุน้ำร้อนอำเภอเมืองจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจการค้าของโครงการทวายส่งผลให้การลักลอบนำเข้ายาเสพติดตามแนวชายแดนด้านอำเภอสังขละบุรีจังหวัดกาญจนบุรีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้เกี่ยวข้องรายใหม่ทั้งผู้ค้าและผู้เสพยังคงเป็นปัญหาหลัก มีกลุ่มแรงงานต่างด้าวบุคคลสามสัญชาติเข้ามากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งคดียาและคดีเสพยาเพิ่มขึ้น

๒.๒.๖.๘ พื้นที่กรุงเทพมหานคร

เครือข่ายการค้ายาเสพติดยังคงนำยาเสพติดที่มีปริมาณมากมาพักคอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับผู้ค้าระดับกลางและรายย่อยในชุมชน นักค้ารายกลางและรายสำคัญที่ยังไม่ถูกจับกุมยังอยู่ในพื้นที่และยังมีการเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง กลุ่มนักค้ายาเสพติดที่ยังคงมีบทบาทสำคัญได้แก่เครือข่ายนักโทษในเรือนจำ กลุ่มนักค้ารายเก่า ยังมีเจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปมีผลประโยชน์และเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดในพื้นที่ กลุ่มการค้ายาเสพติดใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะผู้เสพยาพัฒนาตนเองเป็นนักค้ารายใหม่ยังมีพื้นที่เสี่ยงมากมายหลายแหล่งที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติด อย่างเช่น สถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก ที่พักอาศัยเชิงพาณิชย์ ร้านเกมส์ อินเทอร์เน็ต และมีปัจจัยเสี่ยงหลายประการที่นำไปสู่วงจรปัญหายาเสพติด ยังมีชุมชนที่เป็นแหล่งจำหน่ายและแพร่ระบาดยาเสพติดกระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานครจำนวน ๖๒๑ ชุมชน หรือร้อยละ ๓๐ ของชุมชนทั้งหมดในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้นพื้นที่กรุงเทพมหานครยังถูกใช้ในการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากประเทศไทยไปยังตลาดต่างประเทศและนำยาเสพติดจากต่างประเทศเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยอีกด้วย

๒.๒.๖.๙ พื้นที่ภาคใต้ตอนบน

ยังคงมีความเคลื่อนไหวของเครือข่ายการค้ายาเสพติดที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายภาคเหนือและภาคใต้อย่างต่อเนื่อง ผู้เสพยาใหม่ยังมิมีโอกาสเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นพื้นที่ภาคใต้ตอนบนยังเป็นพื้นที่ที่มีชาวต่างชาติเข้ามาจำนวนมาก ทั้งการเข้ามาท่องเที่ยวและการเข้ามาทำงาน โดยเฉพาะแรงงานชาวพม่าซึ่งพบการเข้ามกระทำความผิดในคดียาเสพติดมากกว่าสัญชาติอื่นๆ

๒.๒.๖.๑๐ พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

ยังคงมีการลักลอบลำเลียงยาเสพติดจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางเข้าสู่พื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง การค้าและแพร่ระบาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่อำเภอเมืองและเมืองสำคัญ

เช่น อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนราธิวาส อำเภอสะเตาะและหาดใหญ่จังหวัดสงขลา มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติด โดยเฉพาะ Club Drugs และไอซ์จากประเทศมาเลเซีย ส่วนมากนำเข้ามาสก๊อฟเพื่อการค้าไปเที่ยวในสถานบริการ/สถานบันเทิง ตัวยาที่แพร่ระบาดหลักยังคงเป็นยาบ้า รองลงมาคือ พืชกระท่อม ไอซ์ กัญชาแห้ง และเฮโรอีน

๒.๒.๗ ผลกระทบของปัญหายาเสพติด

สำหรับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดมีทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย การศึกษา ความสุขของประชาชนโดยทั่วไป รวมถึงประเทศชาติโดยรวม กล่าวคือ

๒.๒.๗.๑ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ถ้านำข้อมูลประมาณการผู้เสพผู้ติดยาเสพติดที่ได้จากการประมวลผลการจับกุมและการนำผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัดโดยวิธี Capture - Recapture ในปี ๒๕๕๖ จะมีตัวเลขประมาณการอยู่ที่ ๒,๕๒๑,๒๙๙ คน ซึ่งในจำนวนคนที่เกี่ยวข้องเหล่านี้อย่างน้อยจะต้องเสียเงินไปกับการซื้อยาเสพติดวันละ ๒๕๐ บาทต่อวัน (ประมาณการยาบ้า ๑ เม็ดต่อวัน) เท่ากับสูญเสียเงินไปถึงวันละ ๖๒๕ ล้านบาทต่อวัน และใน ๑ ปีจะเป็นเงินถึง ๒๒๘,๑๒๕ ล้านบาท ในขณะที่หากมองว่าบุคคลที่เป็นผู้เสพผู้ติดยาเหล่านี้ไม่สามารถประกอบสัมมาอาชีพได้ตามปกติก็เท่ากับสูญเสียรายได้อีกวันละ ๓๐๐ บาท รวมมูลค่าของการสูญเสียจะเป็นจำนวนเงินถึง ๕๐๑,๘๗๕ ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้รัฐยังต้องสูญเสียงบประมาณไปกับการบำบัดฟื้นฟู และช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพปีละไม่ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ ล้านบาท

๒.๒.๗.๒ ผลกระทบด้านสังคม จากการสำรวจความต้องการของประชาชนในปี ๒๕๕๖ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ประชาชนร้อยละ ๓๔.๒ ระบุว่า หมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหายาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาน้ำท่วม ร้อยละ ๒๖.๘ และความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ร้อยละ ๒๕.๖ ผลการสำรวจติดตามการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในปี ๒๕๕๖ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพบว่า ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนในชุมชนหรือหมู่บ้านมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาการมั่วสุมของกลุ่มวัยรุ่น (ร้อยละ ๔๒.๓) รองลงมาคือ ปัญหายาเสพติด (ร้อยละ ๓๕.๙) และปัญหาเศรษฐกิจ (ร้อยละ ๒๗.๒) นอกจากนี้ยังมีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้วไปก่ออาชญากรรมต่างๆ ในปี ๒๕๕๖ มีถึง ๑๒๗,๔๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘ โดย ๕ อันดับแรกของผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดแล้วไปก่ออาชญากรรมอื่นๆ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ไม่ว่าจะเป็นการจี้ ปล้น วิ่งราว ร้อยละ ๒๙.๕ การทำร้ายร่างกาย ร้อยละ ๑๗.๖๔ การพนัน ร้อยละ ๑๔.๔๙ พ.ร.บ.อาวุธปืน ร้อยละ ๑๐.๒๑ และพ.ร.บ.จราจร ร้อยละ ๙.๗๙

๒.๒.๗.๓ ผลกระทบด้านการบริหารจัดการภาครัฐ เนื่องจากปริมาณคดียาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และคุมประพฤติ กลายเป็นภาระค่าใช้จ่ายของรัฐเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อต้นทุนของกระบวนการยุติธรรมด้วย

๒.๒.๘ ประเด็นท้าทาย

๒.๒.๘.๑ ด้านอุปทานยาเสพติด ตัวยาเสพติดผลักดันให้เกิดวงจรปัญหายาเสพติดทั้งการผลิตนำเข้า ส่งออก ค้า และแพร่ระบาด ในขณะที่ผู้ค้ายาเสพติดมีทั้งองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เครือข่ายการ

ค้ายาเสพติดระดับชาติ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ การที่เครือข่ายการค้ายาเสพติดมีความเชื่อมโยงกันทั้งในประเทศต้นน้ำ ประเทศกลางน้ำ และประเทศปลายน้ำกลายเป็นโจทย์ปัญหาด้านการลดอุปทานยาเสพติดที่ทำนายทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง

๒.๒.๘.๒ ด้านต่างประเทศ การดำรงอยู่ของแหล่งผลิตยาเสพติดนอกประเทศที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยจะดำเนินการเชิงรับและเชิงรุกอย่างไร รวมทั้งมาตรการดำเนินงานระดับอาเซียนเพื่อให้เป็นไปตามกฎบัตรอาเซียนและบรรลุนิยามทัศน์เขตปลอดยาเสพติดอาเซียน

๒.๒.๘.๓ ด้านอุปสงค์ยาเสพติด ยังมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ยาเสพติดหลายประการด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีผู้ใช้ผู้เสพผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู ยังมีการขยายตัวของผู้เสพผู้ติดยาเสพติดรายใหม่เกิดขึ้นเรื่อยๆ ก่อให้เกิดความต้องการใช้ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ความต้องการในการเสพยาเสพติดยังไม่มีแนวโน้มลดลง และกลายเป็นตลาดรองรับปริมาณยาเสพติด ปัญหาผู้ติดยาเสพติดส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของชาติ ทำให้สูญเสียความสามารถทางการแข่งขัน และสูญเสียโอกาสในการพัฒนาประเทศ การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งรีบดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปโดยเร็วที่สุดเพื่อลดอุปสงค์ของยาเสพติดในประเทศไทย

๒.๒.๘.๔ ด้านกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จะมีมาตรการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างไรในการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านยาเสพติด รวมทั้งการป้องกันมิให้ผู้เข้าสู่วงจรการใช้ยาเสพติด

๒.๒.๘.๕ ด้านปัจจัยสภาพแวดล้อม จะปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาสภาพแวดล้อมอย่างไรเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้ที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมและผู้ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ มิให้เป็นเหตุปัจจัยและเงื่อนไขของการดำรงอยู่และการขยายตัวของปัญหายาเสพติด รวมทั้งจะสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการแก้ปัญหายาเสพติดระยะยาวได้อย่างไร

๒.๒.๘.๖ ด้านการมีส่วนร่วม ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ประชาชนทุกคนได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็ทางอ้อม จะส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างไร จะสร้างกระบวนการเห็นชอบร่วมกันของทุกฝ่ายหรือเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุกภาคส่วนได้หรือไม่ จะบริหารจัดการการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกภาคที่เกี่ยวข้องได้อย่างไร

๒.๒.๘.๗ ด้านการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหายา จะทำอย่างไรให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตั้งแต่ต้น และจะบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีเอกภาพ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้อย่างไร

๓. แนวคิดและทิศทาง

๓.๑ แนวคิดหลัก

๓.๑.๑ ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People center) เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน และก่อให้เกิดผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๓.๑.๒ แก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ (Area based approach) โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๓ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคที่เกี่ยวข้อง (Participation oriented) ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล

๓.๑.๔ แก้ปัญหาแบบองค์รวม (Holistic approach) ด้วยการแก้ปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม

๓.๑.๕ สร้างความสมดุลของยุทธศาสตร์ (Balance approach) ทั้งด้านการลดอุปสงค์ยาเสพติด (Demand reduction strategy) และการลดอุปทานยาเสพติด (Supply reduction strategy)

๓.๑.๖ เน้นผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ (Result based management) โดยกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดผลการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๓.๒ ทิศทาง

๓.๒.๑ ควบคุมความรุนแรงของสถานการณ์ปัญหายาเสพติดเพื่อสร้างความปลอดภัยให้กับสังคม โดยมุ่งลดอัตราเสี่ยงต่อยาเสพติดของกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดผู้เสพรายใหม่ผู้กระทำความผิดรายใหม่

๓.๒.๒ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากทุกภาคส่วนเพื่อให้เกิดพลังแผ่นดิน ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในระยะยาว

๔. วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

๔.๑ วิสัยทัศน์

สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์อาเซียนภายในปี ๒๕๖๒

๔.๒ พันธกิจ

๔.๒.๑ มุ่งเสริมสร้างพลังทุกภาคส่วนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด

๔.๒.๒ มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือกับอาเซียนในการควบคุมและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๔.๓ เป้าประสงค์

- ๔.๓.๑ เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันยาเสพติดทุกคน
- ๔.๓.๒ หมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการมีความเข้มแข็งในการป้องกันยาเสพติด
- ๔.๓.๓ เด็ก เยาวชน ประชาชน ชุมชน ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและร่วมเป็นพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด
- ๔.๓.๔ ทำลายเครือข่ายการค้าและองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ลดพื้นที่ปลูกพืชเสพติด และทำลายแหล่งผลิต
- ๔.๓.๕ ผู้เสพผู้ติดได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างมีมาตรฐาน
- ๔.๓.๖ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของอาเซียน

๔.๔ วัตถุประสงค์

- ๔.๔.๑ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เป็นแผนชี้นำในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดระยะ ๕ ปี
- ๔.๔.๒ เพื่อบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท และแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว
- ๔.๔.๓ เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม

๔.๕ จุดเน้นยุทธศาสตร์

- เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคที่เกี่ยวข้องเพื่อบูรณาการไปสู่การ
- ๔.๕.๑ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนมิให้เป็นผู้เสพยาใหม่
  - ๔.๕.๒ เสริมสร้างมาตรฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาในกลุ่มเป้าหมายต่างๆ
  - ๔.๕.๓ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ตามแนวชายแดน
  - ๔.๕.๔ พัฒนาและส่งเสริมความร่วมมือเพื่อให้เกิดแนวปฏิบัติร่วมกันในกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประเทศอาเซียน
  - ๔.๕.๕ พัฒนาขีดความสามารถ (เครื่องมือ เทคโนโลยี บุคลากร) ทั้งด้านการปราบปราม การป้องกันการตรวจพิสูจน์ และการบำบัดรักษา
  - ๔.๕.๖ พัฒนาความเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๔.๖ ตัวชี้วัด

- ๔.๖.๑ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนสูงขึ้น ทั้งนี้ โดยวัดจากคดีที่เกิดกับชีวิต ร่างกายและเพศ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และคดียาเสพติด มีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
- ๔.๖.๒ สามารถควบคุมและลดปัญหายาเสพติดได้มากกว่าปีที่ผ่านมา
- ๔.๖.๓ ระดับความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาพรวมสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๕. ยุทธศาสตร์

๕.๑ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ป้องกันครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมให้ปลอดภัยจากยาเสพติด รวมทั้งสร้างพลัง ความเข้มแข็ง และความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๑.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่อการรองรับสภาพปัญหายาเสพติดในสังคม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันให้เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันในผู้ใหญ่และวัยแรงงาน

๕.๑.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๑.๒.๑ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในเป้าหมายกลุ่มต่างๆ

โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะทางกาย จิต และบริบททางสังคมออกเป็น ๔ ช่วงวัย

วัย (ช่วงอายุ)	จำนวน (คน)
ปฐมวัย (๐-๖ ปี)	๖ ล้านคน
วัยเด็ก (๗-๑๒ ปี)	๔.๘ ล้านคน
วัยรุ่น (๑๓-๑๙ ปี)	๖.๕ ล้านคน
วัยผู้ใหญ่ (๒๐-๒๕ ปี)	๕.๕ ล้านคน

๕.๑.๒.๒ กลุ่มเสี่ยงต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัวที่มีบุคคลในครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๕.๑.๒.๓ สร้างการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน โรงเรียน และสถานประกอบการในการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๕.๑.๓ กลยุทธ์

๕.๑.๓.๑ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มปฐมวัยและวัยเด็กด้วยกระบวนการกลมเกลียวทางสังคม (Socialization) สร้างความภาคภูมิใจของตนเอง (Self esteem) สติปัญญา (Intelligence) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient)

๕.๑.๓.๒ สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นด้วยกระบวนการพัฒนาอัตลักษณ์ (Identity) และสร้างจริยธรรม (Moral development)

๕.๑.๓.๓ สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ (Resilience) เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้คนวัยผู้ใหญ่สามารถอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้โดยไม่หันไปใช้ยาเสพติดเป็นทางออกเมื่อต้องเผชิญกับปัญหา

๕.๑.๓.๔ สร้างสังคมรอบตัวเข้มแข็งให้กับหน่วยงานที่มีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับเป้าหมายคือ ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถานประกอบการ

๕.๑.๔ แนวทาง

๕.๑.๔.๑ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

๑) บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับอำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

๒) คัดกรองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์กรความรู้ และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ

๔) ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันฯ

๕) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาวิชาการ

๕.๑.๔.๒ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

๑) บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับอำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

๒) คัดกรองกลุ่มเป้าหมายตามระดับพฤติกรรมเสี่ยงเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละระดับ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์กรความรู้ และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย ฯลฯ

๔) ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันยาเสพติด

๕) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาวิชาการ

๕.๑.๔.๓ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มผู้ใหญ่และวัยแรงงาน

๑) บูรณาการกลไกการสร้างภูมิคุ้มกันทั้งระดับอำนาจการ ปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมของ ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

๒) ส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มแรงงานในระบบ นอกกระบบ และแรงงานข้ามชาติ

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนสื่อ ข้อมูล องค์ความรู้ และการพัฒนาแก่บุคลากรและกลุ่มเป้าหมาย
ฯลฯ

๔) ส่งเสริม สนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมป้องกันยาเสพติด

๕) ส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้และพัฒนาวิชาการ

๕.๑.๔.๔ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง ครอบครัวเสี่ยง

๑) เผยแพร่สื่อที่มีคุณภาพให้เข้าถึงชุมชนอย่างกว้างขวางเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกัน
ยาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง ครอบครัวเสี่ยง และประชาชนทั่วไป

๒) สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนร่วมมือกันให้ความคุ้มครองหรือช่วยเหลือแก่ครอบครัวที่มีปัญหา
หรือกำลังมีปัญหา

๓) สร้างระบบเฝ้าระวังเตือนภัยสำหรับครอบครัวและเด็กกลุ่มเสี่ยงโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม
สร้างระบบเครือข่ายครอบครัว

๔) สร้างทักษะการดำเนินชีวิตที่อยู่ในภาวะความเสี่ยงต่างๆ โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๕.๑.๔.๕ แนวทางการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อการป้องกันยาเสพติด

๑) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อการรณรงค์

- เสริมสร้างภาคีด้านการผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ปฐมวัย
วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น เพื่อดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่เหมาะสมทั้ง Air WAR
และ Ground War

- สนับสนุนภาคีด้านสื่อในการผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการสร้าง
ภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของกลุ่มเป้าหมายในการรณรงค์ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้
กลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กปฐมวัย เด็ก วัยรุ่น องค์กรเยาวชน ชมรมผู้ใช้แรงงาน ฯลฯ ร่วมเป็นสื่อบุคคล และ
ขับเคลื่อนการรณรงค์ทุกรูปแบบ

๒) พัฒนากลไกการทำงานรณรงค์ประชาสัมพันธ์

- พัฒนาชุดปฏิบัติการรณรงค์เคลื่อนที่ (Mobile Team) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด
เชิงรุกในแต่ละพื้นที่ (Ground War)

- เชื่อมโยงการดำเนินงานกับเครือข่ายรณรงค์ภาคประชาชนในประเด็นใกล้เคียง ได้แก่
เครือข่ายรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ เครือข่ายรณรงค์งดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อขยายขอบข่ายกลไกการทำงานรณรงค์

๓) พัฒนาศักยภาพเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

- สนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับค่านิยม/วิถีคิด/แบบแผนพฤติกรรมผิดๆ ของ
กลุ่มเป้าหมายที่นำไปสู่ปัญหายาเสพติด เพื่อนำมาใช้วางกลยุทธ์การรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด
ในกลุ่มเป้าหมายระดับต่าง ๆ

- ส่งเสริมการศึกษาวิจัยประเมินผลการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์

- สนับสนุนข้อมูล เนื้อหา องค์ความรู้ สื่อ แก่ภาคีทุกภาคส่วน และพัฒนาบุคลากรด้าน
รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันยาเสพติด

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการสื่อสารรณรงค์ประชาสัมพันธ์

- รณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อปรับเปลี่ยนค่านิยม/แบบแผนพฤติกรรมทั้ง Air War และ
Ground War ในประเด็นสำคัญ เช่น

- รักครอบครัว/เลี้ยงลูกให้ปลอดภัย (กลุ่มพ่อแม่ปฐมวัย)
- พลังเด็ก ปฏิเสธยาเสพติด (ปฐมวัย และวัยเด็ก)
- จิตอาสา สร้างสังคมปลอดภัย ชุมชนอุ่นใจ (วัยรุ่น ผู้ใหญ่ตอนต้น)
- ตรวจสอบและดำเนินงานต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดที่เอื้อหรือ

สนับสนุนให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดทางช่องทางเผยแพร่ต่างๆ ได้แก่ ทีวีดิจิตอล Social Media

๕) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลที่เป็นตัวแบบที่ดี เป็นสัญลักษณ์ เป็นบุคคลในอุดมคติได้มี
บทบาทที่สำคัญในการรณรงค์เพื่อการป้องกันยาเสพติด

๖) รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงผลกระทบเชิงลบสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๕.๑.๕ ตัวชี้วัด

๕.๑.๕.๑ สัดส่วนการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนรายใหม่ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๕.๑.๕.๒ ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่รับรู้และเข้าใจการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดเมื่อเทียบกับ
ปีที่ผ่านมา

๕.๑.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๑.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต)

๕.๑.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (สถาบันการพลศึกษา)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

องค์กรเอกชนและเอกชนผู้ผลิตสื่อและเผยแพร่สื่อ

เครือข่ายรณรงค์ภาคประชาชนในประเด็นใกล้เคียง ได้แก่ เครือข่ายรณรงค์ไม่สูบบุหรี่ เครือข่ายรณรงค์งดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

สื่อสารมวลชน

๕.๒ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดและการติดยาเสพติดโดยยึดผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางเพื่อลดอุปสงค์ด้านยาเสพติดในระยะยาว

๕.๒.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ผู้เสพผู้ติดยาเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสพติดซ้ำ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เสพผู้ติดยา และมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด (Community-based recovery model)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ บริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพ เอื้ออำนวยต่อการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพโดยยึดผู้เสพผู้ติดยาเป็นศูนย์กลาง

๕.๒.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๒.๒.๑ พัฒนารูปแบบการเข้าถึงบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เป็นมิตร เข้าถึงง่าย และผู้เสพผู้ติดยาเข้าสู่บริการเพิ่มขึ้น

๕.๒.๒.๒ ปรับปรุงกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพให้มีคุณภาพทั้งในส่วนของการคัดกรองบำบัด ฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ

๕.๒.๒.๓ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการบำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ
๕.๒.๒.๓ ปรับปรุงกฎหมายให้เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการบำบัดรักษาที่มีประสิทธิภาพ

๕.๒.๒.๔ พัฒนาระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพตามสภาพปัญหา ความต้องการ เพื่อป้องกันการเสพติดซ้ำ

๕.๒.๒.๕ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ครอบครัว ชุมชน มีศักยภาพในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และดูแลช่วยเหลือผู้เสพผู้ติดยา

๕.๒.๒.๖ มีอัตรากำลังผู้ปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา

๕.๒.๒.๗ มีมาตรฐานของสถานบริการและบุคลากรที่ให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมถึงพัฒนาระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามมาตรฐานผู้ให้บริการด้านการบำบัด การบริหารจัดการ ให้เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๕.๒.๒.๘ พัฒนาระบบข้อมูลผู้เสพผู้ติดยาเสพติด และการรายงานผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ถูกต้อง แม่นยำ เข้าถึงง่าย มีระบบความปลอดภัยของข้อมูล และเคารพสิทธิของผู้ป่วย

๕.๒.๒.๙ บูรณาการระบบงบประมาณแบบองค์รวม ให้เกิดความคล่องตัว เหมาะสม และ ตรวจสอบได้ สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๒.๓ กลยุทธ์

๕.๒.๓.๑ พัฒนาการบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เข้าถึงง่าย มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ ด้วยบริการที่เป็นมิตร

๕.๒.๓.๒ พัฒนาระบบการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับ ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๕.๒.๓.๓ พัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชน ครอบครัว และสังคมในการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพ

๕.๒.๓.๔ บริหารจัดการแบบบูรณาการรอบด้าน

๕.๒.๔ แนวทาง

๕.๒.๔.๑ แนวทางการให้ผู้เสพผู้ติดยาเข้าถึงบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ

๑) เพิ่มและพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์คัดกรองผู้เสพผู้ติดยาในการประเมินคัดกรอง การ วางแผนให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนการส่งต่อเข้าสู่ระบบการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีคุณภาพ และครอบคลุมทุกพื้นที่ ภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๒) ดำเนินการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ทั้งในวงกว้างและในระดับพื้นที่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

(๑) สร้างเจตคติในการยอมรับว่าผู้เสพคือผู้ป่วย และการเสพติดเป็นโรคเรื้อรัง เพื่อให้ ครอบครัว ชุมชน สังคมมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคสมองติดยา และมีเจตคติในการยอมรับผู้เสพผู้ติดยา รวมถึงให้โอกาสในการกลับสู่สังคม และร่วมเป็นพลังในการดูแลและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน

(๒) ดำเนินการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับแนวทางการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ สถานที่ ให้บริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และให้ความช่วยเหลือผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษา

** โดยดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และสร้างเจตคติ ผ่านสื่อมวลชน ช่องทางสาย ด่วนโทรศัพท์ รวมถึงสื่อบุคคลในพื้นที่ เช่น ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) อาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.) ผู้นำชุมชน ฯลฯ

๓) พัฒนาคุณภาพการให้บริการของสถานบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพทั้งในส่วนกลาง (ที่ไม่ใช่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข) ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชน โดยกำหนด มาตรฐานของการให้บริการ จำนวนของสถานบริการ/บุคลากรที่เป็นไปอย่างเพียงพอและเหมาะสม ให้การ

สนับสนุนการดำเนินงาน ตลอดจนการพัฒนาระบบและแนวทางการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบบังคับบำบัด ระบบต้องโทษ และระบบสมัครใจในรูปแบบค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม วัดเป็นศูนย์สงเคราะห์ ฯลฯ เพื่อให้การบริการเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน ภายใต้การบริการที่เป็นมิตร

๔) พัฒนาระบบบริการบำบัดรักษายาเสพติด (Service plan) สุขภาพจิตและยาเสพติด โดยการบูรณาการระบบบริการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ (Service plan) ร่วมกับระบบอื่นๆ ตลอดจนนำระบบดังกล่าวไปทดลองใช้ในเครือข่ายบริการสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข (๑๒ เขต + ๑) และขยายไปในพื้นที่ต่างๆ ให้ครอบคลุมต่อไป

๕) บูรณาการระบบการดูแลผู้มีปัญหาเสพติด โดยจัดให้มีการเชื่อมต่อระบบการบำบัดรักษาภายใต้การสนับสนุนแบบรอบด้านทั้งในส่วนของกิจกรรมหลักและกิจกรรมสนับสนุน เช่น การฝึกอาชีพ และการจัดหางานให้กับผู้ผ่านการบำบัดฯ ตลอดจนการเพิ่มช่องทางของการให้บริการให้ชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

๖) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติให้อำนวยความสะดวกเข้าถึงบริการด้านการบำบัดโดยการ

(๑) ปรับปรุงกฎหมายให้มีมาตรการทางเลือกอื่นๆ เพื่อจูงใจผู้เสพผู้ติดยาเสพติดให้เข้าสู่กระบวนการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพแบบสมัครใจ

(๒) ปรับปรุงกฎหมายหรืออนุบัญญัติเพื่อให้เกิดความเชื่อมต่อระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๓) จัดหาระบบสวัสดิการ เช่น ระบบประกันสุขภาพ ระบบประกันสังคม ในการให้การสนับสนุนค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เสพผู้ติดยาที่ประสงค์จะเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในระบบสมัครใจ

๗) กำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐาน แนวทางที่กำหนดไว้

๘) พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเข้าถึงผู้ค้า รวมถึงผู้ปฏิบัติงานในการดำเนินงานเพื่อลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction)

๕.๒.๔.๒ แนวทางการให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสพติดซ้ำ

๑) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางในการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาการเสพติด รวมถึงกำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพในการปฏิบัติงาน

๒) จัดตั้งทีมติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาในระดับพื้นที่ โดยการประกอบกำลังจากทีมสหวิชาชีพของทุกภาคส่วนตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่

๓) พัฒนาศักยภาพของทีมติดตาม ดูแล ช่วยเหลือฯ ให้สามารถดูแล ช่วยเหลือได้ตามแนวทางการมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยเน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างทีมติดตามดูแล ฯ กับผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๔) พัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนให้การสนับสนุนในการกลับสู่สังคมของผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพตามความต้องการและความเหมาะสม

๕) เผยแพร่แนวคิดให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ครอบครัว และชุมชนได้เข้าใจว่าการติดตามเป็นการสนับสนุน ช่วยเหลือ ประคับประคองผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

๖) พัฒนารูปแบบการติดตามผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่เน้นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีโดยการนำแนวคิด ระบบการจัดการรายกรณี (Case management) ที่มอบหมายให้มีทีมสหสาขาวิชาชีพทำหน้าที่ในการบูรณาการความช่วยเหลืออย่างรอบด้าน โดยการประเมินภาวะสุขภาพของผู้เข้ารับการรักษาและวางแผนทางการดูแล ตลอดจนติดตามผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการดำเนินงานจะมอบหมายให้ผู้จัดการรายบุคคล (Case manager) เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการ ประสานงาน และดูแลให้ผู้รับการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพได้รับความช่วยเหลือ ตลอดจนบริการต่างๆ ที่จำเป็น เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพได้มีโอกาสกลับไปใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๕.๒.๔.๓ แนวทางการให้ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้เสพติด และมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด (Community-based recovery model)

๑) สนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพให้ครอบครัว ชุมชนมีองค์ความรู้ในการสังเกตและประเมินความรุนแรงเบื้องต้นในผู้ติดยาเสพติด และดูแลช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดให้เข้ารับการรักษาแบบสมัครใจโดยชุมชนเป็นลำดับแรก ภายใต้การเสนอแนะจากหน่วยงานด้านการบำบัดรักษาเสพติด

๒) พัฒนาศักยภาพครอบครัว ชุมชนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับโรคมองตึงยา ตลอดจนวิธีการดูแล ช่วยเหลือประคับประคองผู้ติดยาไม่ให้เกิดกลับไปเสพติดซ้ำ

๓) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การแก้ไขปัญหาผู้เสพติดระหว่างชุมชน

๔) ส่งเสริมให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผู้เสพติดในชุมชน

๕.๒.๔.๔ แนวทางการบริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพโดยยึดผู้เสพติดเป็นศูนย์กลาง

๑) ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และระบบงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษา ให้เอื้อต่อการเชื่อมต่อระบบบำบัดรักษาตามสภาพความรุนแรงของแต่ละบุคคล และการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๒) การบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล โดยการจัดหาบุคลากรผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพปัญหาการเสพติดและการปฏิบัติงานในพื้นที่ ตลอดจนหาแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

๓) กำหนดมาตรฐานของสถานบริการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และบุคลากรที่ให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อประกอบเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานบริการฯ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

๔) หน่วยงานที่ให้บริการงานด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ดำเนินการพัฒนามาตรฐานบุคลากรในสังกัด ตลอดจนสถานบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และสามารถรองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) กำหนดให้มีทีมในการนิเทศเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำการดำเนินงานให้กับหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

๖) ดำเนินการสำรวจหรือวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด

๗) พัฒนาระบบข้อมูลการรายงานผลการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีความทันสมัย ถูกต้อง มีเอกภาพ และมีระบบการรักษาความปลอดภัยตามชั้นของข้อมูล เพื่อเป็นการเคารพสิทธิของผู้ป่วย ในขณะเดียวกันก็สนับสนุนการปฏิบัติงานและการกำหนดนโยบาย/เป้าหมาย

๘) ปรับปรุงและสนับสนุนให้เกิดระบบงบประมาณแบบเบ็ดเสร็จ

๙) จัดทำโครงการนำร่องในการจัดตั้งศูนย์บริการให้คำปรึกษา ตลอดจนให้บริการจัดหาสถานที่ในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ รวมไปถึงเป็นศูนย์ในการติดตาม ให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพในพื้นที่

๑๐) ปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบ ให้เอื้ออำนวยต่อการบำบัดทางเลือกเพื่อการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction)

๕.๒.๕ ตัวชี้วัด

๕.๒.๕.๑ ร้อยละผู้เสพซ้ำลดลง

๕.๒.๕.๒ ร้อยละของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพครบตามเงื่อนไข เกณฑ์มาตรฐาน และระยะเวลาที่กำหนด

๕.๒.๕.๓ ร้อยละของการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

๕.๒.๕.๔ ปรับปรุงกระบวนการคัดกรอง บำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีประสิทธิภาพแล้วเสร็จภายในปี ๒๕๕๙

๕.๒.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๒.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต)
กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

๕.๒.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงกลาโหม (กองทัพอากาศ กองทัพเรือ กองทัพบก กองทัพไทย)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ)

กระทรวงแรงงาน (กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมการจัดหางาน)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร (สำนักอนามัย)

องค์กรศาสนา

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๕.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

วัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนให้ผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาในการเป็นคนดีและกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ คุณภาพชีวิตที่ดี และเกิดความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๓.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนการคืนคนดีให้สังคม

๕.๓.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๓.๒.๑ ประชาชนทุกจังหวัดมีการตระหนักในคุณค่าของคนและยอมรับการคืนคนดีสู่สังคม

๕.๓.๒.๒ ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีศักยภาพที่จะสร้างประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจและสังคม

๕.๓.๒.๓ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนให้โอกาสผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

๕.๓.๓ กลยุทธ์

๕.๓.๓.๑ สื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของคน และยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๕.๓.๓.๒ เสริมสร้างศักยภาพของผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐกับภาคประชาชน

๕.๓.๓.๓ ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนสร้างการมีส่วนร่วมให้ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดได้กลับเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

๕.๓.๔ แนวทาง

๕.๓.๔.๑ แนวทางการสร้างและพัฒนาระบบรองรับและสนับสนุนการส่งต่อผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขฟื้นฟูติดตามดูแลช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบครบวงจร กลับคืนสู่สังคม

๑) สร้างระบบข้อมูลรองรับการส่งต่อผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อแก้ไขฟื้นฟูติดตามดูแลช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบครบวงจร รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่ด้วย

๒) เตรียมความพร้อมผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาในการแก้ไขฟื้นฟู ปรับทัศนคติ ค่านิยม พฤติกรรม และการปรับตัวในการใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคม

๓) ให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ พินัยสิทธิ สร้างความเป็นธรรม สร้างการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างทั่วถึง และสร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

๔) พัฒนากลไกการให้คำปรึกษาครอบครัวเพื่อแนะนำการปรับสภาพครอบครัวให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำหรือผู้พ้นโทษไม่กระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด

๕) จัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อสิ้นสุดโปรแกรมบำบัดเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๖) จัดระบบการติดตามดูแลช่วยเหลือเมื่อผู้ต้องขังคดียาเสพติดได้รับการปล่อยตัวเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๗) พัฒนาพฤติกรรมเสริมความเข้มแข็งของผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาด้านสังคมและคุณภาพชีวิต เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ผู้เสพยา ผู้ถูกจับกุมซ้ำ

๘) สร้างโอกาสทางสังคม บุคคลหากมีโอกาสก็จะเรียนรู้ ปรับทัศนคติเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมขึ้นได้

๙) สร้างชุมชนเอื้ออาทรรองรับผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษา ให้บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแลชุมชนไม่ให้มีผู้เสพยาผู้ค้ายาเสพติด

๑๐) บริหารจัดการเพื่อติดตามพฤติกรรมผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พ้นโทษให้ผ่านพ้นภาวะความเสี่ยงในการกลับมากระทำความผิด รวมทั้งติดตามว่ายังมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอยู่หรือไม่

๕.๓.๔.๒ แนวทางการสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของคน และยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๑) รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เสพยาผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยโรคสมองติดยา ทำให้เห็นถึงความจำเป็นต่อการให้การบำบัดรักษาผู้ป่วย และทำให้ผู้เสพยาผู้ติดยารู้สึกเต็มใจในการเข้ารับการบำบัดรักษาจนสามารถเลิกยาเสพติดและกลับคืนสู่สังคมได้

๒) จัดทำข้อมูล ข่าวสาร และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ โดยข้อมูลข่าวสารเพื่อการเผยแพร่มีสาระการสร้างความตระหนักในคุณค่าของคน และยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม” รวมถึงตัวอย่างบุคคลผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดที่ได้กลับคืนเป็นคนดีของสังคมที่จัดทำในรูปแบบที่หลากหลาย อาทิ สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสารผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

๓) ประสานความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมประชาสัมพันธ์ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่าของคน และเปลี่ยนทัศนคติไปสู่การยอมรับ “การคืนคนดีสู่สังคม”

๔) ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีให้กับสาธารณชน เน้นย้ำเรื่องการให้โอกาสแก่ผู้เคยกระทำความผิดคดียาเสพติดและผู้เคยติดยาเสพติดกลับคืนสู่สังคม

๕) ปรับทัศนคติของคนในชุมชนให้เห็นคุณค่าของการคืนคนดีให้สังคม และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัว ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้และอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี

๖) สร้างความรู้ความเข้าใจให้ครอบครัว ให้กำลังใจ ให้อภัย ให้โอกาส

๕.๓.๔.๓ แนวทางการเสริมสร้างศักยภาพของผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อให้มีความพร้อมทั้งสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต สามารถสร้างประโยชน์ให้สังคมทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคม

๑) พัฒนาระบบและวิธีปฏิบัติในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ได้รับโอกาสในการกลับตนเป็นคนดี

๒) รวบรวมข้อมูลความต้องการเกี่ยวกับการฝึกวิชาชีพ การสงเคราะห์ ทุนประกอบอาชีพ ทุนการศึกษา การหางานทำ

๓) พัฒนาผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มีความรู้และฝีมือแรงงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงมีทักษะในการใช้ชีวิต โดยสถาบันการศึกษา สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน และกระทรวงสาธารณสุข

๔) สร้างโอกาสให้ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้รับการจ้างงานหรือประกอบธุรกิจส่วนตัวที่สุจริตอย่างเท่าเทียมกับคนทั่วไป

๕) สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพที่ผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษามีอยู่ออกมาใช้ประโยชน์

๖) พัฒนาอาชีพเดิม อาชีพเสริม หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่โดยคำนึงถึงความต้องการและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการหาเลี้ยงชีพในอนาคต

๗) พัฒนาทักษะทางวิชาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของแต่ละบุคคลเพื่อเข้าทำงานในหน่วยงาน ใ้งานอย่างต่อเนื่อง และมีอาชีพที่มั่นคงในระยะยาว

๘) สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ จัดหางาน หาดตลาด

๙) จัดหาแหล่งเงินทุนก้อนแรก (Seed money) ให้มีกองทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพให้แก่ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พ้นโทษ

๑๐) ให้ผู้ผ่านกระบวนการบำบัดรักษามาแล้วร่วมเป็นวิทยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๓.๔.๔ แนวทางการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่มีศักยภาพได้กลับเข้าสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม

๑) สร้างมาตรการจูงใจให้ภาครัฐ ท้องถิ่น และเอกชนจ้างผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพเข้าทำงานในองค์กร

๒) ส่งเสริมให้ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพได้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตสาธารณะในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

๓) ส่งเสริมสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างมาตรการรองรับแรงงานคืนถิ่นด้านวิชาชีพ เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูตัวเองได้

๔) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการให้โอกาสในการรับผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้พ้นโทษเข้าทำงาน

๕) สร้างความสามารถพึ่งตนเองได้ เป็นที่พึ่งของครอบครัวได้

๕.๓.๕ ตัวชี้วัด

๕.๓.๕.๑ มีระบบการส่งต่อติดตามดูแลช่วยเหลือผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม

๕.๓.๕.๒ จำนวนผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเข้ารับการศึกษาศึกษา/พัฒนาฝีมือเพิ่มขึ้น

๕.๓.๕.๓ ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีสัมมาชีพที่มั่นคงเพิ่มขึ้น

๕.๓.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๓.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

๕.๓.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์ กรมสุขภาพจิต กรมอนามัย)

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๕.๔ ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

วัตถุประสงค์เพื่อควบคุม ลด และกำจัดยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ และป้องกัน ป้องปราม และปราบปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

๕.๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดในประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ควบคุมพื้นที่ผลิตหรือปลูกพืชเสพติดในประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ บริหารจัดการการบังคับใช้กฎหมายให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๕.๔.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๔.๒.๑ ลดพื้นที่ผลิตยาเสพติดภายนอกและภายในประเทศ

๕.๔.๒.๒ ทำลายเครือข่าย ขบวนการค้ายาเสพติด รวมทั้งขจัดปัจจัยเอื้ออำนวยหรือสนับสนุนต่อ ขบวนการค้ายาเสพติด

๕.๔.๒.๓ พัฒนาระบบการสกัดกั้นยาเสพติดของประเทศให้ครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน

๕.๔.๓ กลยุทธ์

๕.๔.๓.๑ ทำลายโครงสร้าง ลิดรอนเครือข่าย สลายอิทธิพล จำกัดหนทางปฏิบัติ และยุติบทบาท องค์การการผลิตและค้ายาเสพติด

๕.๔.๓.๒ ลดความสามารถ (Incapacitation) ของผู้กระทำความผิด ลดช่องโอกาส (Window of opportunity) ของอาชญากร ลดช่องทางในการเข้าถึงยาเสพติดของผู้เสพในระดับพื้นที่ ลดความล่าช้าต่อการ ตกเข้าไปสู่กับดักของยาเสพติด (Drugs trap) ของกลุ่มเสี่ยง และลดการทุจริตและประพฤตินอกรอบของเจ้าหน้าที่

๕.๔.๓.๓ เกาะติดสถานการณ์ เกาะติดพื้นที่ เกาะติดเป้าหมาย

๕.๔.๓.๔ พัฒนาระบบการยุติธรรม กฎหมาย ระเบียบ และขั้นตอนการปฏิบัติให้เท่าทันกับ พัฒนาการของปัญหายาเสพติด

๕.๔.๔ แนวทาง

๕.๔.๔.๑ แนวทางการลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศ

๑) กำหนดยุทธศาสตร์เฉพาะต่อพื้นที่ผลิตยาเสพติดนอกประเทศ

- ๒) ทำลายจุดแข็งและโอกาสขององค์กรการผลิตและค้ายาเสพติด
  - ๓) จัดตั้งแหล่งข่าวที่เข้าถึงเครือข่ายนักค้ายาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน
  - ๔) ดำเนินการต่อชนกลุ่มน้อยที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ใช้มาตรการทางด้านทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยผู้ผลิตยาเสพติดในประเทศแหล่งผลิต
  - ๕) ติดตามพฤติกรรมและความเคลื่อนไหวของขบวนการค้ายาเสพติด
  - ๖) ตรวจพิสูจน์และวิเคราะห์ตัวอย่างแบบบูรณาการเชื่อมโยง
  - ๗) วิเคราะห์ปัจจัยในประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตยาเสพติดนอกประเทศ และกำหนดมาตรการควบคุม ลด และกำจัด
  - ๘) เสริมสร้างประสิทธิภาพด้านข่าวกรองยุทธศาสตร์ทั้งในประเทศและนอกประเทศ
  - ๙) บริหารจัดการประชาคมข่าวกรองยาเสพติด
  - ๑๐) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานชุดปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานด้านปราบปรามยาเสพติด
- ๕.๔.๔.๒ แนวทางการลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายในประเทศ
- ๑) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาทางเลือกต่อพื้นที่ผลิตยาเสพติดภายในประเทศ
  - ๒) พิสูจน์ทราบพื้นที่เพาะปลูกพืชเสพติดทั้งฝิ่น กัญชา และพืชกระท่อม
  - ๓) ตัดพื้นที่ทำลายพืชเสพติด
  - ๔) ดำเนินการต่อกลุ่มผู้ปลูก นายทุน และผู้สนับสนุน
- ๕.๔.๔.๓ แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน
- ๑) กำหนดจุดตรวจร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยและเจ้าหน้าที่ของประเทศเพื่อนบ้าน
  - ๒) จัดกำลังประจำจุดตรวจชายแดน (ทหาร ฝ่ายปกครอง ตำรวจ) เพื่อควบคุมและเฝ้าตรวจแนวชายแดนในพื้นที่รับผิดชอบ
  - ๓) ผูกอบรมเจ้าหน้าที่ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
  - ๔) นำเครื่องมือมาใช้ในการสกัดกั้นบริเวณชายแดน เช่น เครื่องมือตรวจจับสัญญาณตามแนวป่าเขา กล้อง CCTV
  - ๕) ดำเนินการโครงการหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดน
  - ๖) จัดโครงการหมู่บ้านเข้มแข็งปลอดยาเสพติดหมู่บ้านชายแดนคู่ขนาน
  - ๗) จัดระเบียบพื้นที่ชายแดนเพื่อลดปัญหาการนำเข้ายาเสพติด จัดระเบียบเรือ
  - ๘) สกัดกั้นการลักลอบลำเลียงผ่านระบบการคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์อย่างบูรณาการ
  - ๙) บริหารจัดการสกัดกั้นการลำเลียงยาเสพติดที่มากับการข้ามแดน (การผ่านแดนของบุคคล)
  - ๑๐) ลาดตระเวน เฝ้าตรวจตามเส้นทาง ตรวจค้นจับกุมยานพาหนะ จัดตั้งจุดตรวจเคลื่อนที่บนเส้นทางหลัก

๕.๔.๔.๔ แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ตอนใน

แนวทางการเสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดพื้นที่ตอนใน

- ๑) วิเคราะห์ความเสี่ยงเส้นทางลำเลียงเพื่อกำหนดจุดในการสกัดกั้น โดยการสืบทราบประสานงานทางการข่าวกับแหล่งข่าว
- ๒) กำหนดเส้นทางลำเลียง กำหนดโครงข่ายพื้นที่กลุ่มจุดตรวจหรือด่านหลักในเส้นทางหลักของพื้นที่ ร่วมกับจุดตรวจเส้นทางรองหรือจุดตรวจเคลื่อนที่ในลักษณะจุดตรวจกับดักเป็นชั้น ๆ
- ๓) กำหนดแผนปฏิบัติการจากเส้นทางเหลื่อมเวลาเพื่อออกแผนปฏิบัติการที่เชื่อมโยงรองรับจากจุดตรวจชายแดนถึงจุดตรวจตอนในทั้งหลักและรอง
- ๔) จัดระบบควบคุมการขนส่งทางพาณิชย์ภายในประเทศ โดยเน้นควบคุมด้วยกฎหมายยาเสพติดต่อผู้ประกอบการ จัดระบบควบคุมตั้งแต่ต้นทาง สกัดกั้นระหว่างทางจนถึงปลายทาง
- ๕) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ตามด่านตรวจจุดตรวจ เช่น ระบบ License plate
- ๖) พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการตรวจค้นให้มีความสามารถในการตรวจค้นอย่างต่อเนื่อง
- ๗) จัดตั้งศูนย์ประสานงานข่าวพื้นที่ชายแดนเพื่อสนับสนุนข้อมูลให้กับด่านสกัดกั้นพื้นที่ตอนใน

๘) เชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสกัดกั้นยาเสพติด

๕.๔.๔.๕ แนวทางการทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติด

- ๑) สืบสวนเชิงลึกเพื่อหาข่าวบุคคลในเครือข่าย รูปแบบ และลักษณะในการกระทำความผิดของเป้าหมายอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการทำลายขบวนการนักค้ายาเสพติดระดับสำคัญ
- ๒) พัฒนาระบบการข่าวรองรับการสืบสวนปราบปราม วิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์ข้อมูล
- ๓) พัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรด้านการสืบสวนปราบปราม
- ๔) กำหนดให้มีหน่วยงานกลางด้านสืบสวนและการปฏิบัติการด้านการข่าวยาเสพติด พัฒนาระบบข่าวรองรับการสืบสวนปราบปราม
- ๕) สืบสวนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อนำมาตรการด้านทรัพย์สินมาใช้กับเครือข่ายนักค้ายาเสพติด
- ๖) นำมาตรการสืบสวนด้านการเงินมาใช้กับเครือข่ายนักค้ายาเสพติด โดยการติดตามเส้นทางการเงิน ใช้ข้อมูลทางการเงินอย่างครบวงจรเพื่อการแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ
- ๗) ใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้สามารถทำลายเครือข่ายนักค้าได้ครอบคลุมและไม่ซ้ำซ้อน (เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ ประมวลรัษฎากร)
- ๘) พัฒนาเทคนิคการสืบสวน นำเครื่องมือและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการทำลายขบวนการ
- ๙) ยุติบทบาทผู้ค้ารายใหม่ที่จะพัฒนามาเป็นนักค้าระดับสำคัญ
- ๑๐) ยุติบทบาทนักค้าที่เคลื่อนไหวในหลายพื้นที่ (ข้ามภาค ข้ามจังหวัด)
- ๑๑) ยุติบทบาทนักค้ายาเสพติดข้ามชาติ (แอฟริกันตะวันตก)
- ๑๒) ยุติบทบาทเครือข่ายที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐและกลุ่มผู้มีอิทธิพล

๑๓) ติดตาม ศึกษา วิเคราะห์รูปแบบ แผนประทุษกรรม และวิธีการกระทำความผิดของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕.๔.๔.๖ แนวทางการทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติดระดับชุมชน

๑) ประเมินแนวโน้มของสถานการณ์ปัญหาเสพติดในอนาคตให้ชัดเจน บริหารจัดการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ทันต่อการใช้ประโยชน์และชี้แนะในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหาและการแก้ไขปัญหายา

๓) กำหนดให้มีบุคลากรที่ทำหน้าที่สืบสวนเครือข่ายนักค้ายาเสพติดระดับชุมชนอย่างจริงจัง และเพียงพอ

๔) จัดชุดเฉพาะกิจ (Task Force Team) ชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว รองรับภารกิจการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่

๕) กำหนดแผนยุทธการร่วมและการใช้กำลังเข้าปฏิบัติการต่อเป้าหมาย แผนปฏิบัติการลาดตระเวน กวาดล้าง ปิดล้อมตรวจค้น ป้องปราม ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก เพิ่มความเข้มข้นในมาตรการและความเข้มแข็งในการดำเนินงาน และกดดันผู้ค้ายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

๖) สืบสวนและจับกุมเครือข่ายนักค้าในระดับชุมชน หรือกดดันไม่ให้อำนาจนายยาเสพติดให้กับผู้เสพในชุมชนได้ โดยใช้ภาคประชาชนเข้าร่วม

๗) ยุติบทบาทนักค้ารายย่อยที่พัฒนามาจากผู้เสพ

๘) นำมาตรการทางสังคมมาใช้กับนักค้ายาเสพติดระดับชุมชน

๙) สร้างความศรัทธาเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่

๑๐) สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชนในพื้นที่ สร้างแนวร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการปราบปรามยาเสพติด และสร้างเครือข่ายการดำเนินงาน

๕.๔.๔.๗ แนวทางการยุติปัจจัยสนับสนุนการค้ายาเสพติด

๑) ผลักดันมาตรการในระดับนโยบายไม่ให้นักโทษเข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

๒) กำหนดมาตรการในการตรวจสอบการนำโทรศัพท์เข้าไปในเรือนจำอย่างเข้มงวด เช่น การมีคณะกรรมการตรวจค้นจากหน่วยงานภายนอก การใช้เครื่องมือช่วยในการตรวจค้น (แบบเดียวกับสนามบิน)

๓) กำหนดมาตรการลงโทษทางวินัยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องหรือผู้บังคับบัญชา

๔) ผลักดันให้มีการบันทึกข้อมูลผู้เข้าเยี่ยมนักโทษเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการสืบสวนขยายผลนักค้ายาเสพติด

๕) กำหนดมาตรการในการดูแลติดตามช่วยเหลือหลังจากพ้นโทษ

๖) นำมาตรการด้านทรัพย์สินมาใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักค้าในเรือนจำ

๕.๔.๔.๘ แนวทางการบริหารจัดการการบังคับใช้กฎหมายให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ

๑) บัญญัติกฎหมายใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติด พัฒนามาตรการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับบริบทของปัญหายาเสพติด

๒) สร้างเอกภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้านยาเสพติดตั้งแต่การสืบสวน จับกุม สอบสวน ฟ้องคดี พิจารณาพิพากษา และบังคับคดีตามคำพิพากษา

- ๓) บริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้านยาเสพติดให้บังเกิดประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบครบวงจรถอนรากถอนโคนโครงสร้างปัญหา
- ๔) พัฒนาศักยภาพคดียาเสพติดในทุกขั้นตอนตั้งแต่ระบบการสืบสวน ระบบปฏิบัติงานการข่าว ระบบแหล่งข่าว ระบบแผนงาน ระบบงบประมาณ ระบบกฎหมายยาเสพติด กระบวนการฟ้องคดี กระบวนการพิจารณาคดียาเสพติด และระบบการบังคับโทษคดียาเสพติด
- ๕) ผลักดันให้มีหน่วยงานกลางในการสืบสวนทางการเงินเพื่อตัดวงจรเส้นทางการเงินและ ตัดวงจรยาเสพติด
- ๖) สร้างกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้านยาเสพติด
- ๗) ควบคุมและตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ กวดขัน สอดส่องดูแลมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ผู้บังคับบัญชาทุกระดับต้องเร่งรัดกำกับดูแลการปฏิบัติงานของ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
- ๘) สร้างระบบการป้องปรามผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด ลงโทษผู้กระทำความผิด เพื่อข่มขู่ยับยั้งการกระทำทั้งของผู้กระทำความผิดเองและสาธารณชนโดยส่วนรวม
- ๙) ให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ได้รับความคุ้มครองทางกฎหมาย
- ๑๐) ประชาชนที่ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ผู้ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติดต้อง ได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- ๑๑) คุ้มครองและให้ความปลอดภัยแก่พยานในคดีสำคัญ คุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายและ จำเลยในคดีอาญา
- ๑๒) ส่งเสริมให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยเป็นพยานเพื่อการพิสูจน์ความผิด นำตัว ผู้กระทำผิดมาลงโทษ และเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม

๕.๔.๕ ตัวชี้วัด

- ๕.๔.๕.๑ สัดส่วนผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คนลดลง
- ๕.๔.๕.๒ ร้อยละของการจับกุมคดียาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ (ร้อยละ ๒๐)
- ๕.๔.๕.๓ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๕.๔.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

- ๕.๔.๖.๑ หน่วยงานหลัก

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงาน ป.ป.ท. กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

๕.๔.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กอง
อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร ธนาคารแห่งประเทศไทย)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์)

กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ)

กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก การรถไฟแห่งประเทศไทย การท่าอากาศยานแห่ง
ประเทศไทย บริษัทขนส่งจำกัด)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (บริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัด)

สำนักงาน ปปง.

สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานศาลยุติธรรม

๕.๕ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ

วัตถุประสงค์เพื่อแสวงหา สร้าง เสริม และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหายาเสพติดในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน

๕.๕.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดเพื่อการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพร่วมกัน และรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ ส่งเสริมความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติดและการแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้เสพยาเสพติดระหว่างประเทศเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและมาตรฐานการบำบัดรักษาระหว่างประเทศ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาทางเลือกและเผยแพร่แนวปฏิบัติสหประชาชาติด้านการพัฒนาทางเลือกที่เกิดจากการผลักดันของไทยให้กับนานาประเทศเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๖ ส่งเสริมความร่วมมือด้านกฎหมายและสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

๕.๕.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๕.๒.๑ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกอาเซียนมีความเข้มแข็งและปลอดภัยจากภัยคุกคามของยาเสพติด

๕.๕.๒.๒ พัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อควบคุมยาเสพติด

๕.๕.๒.๓ ปฏิบัติตามพันธกรณีข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด

๕.๕.๒.๔ ประสานผลักดันการยุติบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบผลิต ค้า และลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศ

๕.๕.๒.๕ ประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกัน บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ กฎหมาย การพัฒนาทางเลือก และการพัฒนาศักยภาพที่เกี่ยวข้อง

๕.๕.๒.๖ บริหารจัดการความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๕.๓ กลยุทธ์

๕.๕.๓.๑ ประกาศเจตนารมณ์ร่วมกับนานาประเทศเพื่อจัดการกับความท้าทายจากปัญหายาเสพติด

๕.๕.๓.๒ ดำเนินการเชิงรุกเพื่อแสวงหา ขยายเครือข่าย และพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๕.๓.๓ มุ่งมั่นผลักดันหุ้นส่วนยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศและสมาชิกประชาคมอาเซียนเพื่อการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และประชาคมโลก

๕.๕.๓.๔ พัฒนาคุณภาพการให้บริการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ

๕.๕.๓.๕ สร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อประเทศไทย

๕.๕.๔ แนวทาง

๕.๕.๔.๑ แนวทางการประสานผลักดันการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๑) พัฒนากลไกบริหารจัดการ (โครงการ ASEAN-NARCO) เพื่อการพัฒนาไทยสู่ศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๒) พัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและทางวิชาการในภูมิภาคอาเซียนทุกด้าน

(๑) ด้านการปราบปรามการผลิต การค้า และการสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ สกัดกั้นยาเสพติดบริเวณท่าอากาศยานหลักของประเทศ การข่าว และการตรวจพิสูจน์คุณลักษณะยาเสพติด

(๒) ด้านการป้องกันยาเสพติดและการบำบัดรักษายาเสพติด

(๓) ด้านการพัฒนาทางเลือก การสำรวจพืชเสพติดและการควบคุมพืชเสพติด

๓) พัฒนาความร่วมมือเพื่อผลักดันเชิงนโยบายในการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดในภูมิภาคอาเซียน

๔) พัฒนาทางวิชาการและบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเป็นศูนย์กลางความร่วมมืออาเซียนในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๕) บูรณาการการพัฒนาบริเวณชายแดนทั้งด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และยาเสพติด

๕.๕.๔.๒ แนวทางการพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ และการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

๑) เพิ่มบทบาทของไทยในกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุม คณะกรรมาธิการยาเสพติด (Commission on Narcotic Drugs-CND) คณะกรรมการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (International Narcotic Control Board-INCB) การประชุมสมัยพิเศษของสมัชชาสหประชาชาติ ว่าด้วยการแก้ไขปัญหายาเสพติดโลก (UNGASS)

๒) ขยายความร่วมมือภายใต้กรอบบันทึกความเข้าใจ ๗ ฝ่ายว่าด้วยการควบคุมยาเสพติด ในอนุภูมิภาค (ไทย สปป.ลาว สหภาพเมียนมาร์ สาธารณรัฐประชาชนจีน กัมพูชา เวียดนาม และ UNODC) เพื่อผลักดันการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดลักลอบผลิต ค้า และเสพยาเสพติดตามแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาค เพื่อควบคุมยาเสพติด (Sub-Regional Action Plan on Drug Control)

๓) เสริมสร้างความไว้วางใจกับนานาประเทศเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกัน

๔) ให้ความร่วมมือตามข้อตกลงหรือพันธกรณี และส่งเสริมการแสดงบทบาทนำของไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาข้อตกลง บันทึกความเข้าใจเพิ่มเติม

๕) ผลักดันเชิงนโยบายและการดำเนินงานเพื่อการควบคุมปัญหายาเสพติดร่วมกันระหว่างประเทศ

๖) พัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติด

๕.๕.๓ แนวทางการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศด้านปราบปรามยาเสพติด

๑) พัฒนาความร่วมมือด้านการควบคุมสารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ระหว่างประเทศ

๒) พัฒนาความร่วมมือด้านการปราบปรามและการสกัดกั้นการลักลอบค้ายาเสพติด

๓) พัฒนาความร่วมมือด้านข่าวกรองยาเสพติด

๔) พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการบังคับใช้กฎหมาย สืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวข้อง

๕) พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการตรวจพิสูจน์คุณลักษณะยาเสพติดระหว่างประเทศ

๖) พัฒนาความร่วมมือทางวิชาการด้านการสำรวจและการควบคุมพืชเสพติดระหว่างประเทศ

๗) พัฒนาบุคลากรด้านปราบปรามยาเสพติดและบังคับใช้กฎหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้ความร่วมมือกับนานาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๕.๔ แนวทางการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการป้องกันยาเสพติด และการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและมาตรฐานการบำบัดรักษาระหว่างประเทศ

๑) พัฒนาความร่วมมือและสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติดเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันที่มีประสิทธิภาพร่วมกันกับนานาประเทศ

๒) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนามาตรฐานการบำบัดรักษาให้ได้รับการยอมรับในระดับสากล เพื่อให้ได้รูปแบบการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับตัวยาเสพติด

๓) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการป้องกันยาเสพติดเพื่อให้สามารถให้ความร่วมมือกับนานาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๔) พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อให้สามารถร่วมมือกับนานาประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) พัฒนาและสร้างเสริมความร่วมมือทางวิชาการกับนานาประเทศเพื่อพัฒนามาตรฐานการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

๖) สนับสนุนการวิจัยและการจัดการความรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาเพื่อพัฒนาการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพ และจัดการกับปัญหายาเสพติดที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและตัวยาเสพติด

๕.๕.๔.๕ แนวทางการประสานผลักดันการเผยแพร่ด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหายาเสพติดระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน

๑) พัฒนากลไกบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนการเผยแพร่แนวทางการพัฒนาทางเลือกของไทย และแนวปฏิบัติสหประชาชาติฯ (อาทิจำโครงการจัดตั้ง ศูนย์ Excellence Centre on AD)

๒) เผยแพร่การพัฒนาทางเลือกตามแนวพระราชดำริในต่างประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย

๓) ให้ความร่วมมือและการเผยแพร่แนวปฏิบัติสหประชาชาติด้านการพัฒนาทางเลือกให้กับนานาประเทศที่สนใจ

๔) พัฒนาศักยภาพด้านการพัฒนาทางเลือกเพื่อให้สามารถให้ความร่วมมือกับนานาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๕.๔.๖ แนวทางการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการพัฒนากฎหมายและสร้างความสอดคล้องทางกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศที่มีอยู่ให้สอดคล้องและสามารถรองรับการดำเนินงานร่วมกันกับนานาประเทศในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๒) พัฒนาข้อตกลง บันทึกความเข้าใจ และกฎบัตรร่วมกันระหว่างประเทศเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานในการควบคุมปัญหายาเสพติด

๓) พัฒนาศักยภาพด้านกฎหมาย และนิติกรเพื่อให้สามารถให้ความร่วมมือกับนานาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๕.๕ ตัวชี้วัด

๕.๕.๕.๑ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ไปสู่เป้าหมายในการปลอดยาเสพติด

๕.๕.๕.๒ ระดับความสำเร็จของการประสานการปฏิบัติร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อสกัดกั้น ปราบปรามจับกุมยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ก่อนที่จะเข้ามาในประเทศไทย

๕.๕.๕.๓ ระดับความสำเร็จของการประสานผลักดันการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่าง ประเทศ

๕.๕.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๕.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงการต่างประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กรมองค์การระหว่าง ประเทศ กรมอาเซียน กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมการแพทย์)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๕.๕.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร)

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กอง อำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

มูลนิธิโครงการหลวง

มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงในพระบรมราชูปถัมภ์

๕.๖ ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม

วัตถุประสงค์เพื่อสร้าง ควบคุม และบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืน

๕.๖.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุม ป้องปราม และป้องกันปัญหาอาชญากรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ บริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมอย่างยั่งยืน

๕.๖.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๖.๒.๑ สร้างและพัฒนาสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุมพื้นที่ปัญหา และเหตุปัจจัยหรือเงื่อนไขของปัญหาอาชญากรรม

๕.๖.๒.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาพื้นที่บวก เพิ่มปัจจัยบวก

๕.๖.๓ กลยุทธ์

๕.๖.๓.๑ ป้องกันเชิงรุก

๕.๖.๓.๒ ป้องกันพื้นที่ (Defensible space)

๕.๖.๓.๓ ควบคุมพื้นที่เสี่ยง ปัจจัยเสี่ยง

๕.๖.๓.๔ เพิ่มพื้นที่เชิงบวก ปัจจัยบวก

๕.๖.๔ แนวทาง

๕.๖.๔.๑ แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกัน ควบคุมพื้นที่เสี่ยงปัจจัยเสี่ยง และเพิ่มพื้นที่เชิงบวกปัจจัยบวกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในระยะยาว

๑) ป้องกันเชิงรุก

(๑) ควบคุมและบริหารจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุมอาชญากรรมก่อนที่จะเกิดขึ้น ตัดช่องโอกาสสำหรับอาชญากร และป้องกันปัญหาอาชญากรรม

(๒) จัดผังเมืองใหม่โดยใช้กฎหมายบังคับ

(๓) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำผังชุมชน

(๔) จัดระเบียบชุมชน อาคาร ร้านค้า สถานประกอบการ

(๕) จัดโซนพื้นที่ให้สถานศึกษาสถาบันทางศาสนาอยู่ห่างจากสถานเริงรมย์แหล่งท่องเที่ยว

(๖) ใช้มาตรการทางสังคม โดยชุมชนกำหนดกฎของชุมชน กติกาของหมู่บ้าน ระเบียบข้อบังคับหมู่บ้านชุมชนเพื่อเป็นมาตรการป้องกันปัญหาอาชญากรรมร่วมกัน

- เป็นระบบ
- (๗) มอบหมายให้สมาชิกในหมู่บ้านชุมชนทำหน้าที่เฝ้าระวังปัญหายาเสพติดอย่างชัดเจน
- (๘) บูรณาการกับยุติธรรมชุมชน เครือข่ายยุติธรรมชุมชนเพื่อเฝ้าระวังป้องกันอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่
- (๙) สร้างความรักความผูกพันต่อชุมชนหรือสังคมที่อยู่
- (๑๐) การควบคุมอาชญากรรมต้องทำโดยชุมชนและสมาชิกในชุมชนเป็นหลัก
- ๒) ควบคุมพื้นที่เสี่ยง ปักจี้เสี่ยง
- (๑) สำรวจพื้นที่เสี่ยงในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อให้ทุกคนได้อยู่อาศัยอย่างปลอดภัย
- (๒) อนุรักษ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและสถานประกอบการให้ความร่วมมือในการเข้าไปตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแหล่งแพร่ระบาดและแหล่งมั่วสุม
- (๓) บูรณาการระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่เสี่ยงให้เหมาะสมกับแต่ละรูปแบบของปัญหา
- (๔) จัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษาเป้าหมาย
- (๕) มาตรการบังคับใช้กฎหมายฉบับต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบสังคมอย่างเข้มแข็งต่อสถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก ร้านเกมส์/อินเทอร์เน็ต และพื้นที่สาธารณะที่เป็นแหล่งมั่วสุมอย่างต่อเนื่อง
- (๖) ส่งเสริมการรวมกลุ่มสมาชิกในหมู่บ้านชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น ตั้งจุดตรวจ เติมนเวรยาม รับแจ้งข่าวสาร
- (๗) ควบคุมและจัดการพื้นที่เสี่ยงไม่ให้เป็นแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติด
- (๘) สร้างเครือข่ายเฝ้าระวังสอดส่องดูแลแหล่งอบายมุข พื้นที่เสี่ยง ปักจี้เสี่ยง
- (๙) ป้องกันยาเสพติดในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเรื่องอบายมุขอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ที่ไม่ดีของประเทศไทย
- ๓) เพิ่มพื้นที่เชิงบวก ปักจี้บวก
- (๑) สำรวจพื้นที่สร้างสรรค์ในชุมชนเพื่อใช้ในการวางแผนสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการป้องกันปัญหายาเสพติด
- (๒) ปรับภูมิทัศน์ ปรับสภาพแวดล้อมให้มีความน่าอยู่ สามารถควบคุม ดูแล ตรวจสอบตราได้ ไม่มีมุมอับสายตา
- (๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างพื้นที่เชิงบวก/พื้นที่สร้างสรรค์ให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนในพื้นที่
- (๔) ปรับปรุง พัฒนาสภาพแวดล้อมให้ส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันปัญหายาเสพติด
- (๕) สร้าง เสริมปักจี้บวกเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๖.๔.๒ แนวทางการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

๑) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจน

(๒) ให้ท้องถิ่นมีศักยภาพ สามารถจัดการตนเองได้ (Self management) มีความพร้อมในการดูแลแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

(๓) ลงพื้นที่คลุกคลีกับประชาชน พบปะเยี่ยมเยียนประชาชน เปิดเวทีเสวนา ประชุมปรึกษาหารือ ประเด็นปัญหาของท้องถิ่นนำไปหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๔) ทำให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม

(๕) บูรณาการเชิงพื้นที่ บริหารจัดการเพื่อใช้ประโยชน์ทรัพยากรในชุมชนและเครือข่ายเพื่อรองรับแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างเช่น โรงพยาบาล สถานบำบัดรักษาขององค์กรภาคเอกชน วัด มัสยิด ผู้นำท้องถิ่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครคุมประพฤติ ฯลฯ ดำเนินการทุกรูปแบบให้ผู้เสพผู้ติดเห็นความสำคัญในการเข้ารับการบำบัดรักษา ดำเนินการทุกรูปแบบให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด

(๖) สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับชุมชนและภาคประชาสังคมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินชุมชน

(๗) พัฒนารูปแบบการประสานงานระหว่างรัฐบาลกับท้องถิ่น

(๘) ถ่ายโอนอำนาจหน้าที่จากรัฐบาล และกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น และถ่ายโอนภารกิจด้านยาเสพติดไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๙) ประสานการส่งมอบพื้นที่เป้าหมายที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้วให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับผิดชอบในการกำกับ ดูแล และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(๑๐) สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) สถาบันศาสนา

(๑) สร้างจิตสำนึกในเรื่องศาสนา (Religion consciousness)

(๒) ใช้หลักคำสอนของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

(๓) ตัวแทนที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดศาสนาประเพณีปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในชุมชน รวมทั้งเด็กและเยาวชน

- (๔) ใช้มาตรการทางด้านศาสนาในการแก้ไขปัญหายาเสพติด
- (๕) ผู้นำศาสนาสอดแทรกประเด็นปัญหายาเสพติดควบคู่ไปกับการสอนหลักศาสนา
- (๖) สอนจริยศึกษาให้แก่เด็กเยาวชน ประชาชน
  - (๖) สอนจริยศึกษาให้แก่เด็กเยาวชน ประชาชน
- (๗) จัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา
- (๘) จัดกิจกรรมให้คนในทุกศาสนาทำกิจกรรมร่วมกัน
- (๙) สร้างความผาสุกทางจิตวิญญาณ
- (๑๐) สร้างสังคมเพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีเป้าหมายร่วมกัน มีวิธีที่จะบรรลุ

เป้าหมายนั้น

๓) สื่อสารมวลชน

- (๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลข่าวสารสถานการณ์ปัญหายาเสพติดเพื่อให้สื่อมวลชนเป็นผู้ถ่ายทอดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ
- (๒) ส่งเสริมการใช้สื่อสารมวลชนให้เป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สร้างทัศนคติต่อต้านยาเสพติด หลอมรวมความคิด เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างค่านิยมที่ดีงาม
- (๓) สนับสนุนให้สื่อมวลชนเสนอสื่อที่สร้างสรรค์ชีวิตครอบครัวและชุมชน เสนอความเห็นที่สร้างสรรค์แก่สังคม หลีกเลี่ยงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม
- (๔) ป้องกัน ระมัดระวังการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบโดยผ่านสื่อ
- (๕) มีเวทีสาธารณะ (Social dialogue) ในทุกประเด็นปัญหาเพื่อนำไปสู่ข้อเสนอที่ชัดเจน และสัมผัสได้
- (๖) ให้ความสำคัญกับบทบาทของสื่อมวลชนเพื่อประโยชน์แก่การตรวจสอบความสุจริต ความโปร่งใส และการใช้อำนาจรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและประชาชน
- (๗) สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการนำเสนอของสื่อ สื่อทุกแขนงต้องระมัดระวัง และรับผิดชอบต่อในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน
- (๘) ดำเนินการอย่างจริงจังกับสื่อออนไลน์ที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อปัญหายาเสพติด เช่น Website, Facebook, Twitter, Instagram
- (๙) เจ้าของ ผู้ลงทุน ผู้ประกอบการ และนักวิชาชีพสื่อต้องสร้างความสมดุลของการทำหน้าที่สื่อสารมวลชนเพื่อสังคมและเพื่อธุรกิจแสวงหากำไร
- (๑๐) ผู้บริโภคสื่อหรือข่าวสารต้องรู้เท่าทันสื่อ (Media literacy) และมีความเข้มแข็งในการตรวจสอบสื่อโดยภาคประชาสังคม กำกับดูแลสื่อแบบทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

๕.๖.๕ ตัวชี้วัด

๕.๖.๕.๑ พื้นที่เสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงในทุกจังหวัดลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๕.๖.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๖.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง)

๕.๖.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการศาสนา กรมส่งเสริมวัฒนธรรม)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน

ภาคประชาชน

สื่อสารมวลชน

๕.๗ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

วัตถุประสงค์เพื่อบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ และสังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติด และสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในระยะยาว

๕.๗.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการควบคุมปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่ในระยะยาว

๕.๗.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๗.๒.๑ ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็งเอาชนะปัญหายาเสพติดและมีกลไกในการเฝ้าระวังปัญหา (๘๑,๙๐๙ หมู่บ้าน/ชุมชน)

๕.๗.๒.๒ หมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งพัฒนาสู่กองทุนแม่ของแผ่นดิน พัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน บูรณาการสู่เศรษฐกิจพอเพียง

๕.๗.๓ กลยุทธ์

๕.๗.๓.๑ ดำเนินการตามยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

๕.๗.๓.๒ ระเบิดมาจากข้างใน

๕.๗.๓.๓ ทำให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

๕.๗.๓.๔ เชื่อมบน ประสานล่าง

๕.๗.๔ แนวทาง

๕.๗.๔.๑ แนวทางการสร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑) ศึกษาชุมชน วิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น สังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ผลกระทบ และนำข้อมูลมากำหนดเป็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา

๒) คัดเลือกผู้นำที่มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำทางการและผู้นำตามธรรมชาติ

๓) ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคที่เกี่ยวข้อง

๔) เสริมสร้างทุนทางสังคมมาใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งที่เป็นระบบคุณค่า ความเชื่อ อุดมการณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน กระบวนการเรียนรู้ที่ชุมชนสั่งสมและสร้างสรรค์

๕) เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาชุมชนของตนเองโดยยกระดับความรู้และพัฒนาศักยภาพผู้นำทางการและผู้นำธรรมชาติเพื่อเตรียมความพร้อมในการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่

๖) กระตุ้นให้เกิดจิตอาสาเพื่อเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด การอุทิศตนเป็นอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ

๗) ล้อมวงคุยกัน แบ่งปันประสบการณ์ สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

๘) ใช้กลไกท้องที่ทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้กับประชาชนในพื้นที่

๙) ใช้กลไกคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑๐) หน่วยงานภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนกระบวนการขับเคลื่อนงานภาคประชาชนในระดับพื้นที่

๕.๗.๔.๒ แนวทางการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการควบคุมปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่ในระยะยาว

๑) สร้างครอบครัวเข้มแข็ง

(๑) สำรวจข้อมูลครอบครัว จำแนกประเภทครอบครัวเพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหายาเสพติด

(๒) สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัวทั้งบทบาทสามีภรรยา บทบาทพ่อแม่ และบทบาทลูก

(๓) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวทำหน้าที่หล่อหลอมกลมเกลียวทางสังคม (Socialization) ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ถ่ายทอดค่านิยม วัฒนธรรม ปณิธานจริยธรรม คุณธรรม และแบบแผนการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

(๔) อบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีพัฒนาการสมดุรอบตัวและเหมาะสมตามวัย มีวินัยในตนเอง เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีทักษะชีวิต

(๕) ให้ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนเป็นกลไกหลักในการสร้างครอบครัวเข้มแข็ง

(๖) จัดเตรียมความพร้อมก่อนสร้างครอบครัว สร้างครอบครัวจากความรักเพื่อเป็น ภูมิคุ้มกัน รั้วครอบครัว ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาที่จำเป็นแก่ครอบครัว

(๗) สนับสนุนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความรับผิดชอบของคนในครอบครัว และชุมชน จัดบริการรับเลี้ยงและพัฒนาเด็กในหน่วยงาน สถานประกอบการ และศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน

(๘) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาครอบครัวและชีวิตครอบครัว ครอบครัวอยู่ พร้อมหน้ากัน สร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของครอบครัวบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ครอบครัวพึ่งพาตนเอง ได้

(๙) สร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว สร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคมแก่ครอบครัว สร้างความมั่นคงของครอบครัว สนับสนุนคุณภาพชีวิตของครอบครัว เสริมสร้างสถาบันครอบครัวให้มีความเข้มแข็ง

(๑๐) สร้างครอบครัวเข้มแข็ง หาครอบครัวต้นแบบเพื่อเชิดชูเกียรติ เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชนและสังคม

๒) สร้างสถานศึกษาเข้มแข็ง

(๑) ให้มีการศึกษาและพัฒนาการตามวัย

(๒) ปลูกฝังลักษณะนิสัยอันพึงประสงค์ของคนดี รู้จักหน้าที่ ความรับผิดชอบ การมีพฤติกรรมที่ดีงาม

(๓) สร้างความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กและเยาวชน

(๔) สร้างความตระหนักถึงผลกระทบของปัญหาเสพติดที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น ชุมชน และสังคม และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๕) มีทักษะในการปฏิเสธต่อพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการดำรงชีวิต รู้วิธีป้องกันตนเองจากภัยยาเสพติด

(๖) สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

(๗) จัดทำข้อมูลและประวัติของเด็กกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มค้า พ่อแม่ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

(๘) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง ครอบครัว และชุมชนเพื่อจูงใจให้ผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา

(๙) มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน

(๑๐) สร้างสถานศึกษาเข้มแข็ง สร้างสถานศึกษาปลอดยาเสพติด

๓) สร้างสถานประกอบการเข้มแข็ง

(๑) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดในกลุ่มผู้ประกอบการและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

(๒) สร้างความตระหนักของผู้ประกอบการในการป้องกันยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ไม่ปล่อยปละละเลยให้มีการใช้ยาเสพติดหรือค้ายาเสพติดในสถานประกอบการ

(๓) ส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนให้บริจาคทุนเพื่อสังคม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

(๔) เร่งรัดกวดขันการบังคับใช้กฎหมายในสถานประกอบการ ตรวจสอบสภาพปัญหา ตรวจหาสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง

(๕) สร้างกลไกในการป้องกันยาเสพติดระหว่างสถานประกอบการ

(๖) กำหนดมาตรการลงโทษผู้ประกอบการที่ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

(๗) จัดระบบสวัสดิการให้เพียงพอเพื่อลดแรงจูงใจในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(๘) สร้างสถานประกอบการเข้มแข็ง ยกย่องชมเชยสถานประกอบการเข้มแข็ง

๔) เสริมสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง

(๑) นำข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานชุมชน และข้อมูลวิจัยชุมชนมาใช้ประโยชน์ในกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด

(๒) วิเคราะห์สถานะหมู่บ้านชุมชน จำแนกพื้นที่เป้าหมายเป็นหมู่บ้านชุมชนที่ไม่มีปัญหายาเสพติด หมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดเบาบาง หมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดปานกลาง และหมู่บ้านชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดรุนแรง ทั้งพื้นที่ในชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และชุมชนชายแดน

(๓) นำนโยบายและยุทธศาสตร์ไปกำหนดเป็นระเบียบวาระของพื้นที่ เป็นวาระของประชาชน มีการประกาศเจตนารมณ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การกล่าวปฏิญาณว่าจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

(๔) ใช้ชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน ทำให้ชุมชนเข้าใจปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหายาโดยคนในชุมชน ชุมชนจัดการตนเอง

(๕) บูรณาการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกิจด้านยาเสพติดตามสภาพปัญหาในพื้นที่และความต้องการของประชาชน โดยจัดทำกรอบ ขอบเขต และรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อร่วมกันดำเนินงาน หรือถ่ายโอนงานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ

(๖) ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีและเครือข่ายมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งและกองทุนแม่ของแผ่นดิน

(๗) จัดตั้งอาสาสมัครเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน จัดอาสาสมัครภาคประชาชนเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในกลุ่มเสี่ยง รวมทั้งการบูรณาการประสานความร่วมมือกับอาสาสมัครในรูปแบบต่างๆ ด้วย อย่างเช่น ชูรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

(๘) พัฒนาหมู่บ้านชุมชนไปสู่หมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด หมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน บูรณาการสู่เศรษฐกิจพอเพียง

(๙) พัฒนาและบูรณาการกลไกทั้งระดับอำนวยการและปฏิบัติในการเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งและกองทุนแม่ของแผ่นดิน

(๑๐) ส่งเสริมห้องความรู้มาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการปฏิบัติ

๕) สร้างภาคประชาชนเข้มแข็ง

(๑) สร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมือง (Civic consciousness) และจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อชุมชน (Public consciousness) สร้างสำนึกชุมชนเพื่อให้ลุกขึ้นมาจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเอง

(๒) สนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในแต่ละพื้นที่ด้วยความสมัครใจ สนับสนุนองค์กรภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชนและท้องถิ่น

(๓) จัดทำแผนพัฒนาชุมชนแบบบูรณาการ ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบต่อทุกพื้นที่

(๔) จัดเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีพลังในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน

(๕) จัดทำข้อบัญญัติของชุมชนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น

(๖) สนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับการพัฒนาชุมชนเพื่อการบริหารจัดการตนเองของชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น

(๗) พัฒนากระบวนการเรียนรู้และเครือข่ายเรียนรู้ของชุมชน ขยายเครือข่ายการเรียนรู้

(๘) สนับสนุนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเรียนรู้ของคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างชุมชน

(๙) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม

(๑๐) จัดตั้งองค์กรประชาชนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนบทบาทและการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม บริหารจัดการกลไกองค์กรและกลไกภาคประชาชน

๕.๗.๕ ตัวชี้วัด

๕.๗.๕.๑ สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งอาชญากรรม

๕.๗.๕.๒ สัดส่วนหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็งอาชญากรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดีเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

๕.๗.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๗.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน)

๕.๗.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมคุมประพฤติ)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กรุงเทพมหานคร

ภาคเอกชน

ภาคประชาสังคม

สื่อสารมวลชน

๕.๘ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

วัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิผล ประสิทธิภาพ และเอกภาพการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๘.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ จัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ บูรณาการประสานเชื่อมโยงระหว่างแผนแม่บทแผนยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดกับทุกแผนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ พัฒนาระบบข้อมูลยาเสพติดทุกระบบให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบอำนาจการและระบบสนับสนุนที่มีเอกภาพ

๕.๘.๒ เป้าหมายยุทธศาสตร์

๕.๘.๒.๑ พัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กรทุกระดับให้เกิดประสิทธิภาพและมีเอกภาพในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๕.๘.๒.๒ พัฒนาระบบแผนงานและงบประมาณให้มีความเชื่อมโยงกันทุกระบบ และบูรณาการงบประมาณจากทุกแหล่ง

๕.๘.๒.๓ พัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดให้สามารถบ่งชี้สถานการณ์ปัญหายาเสพติด ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหายาเสพติด และนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในการกำหนดมาตรการและเป้าหมายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๘.๒.๔ พัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อเตรียมคนสำหรับอนาคต และสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันไปสู่ขีดความสามารถในระดับที่เป็นสากล

๕.๘.๒.๕ พัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล

๕.๘.๒.๖ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านยาเสพติดเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๘.๒.๗ พัฒนาการวิจัยและพัฒนา วิชาการ และองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๘.๒.๘ พัฒนาการปฏิบัติการจัดวิทยาและประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๕.๘.๓ กลยุทธ์

๕.๘.๓.๑ จัดทำโครงสร้างนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดเพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาในระยะยาว

๕.๘.๓.๒ กำหนดบทบาทภารกิจและจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชนให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

๕.๘.๓.๓ ใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบแนวทางในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๘.๓.๔ จัดทำตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Joint KPI)

๕.๘.๔ แนวทาง

๕.๘.๔.๑ แนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร

๑) ประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อค้นหาโอกาส (Opportunity) และภัยคุกคาม (Threat) ที่หน่วยงานเผชิญอยู่ และประเมินสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงานเพื่อค้นหาจุดแข็ง (Strength) และจุดอ่อน (Weakness) ที่มีอยู่ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงาน กลยุทธ์องค์กร และพัฒนานโยบายการบริหารจัดการ นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) วางตำแหน่งที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานด้านยาเสพติดของแต่ละหน่วยงาน

๓) จัดรูปองค์กรในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบคณะกรรมการ (Committee) อนุกรรมการ (Sub-committee) คณะทำงาน (Working group) รวมทั้งชุดเฉพาะกิจ (Task force team) ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดเอกภาพทั้งในด้านการกำหนดนโยบาย (Policy making) และการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ (Policy implementation)

๔) จัดโครงสร้างกลไกในระดับประเทศ ภาค และจังหวัดให้มีความเชื่อมโยงกัน โดยการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ เรื่ององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ส. และกำหนดให้มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับชาติ และจังหวัด โดยเป็นองค์กรอำนวยการเฉพาะที่มีโครงสร้างชัดเจนด้านยาเสพติดในระดับจังหวัด

๕) ปรับปรุงการจัดโครงสร้างหน่วยงานให้มีลักษณะพลวัต ยืดหยุ่น และอ่อนตัว มีระบบการทำงานลักษณะแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาดในหน่วยเดียว

๖) สร้างและพัฒนาหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐ-เอกชน (Public-Private Partnership) จัดทำข้อตกลงมอบหมายภารกิจให้หน่วยงานอื่นทำแทน ทำข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน ทำสัญญาร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนบริหารภารกิจร่วมกัน

๗) สร้างและพัฒนาองค์กรแห่งการประสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดทั้งในระหว่างองค์กร และประชาคมระหว่างประเทศ

๘) พัฒนาระบบและกลไกให้มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรับปรุงรูปแบบ ขั้นตอน และวิธีการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๙) พัฒนาระบบการประสานงานและระบบสนับสนุนการดำเนินงานให้เกิดความชัดเจน เป็นเอกภาพ และมีความเชื่อมโยงระหว่างส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

๑๐) บริหารจัดการและกำกับดูแลเรื่องสิทธิประโยชน์และขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น พิจารณำาเน้นจความชอบประจำปีกรณีพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ระบบเงินสนับสนุนเงินรางวัลคดียาเสพติด สิทธิกำลังพล สวัสดิการ การสงเคราะห์ช่วยเหลือ

๕.๘.๔.๒ แนวทางการพัฒนาระบบแผนงานและงบประมาณ

๑) ให้สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๒) พัฒนาระบบการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับชาติ โดยมีจังหวัดเป็นศูนย์กลางการจัดทำแผนปฏิบัติการและการจัดทำงบประมาณที่สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณในแต่ละแห่ง

๓) ปรับแผนปฏิบัติการและแผนงบประมาณให้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๔) พัฒนาระบบโปรแกรมแผนและงบประมาณให้สามารถติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และประเมินประสิทธิภาพของงบประมาณที่ดำเนินงานกับผลที่ได้รับ

๕) พัฒนาระบบการจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้มีความเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด

๖) แสวงหาและบูรณาการงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดรองรับแผนปฏิบัติการยาเสพติดอาเซียน

๗) กำหนดแนวทางในการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านยาเสพติดให้แก่หน่วยงานต่างๆ ในระยะยาว

๘) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานโครงการที่มีความสำคัญสูง

๙) รู้จักใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งเน้นการแสวงหาทรัพยากรภายนอก

๑๐) ให้มีการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนานโยบายลำดับรองเพื่อรองรับการบูรณาการงบประมาณด้านยาเสพติดโดยเฉพาะ อย่างเช่น การออกเป็นพระราชบัญญัติ

๕.๘.๔.๓ แนวทางการพัฒนาระบบข้อมูลและการเฝ้าระวังปัญหาเสพติด

๑) พัฒนาระบบข้อมูลปฏิบัติการยาเสพติด (War Room) ทุกระดับทั้งในส่วนกลาง ภาค และจังหวัดให้สามารถติดตาม เฝ้าระวัง และนำไปใช้ในการดำเนินงานได้อย่างทันการณ์

๒) พัฒนาระบบเฝ้าระวังเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์/แนวโน้มการแพร่ระบาดของยาเสพติด

- ๓) พัฒนาระบบวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในระดับภูมิภาคอาเซียน ประเทศ ภูมิภาค และจังหวัด
- ๔) สำนวจตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
- ๕) ประเมินสถานการณ์ยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชนทั่วประเทศเพื่อติดตามความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาเสพติดในแต่ละห้วงเวลาว่าเป็นอย่างไร อะไรเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- ๖) วิเคราะห์จำแนกระดับความรุนแรงของปัญหาเสพติดแต่ละห้วงเวลา
- ๗) จัดทำฐานข้อมูลด้านยาเสพติดของแต่ละพื้นที่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมสถานการณ์และจัดระบบการเฝ้าระวัง
- ๘) ร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาสาเหตุ เจาะไขของปัญหาในแต่ละพื้นที่
- ๙) สร้างเครือข่ายระบบเตือนภัยยาเสพติด (Safety nets)
- ๑๐) จัดทำฐานข้อมูลยาเสพติด (Data bank)
- ๕.๘.๔.๔ แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- ๑) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตึงขีดความสามารถของแต่ละบุคคลออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- ๒) พัฒนาความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- ๓) พัฒนาศักยภาพ ประสิทธิภาพ คุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- ๔) พัฒนาศักยภาพด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพื่อสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและการเป็นมืออาชีพด้านยาเสพติด
- ๕) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดทั้งภายในสำนักงาน ป.ป.ส. และภายนอก
- ๖) จัดให้มีการสรุปทบทเรียน องค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และเผยแพร่ให้ผู้ปฏิบัติได้รับทราบ
- ๗) เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้เพื่อต่อสู้กับปัญหาเสพติด
- ๕.๘.๔.๕ แนวทางการพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผล
- ๑) ให้มีกลไกการกำกับติดตามประเมินผลในระดับภาค ทำหน้าที่ในการนิเทศ ตรวจสอบติดตามให้คำปรึกษาแนะนำการดำเนินงานในพื้นที่ โดยมีสถาบันวิชาการในพื้นที่/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน และสำนักงาน ป.ป.ส.ภาค เป็นฝ่ายเลขานุการ

๒) จัดให้มีการประเมินผลในเชิงคุณภาพที่ชี้ผลลัพธ์ผลกระทบของแผนต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งระดับภาพรวม ระดับยุทธศาสตร์ และระดับพื้นที่ และนำผลการประเมินไปใช้ประกอบการจัดทำ/ปรับปรุงแผนปฏิบัติการ

๓) พัฒนาระบบรายงานผลการดำเนินงานทุกระบบให้สอดคล้องกัน โดยเน้นระบบ NISPA , POLIS , บสต. ฯลฯ

๔) พัฒนาระบบการประเมินผล โดยจัดระบบการประเมินศักยภาพจังหวัดในการบริหารจัดการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่พิจารณาในภาพรวมทั้งด้านสภาพปัญหา ศักยภาพการบริหารจัดการ ผลการดำเนินงาน ตัวชี้วัด

๕) จัดลำดับผลการดำเนินงานยาเสพติดในระดับจังหวัดและอำเภอสำคัญ (Ranking) เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำกับและเร่งรัดการดำเนินงานควบคู่กับการรายงานเชิงคุณภาพ

๖) ประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขนโยบาย (Policy revision) การให้ข้อเสนอต่อผู้กำหนดนโยบาย

๕.๗.๔.๖ แนวทางการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติด

๑) บูรณาการการบริหารองค์กรและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ทั้งทางด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคอมพิวเตอร์ และด้านสารสนเทศมาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงาน สร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขันให้แก่องค์กร

๒) พัฒนาโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เชื่อมโยงเทคโนโลยีเข้าด้วยกันเพื่อให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ประโยชน์ร่วมกัน

๓) ปรับปรุงฐานข้อมูลที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ทันสมัย และพร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา

๔) พัฒนาระบบการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำเป็นสารสนเทศที่เข้าใจง่าย และสามารถเข้าถึงได้ง่าย

๕) พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในประเทศและระหว่างประเทศ

๖) พัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อใช้วิเคราะห์เป้าหมายการดำเนินงาน วิเคราะห์สังเคราะห์ และนำเสนอผลการดำเนินงาน

๗) สร้างศูนย์กลางเครือข่ายข้อมูลด้านยาเสพติดในทุกมิติของปัญหา เพื่อให้เกิดมาตรการแบบผสมผสานและการทำงานแบบครบวงจร

๘) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และความชำนาญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๙) เสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ พัฒนาระบบป้องกันการโจมตีระบบสารสนเทศ

๑๐) พัฒนาขีดความสามารถในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของอำเภอทั่วประเทศจนครบทุกอำเภอในช่วง ๕ ปี

๕.๘.๔.๗ แนวทางการพัฒนาการวิจัยและพัฒนา วิชาการ และองค์ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑) ศึกษาปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพปัญหายาเสพติด วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในลักษณะพหุปัจจัย ศึกษาปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบปัญหาเสพติดทั้งด้านตัวคน ตัวยา และสภาพแวดล้อม ศึกษาความสัมพันธ์ของปัญหาเสพติดกับปัญหาอื่น ๆ

๒) ติดตามพัฒนาการของปัญหาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาโดยครอบคลุมทั้งพื้นที่ กลุ่มเป้าหมาย และตัวยาเสพติด พัฒนางค์ความรู้ด้านระบาดวิทยา

๓) ศึกษาวิเคราะห์ประมาณการขนาดของปัญหาเสพติด (Problem size)

๔) มองภาพสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการวิจัยเชิงอนาคต (Future research)

๕) ศึกษาเปรียบเทียบแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดของนานาชาติเพื่อนำมาสังเคราะห์และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย

๖) พัฒนานวัตกรรมเชิงนโยบายที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม (Policy innovation)

๗) วิเคราะห์สังเคราะห์ผลการศึกษาวิจัยมาใช้ประโยชน์ (Meta analysis)

๘) เผยแพร่ข้อมูลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาโยบายแก่สาธารณชนและผู้มีส่วนได้เสีย (Policy advocacy)

๙) ศึกษาวิจัยผลตอบแทนต่อการลงทุน (Return of investment)

๑๐) จัดการองค์ความรู้ (Knowledge management) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

๑๑) พัฒนาเครือข่ายวิชาการด้านยาเสพติด

๕.๘.๔.๘ แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์เชิงรุก

๑) สร้างกระแสสังคม โดยใช้กระบวนการสร้างกระแสสังคมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติด สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมของประชาชน สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเชื่อมั่นเชื่อมั่นว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยใช้สื่อที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

๒) ประชาสัมพันธ์เชิงรุก โดยวางแผนการประชาสัมพันธ์ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ทำให้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสาธารณะ (Public problem) ทำให้สังคมเห็นว่ามีหน้าที่ที่จะต้องกำหนดนโยบายเพื่อจัดการกับปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง ประชาสัมพันธ์โทษทางกฎหมาย

เพื่อสร้างความตระหนักและความยั้งคิดในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการประชาสัมพันธ์ โดยใช้สื่อมวลชนประชาสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย

๓) ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุก โดยสร้างความรู้สึกรู้สีกต่อต้านอาชญากรรมด้านยาเสพติดในหมู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ปฏิบัติการจิตวิทยาเชิงรุกต่อต่างประเทศทั้งประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง สะท้อนการดำเนินงานที่คุ้มครองสิทธิประชาชน ประชาสัมพันธ์ถึงโทษบทลงโทษให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้ทราบเพื่อป้องปรามการลักลอบลำเลียงยาเสพติดเข้าประเทศ โดยใช้สื่อในรูปแบบง่ายต่อความเข้าใจ เนื้อหาตรงประเด็น และดำเนินการซ้ำๆ

๕.๘.๔.๙ แนวทางการดำเนินงานจังหวัดนำร่องที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๑) นอกจากแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ในระดับประเทศแล้ว ยังได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับภาคและระดับจังหวัดให้เชื่อมโยง ประสานสอดคล้อง และรองรับกันด้วย โดยมี ๑๐ จังหวัดนำร่องประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร (เขตลาดพร้าว) สมุทรปราการ สระแก้ว ยโสธร มุกดาหาร เชียงราย พิชญ์โลก นครปฐม นครศรีธรรมราช และสตูล

๒) ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนำร่องที่จัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เร่งรัดกระบวนการบูรณาการแผนและงบประมาณเพื่อให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ และนำไปขยายผลในโอกาสต่อไป

๓) จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของแต่ละพื้นที่

๔) จัดสรรงบประมาณสมทบให้แก่จังหวัดนำร่อง (Matching Fund)

๕.๘.๕ ตัวชี้วัด

๕.๘.๕.๑ มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่เหมาะสม ลดความซ้ำซ้อนทั้งในด้านกลไก และการบรรจุเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่ชัดเจน

๕.๘.๕.๒ มีระบบข้อมูลยาเสพติดที่สามารถชี้สถานการณ์ปัญหายาเสพติด และนำไปสู่การกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหายา

๕.๘.๕.๓ มีการบูรณาการแผนงานงบประมาณด้านยาเสพติดของทุกหน่วยงานและทุกแหล่งงบประมาณ และเชื่อมโยงกับการจัดทำแผนท้องถิ่น และแผนพัฒนาจังหวัด

๕.๘.๕.๔ การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามแผนและตามอัตราการเบิกจ่ายในแต่ละไตรมาส

๕.๘.๕.๕ มีระบบการกำกับ ติดตาม การรายงานผลการดำเนินงานตามช่องทางได้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

๕.๘.๕.๖ มีการจัดทำ Best Practice และนำไปสู่การสรุปทบทวนและองค์ความรู้รวมในระดับภาคและประเทศเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนางานคุณภาพ

๕.๘.๕.๗ มีการบริหารการกำกับ ติดตาม โดยศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจฯ ในแต่ละไตรมาส เพื่อพิจารณากระบวนการขับเคลื่อน หรือความเปี่ยงเบนของการปฏิบัติ และสามารถให้ข้อเสนอแนะแนวทางต่างๆ เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติได้

๕.๘.๖ หน่วยงานรับผิดชอบ

๕.๘.๖.๑ หน่วยงานหลัก

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงกลาโหม (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม)

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

๕.๘.๖.๒ หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์)

กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง)

กระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง)

สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงบประมาณ)

กระทรวงคมนาคม (กรมการขนส่งทางบก)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๖. การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ

๖.๑ การสร้างความพร้อมในการผลักดันแผน

แนวทางในการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์แต่ละด้าน เป้าประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่กำหนด มีขั้นตอน กระบวนการดำเนินงาน (Roadmap) ดังนี้

๖.๑.๑ ระยะเร่งด่วน

๑) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติเพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการ แนวคิด และเจตนารมณ์ ของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ รวมทั้งประสานผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีระบบแผนงานและโครงการ รองรับกับแผนยุทธศาสตร์นี้

๒) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับพื้นที่เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาสาระของนโยบายและแผน ยุทธศาสตร์ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่ รวมทั้งบูรณาการการดำเนินงาน ร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๓) จัดให้มีกลไกการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ในระดับประเทศและระดับพื้นที่ที่ชัดเจนเพื่อ ประสานผลักดันให้นโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมบรรลุผลในทาง ปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๔) จัดระบบอำนวยการเพื่อขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดเอกภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ รวมทั้งอำนวยการ สั่งการ ควบคุม เร่งรัด และติดตามความคืบหน้าของการ ดำเนินงานตามแผนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

๕) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อให้การ แก้ไขปัญหาอาชญากรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖) ประชาสัมพันธ์แผนยุทธศาสตร์ให้สาธารณชนได้รับทราบและเห็นความสำคัญ

๖.๑.๒ ระยะกลาง

๑) ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะอนุกรรมการแต่ละด้านแปลงแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๒) จัดระบบการรายงานที่ทันเหตุการณ์ สอดคล้องตามเป้าหมายและตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของแผน ยุทธศาสตร์ แผนงาน โครงการ

๓) ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานทุกระยะ ประเมินผลสำเร็จและผลกระทบของการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๔) ประสานผลักดันให้ภาคการเมืองนำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไป ผสมผสานในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

๕) ประสานผลักดันความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ แผนยุทธศาสตร์และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณด้วย

๖) ประเมินผลการดำเนินงานในระยะครึ่งแผนเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม และพัฒนาแผนในระยะต่อไป

๖.๑.๓ ระยะยาว

๑) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลังสิ้นสุดแผนยุทธศาสตร์ เพื่อเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และคณะรัฐมนตรี

๒) ร่วมกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในห้วงถัดไป

๖.๒ การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผน

๖.๒.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙) ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ความเข้มแข็งภาคเกษตรความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยมีส่วนที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคมเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วนสามารถเพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี โดยเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนให้สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ สนับสนุนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ในการสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ในสังคมไทย ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันหลักของสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ให้มีบทบาทหลักในการหล่อหลอม บ่มเพาะเด็กและเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวม และยุทธศาสตร์การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างสังคมนานาชาติที่มีคุณภาพชีวิต ป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และแพร่ระบาดของโรคร้าย โดยพัฒนาศักยภาพและความพร้อม

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมืองทั้งระบบ เพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

๖.๒.๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ประกอบด้วยนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ นโยบายจัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและกระชับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแก้ปัญหายาเสพติด นโยบายเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมข้ามชาติ นโยบายเสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด นโยบายเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาและนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม นโยบายพัฒนาระบบข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเสริมสร้างความร่วมมืออย่างเป็นเอกภาพในประชาคมข่าวกรองและหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งหน่วยงานข่าวกรองต่างประเทศ และมีเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารกับภาคเอกชนและประชาชน และนโยบายเสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมรูปแบบใหม่

๖.๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์พัฒนากำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดน ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความมั่นคงในมิติวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัดการโดยสันติวิธี ยุทธศาสตร์พัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน และยุทธศาสตร์บริหารจัดการอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้แก่ ยุทธศาสตร์พัฒนากำลังเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและภูมิคุ้มกันของคน ชุมชน และพื้นที่เป้าหมายอย่างยั่งยืนโดยการส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้สอดคล้องกับความต้องการของคนและชุมชนในพื้นที่ ยุทธศาสตร์การจัดระบบป้องกันเพื่อจัดระเบียบพื้นที่ชายแดนโดยการจัดระเบียบชุมชนและเสริมสร้างระบบหมู่บ้านเข้มแข็งให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่จังหวัดชายแดน และยุทธศาสตร์เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเร่งรัดการแก้ไขปัญหายาในระดับพื้นที่กับประเทศรอบบ้าน

๖.๒.๔ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ ประกอบด้วย ๗ ยุทธศาสตร์คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นเลิศในการให้บริการประชาชน ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพให้มีความสามารถสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ ยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์การวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองแบบร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ยุทธศาสตร์การยกระดับความโปร่งใสและสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน และการสร้างความพร้อมของระบบราชการไทยเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

๖.๒.๕ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐

แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๖๐ เป็นแผนที่มุ่งการพัฒนาจังหวัดแบบองค์รวมที่ครอบคลุมทุกมิติในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประเด็นยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ขยายโอกาส เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่เป็นตำแหน่งการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดได้แก่ ด้านเกษตร ด้านท่องเที่ยว ด้านการค้า การลงทุน การค้าชายแดน ด้านอุตสาหกรรม ด้านคมนาคม ด้านพลังงาน และอื่นๆ

๖.๓ การสร้างกลไกการขับเคลื่อน

๖.๓.๑ กลไกการขับเคลื่อนด้านยาเสพติด

๖.๓.๑.๑ ระดับนโยบาย มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เป็นกลไกระดับชาติในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดประจำปีในระดับชาติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๖.๓.๑.๒ ระดับอำนวยการนโยบายแผนยุทธศาสตร์ภาพรวม (Agenda) ให้มีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นองค์กรอำนวยการ รับผิดชอบการอำนวยการ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน แผนยุทธศาสตร์ทุกด้านไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประเมินผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้อง ให้เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

๖.๓.๑.๓ กลไกระดับคณะกรรมการในแต่ละยุทธศาสตร์ เพื่ออำนวยการ กำกับ เร่งรัด และสนับสนุนการดำเนินงานด้านวิชาการ

คณะกรรมการที่มีความสำคัญมากต่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ได้แก่ คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้า ยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหายาเสพติดผู้เสพยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม คณะอนุกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหา ยาเสพติด

คณะกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน คณะกรรมการบริหารแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ คณะกรรมการที่ปรึกษาการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ คณะกรรมการบริหารแผนงานและงบประมาณป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

๖.๓.๑.๔ ระดับภารกิจ (Function) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวง กรม หน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงานตามภารกิจที่รับผิดชอบ โดยเน้นการบูรณาการแผน งบประมาณ และบูรณาการภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุน การดำเนินงานระดับพื้นที่ รวมทั้งการกำกับติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด

๖.๓.๑.๕ ระดับพื้นที่ (Area) กลไกหลักรับผิดชอบดำเนินงานในพื้นที่ ได้แก่

๑) ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและกรุงเทพมหานคร โดยผู้ว่า ราชการจังหวัดและผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้รับผิดชอบการบูรณาการแผนงบประมาณ และอำนวยการ กำกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบร่วมกับส่วนราชการ องค์กร ภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอและเขต โดยนายอำเภอ/ ผู้อำนวยการเขต เป็นผู้อำนวยการ ทำหน้าที่รับนโยบาย แนวทาง และแผนงานโครงการที่จังหวัด/กรุงเทพมหานคร กำหนดไปประสานการปฏิบัติการร่วมกับส่วนราชการ องค์กรภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน พื้นที่

๓) องค์กรอำนวยการประสานพื้นที่เฉพาะ ที่สำคัญได้แก่ ศูนย์อำนวยการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดชายแดนภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดชายแดนภาคใต้

๖.๓.๒ กลไกการขับเคลื่อนที่เกี่ยวข้อง

๖.๓.๒.๑ กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคง ได้แก่ คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย – ประเทศเพื่อนบ้าน (JC) คณะกรรมการระดับสูงไทย – เมียนมา, ไทย – มาเลเซีย คณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย – ลาว, ไทย – มาเลเซีย, ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดน ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย – พม่า, ไทย – กัมพูชา คณะกรรมการชายแดนส่วน ท้องถิ่นไทย – พม่า คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนระดับจังหวัด/แขวงชายแดน ไทย – ลาว คณะกรรมการประสานงานชายแดนท้องถิ่น (TBC)

๖.๓.๒.๒ กลไกการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ได้แก่ คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการใช้จ่าย งบประมาณภาครัฐ

๖.๔ การติดตามและประเมินผล

๖.๔.๑ การกำกับติดตาม

- ๑) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (ภาพรวม)
  - ๒) กำกับติดตามโดยผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ตรวจราชการกระทรวง ผู้ตรวจราชการกรม
  - ๓) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด
  - ๔) กำกับติดตามโดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานของแต่ละด้าน
- ๖.๔.๒ การประเมินผล
- ๑) ประเมินผลภายในหน่วยงานควบคู่ไปกับประเมินผลจากสถาบันวิชาการภายนอก
  - ๒) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
  - ๓) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติดในภาพรวมทั้งประเทศ
  - ๔) ประเมินผลแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่โดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- “ปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่โดยคณะกรรมการกำกับติดตามผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- ๕) ประเมินผลแผนยุทธศาสตร์ใช้แนวทางการประเมินผลการดำเนินงานยาเสพติดระดับจังหวัด (Ranking)
  - ๖) ประเมินรายแผนยุทธศาสตร์และสถานการณ์ยาเสพติดในระดับจังหวัด

๖.๕ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

องค์ประกอบปัจจัยสู่ความสำเร็จ (Key Success Factors) ได้แก่

- ๖.๕.๑ เจตจำนงค์ทางการเมืองที่รัฐบาลประกาศนโยบายแน่วแน่ชัดในการยกระดับการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ และมุ่งมั่นต่อเจตนารมณ์ในการเร่งรัดการดำเนินงานเพื่อลดความรุนแรงของปัญหายาเสพติดจนไม่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของประชาชนภายในระยะเวลา ๕ ปี
- ๖.๕.๒ การบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประสานผลักดันการแปลงนโยบายด้านยาเสพติดและแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนโดยเร็วที่สุด
- ๖.๕.๓ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัด/ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดกับหัวหน้าส่วนราชการระดับจังหวัด นายอำเภอ รวมทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

๖.๕.๔ การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน ตลอดจนต่างประเทศ

๖.๕.๕ การจัดตั้งศูนย์อำนวยการร่วม การบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ห้อง War Room และการจัดระบบการอำนวยการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ การสั่งการ การติดตามประเมินสถานการณ์ การเร่งรัดติดตามความคืบหน้าของการดำเนินงานทุกระยะ และการประเมินผลการดำเนินงานตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนด

การบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒

ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาต่อการรองรับสภาพปัญหายาเสพติดในสังคม

สร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

สร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันในผู้ใหญ่และวัยแรงงาน

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหามัฟผู้ติดยาเสพติด

ผู้เสพติดเข้าสู่บริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างมีคุณภาพและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันการเสพติดซ้ำ

ครอบครัว ชุมชน สังคมยอมรับและให้โอกาสและมีส่วนร่วมในการบำบัดฟื้นฟูและติดตามดูแลช่วยเหลือ

บริหารจัดการอย่างบูรณาการทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพเอื้ออำนวยต่อการบำบัดฟื้นฟูโดยยึดผู้เสพติดเป็นศูนย์กลาง

ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

สร้างและพัฒนาระบบรองรับสนับสนุนการคืนคนดีให้สังคม

ยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

ลดศักยภาพการผลิตยาเสพติดภายนอกประเทศ

เสริมศักยภาพการสกัดกั้นยาเสพติดในประเทศ

ทำลายศักยภาพของกลุ่มเครือข่ายการค้ายาเสพติด

ควบคุมพื้นที่ผลิตหรือปลูกพืชเสพติดในประเทศ

บริหารจัดการการบังคับใช้กฎหมายให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ

รองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ควบคุมปัญหายาเสพติดและรองรับพันธกรณีระหว่างประเทศ

ปราบปรามยาเสพติดระหว่างประเทศ

ป้องกันยาเสพติดและแก้ไขปัญหามัฟผู้ติดยาเสพติด

การพัฒนาทางเลือก

กฎหมายและกฎหมายระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อควบคุม ป้องปราม และป้องกันปัญหายาเสพติด

บริหารจัดการสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมให้เอื้อต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

สร้างกระบวนการและศักยภาพการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

สร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนในการควบคุมปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่ในระยะยาว

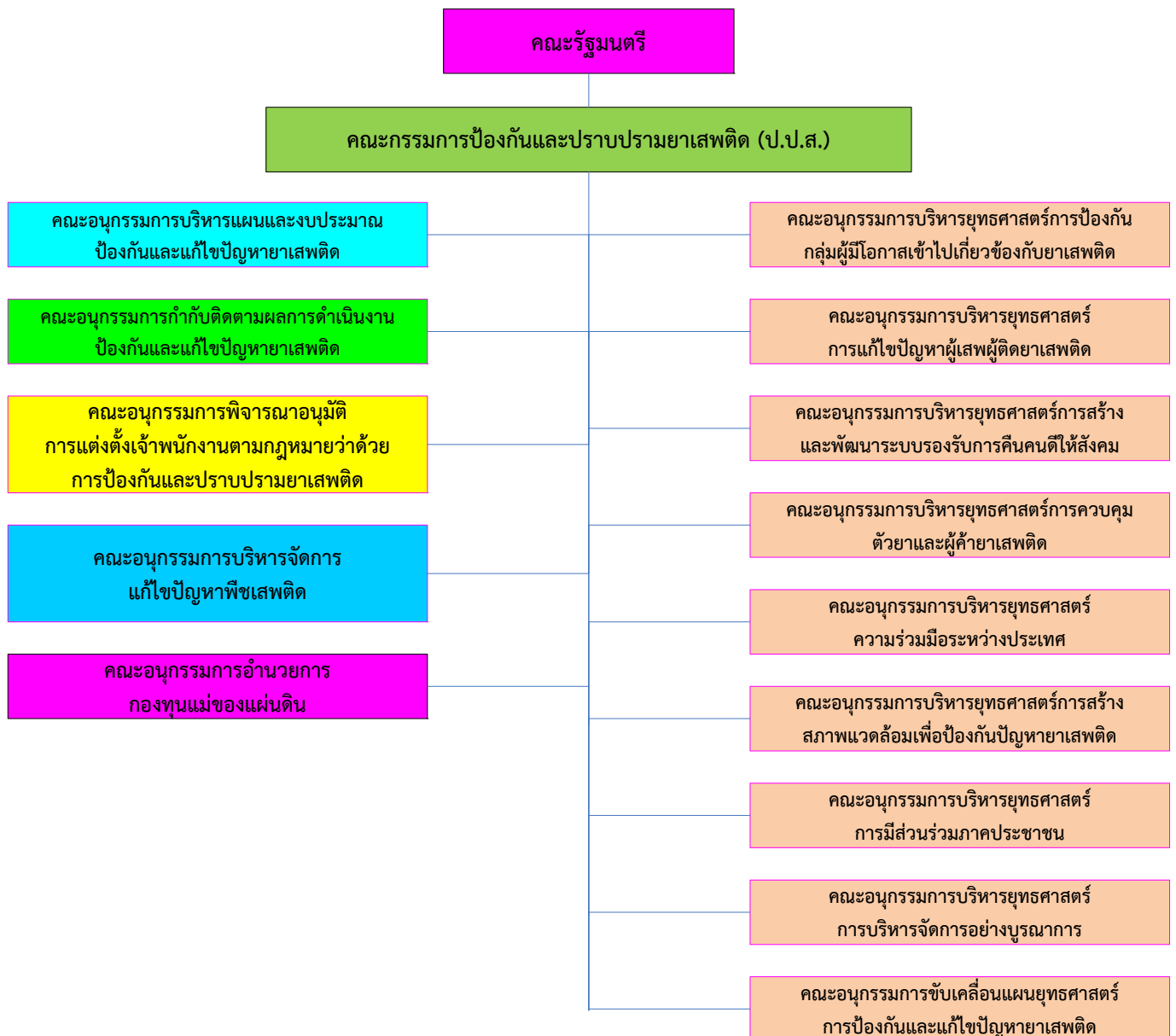
ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

จัดโครงสร้างการบริหารจัดการที่มีความเหมาะสม ลดความซ้ำซ้อน และสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

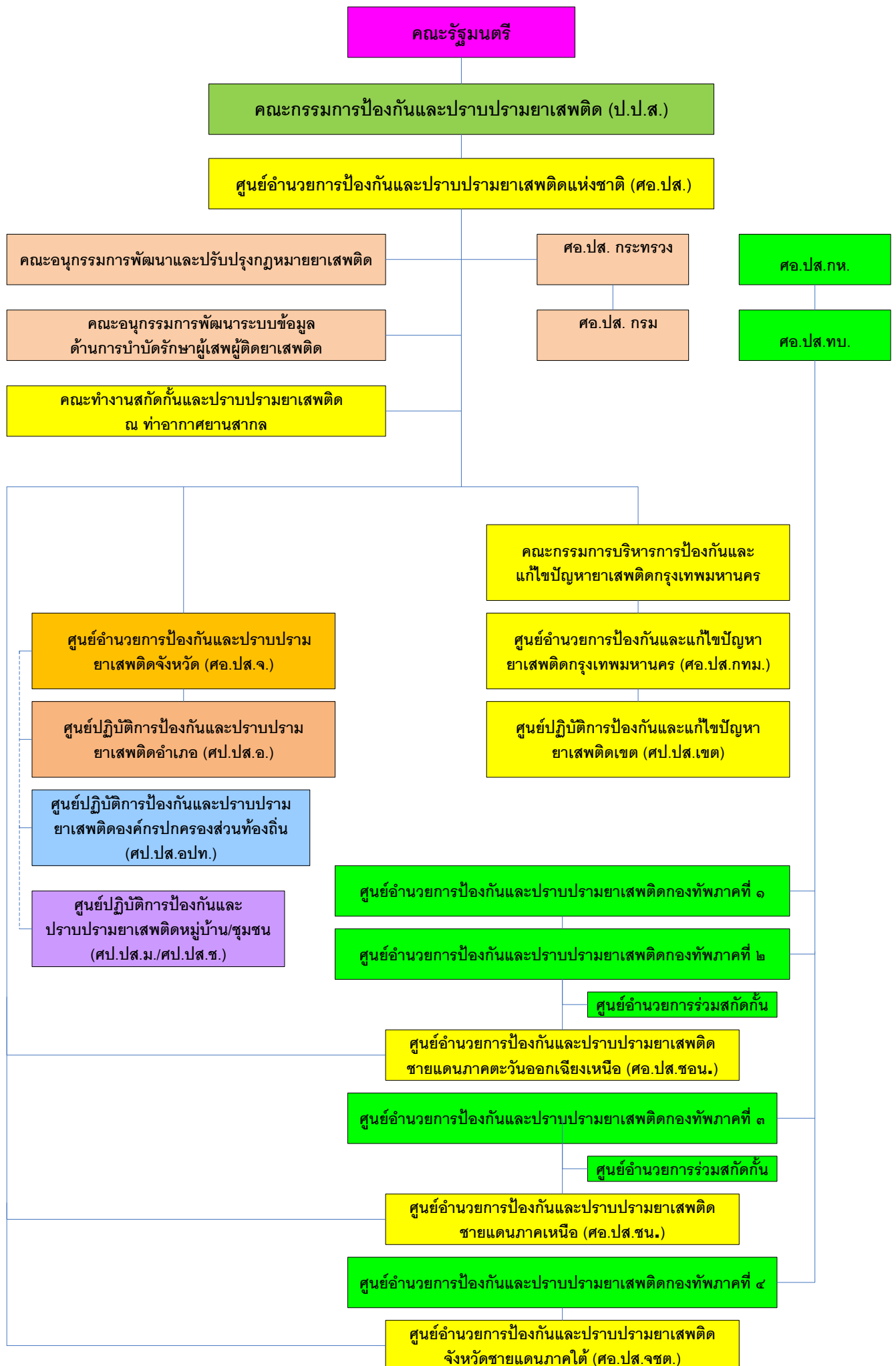
บูรณาการประสานเชื่อมโยงระหว่างแผนแม่บทแผนยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดกับทุกแผนที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับท้องถิ่น

พัฒนาระบบข้อมูลยาเสพติดทุกระบบให้มีความเชื่อมโยงและสนับสนุนการบริหารจัดการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

พัฒนาระบบอำนวยความสะดวกและระบบสนับสนุนที่มีเอกภาพ

แผนภูมิโครงสร้างกลไกการบริหารจัดการแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ

ความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์และตัวชี้วัดตามแผนยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒

วิสัยทัศน์

“สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติดด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพ และความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติดบรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์อาเซียนภายในปี ๒๕๖๒”

สังคมไทยเข้มแข็งและรอดพ้นภัยจากยาเสพติด
ด้วยภูมิคุ้มกันและมาตรการลดผู้ค้าและผู้เสพ

ความร่วมมือระหว่างประเทศด้านยาเสพติด
บรรลุผลตามพันธกรณีและวิสัยทัศน์อาเซียน

ตัวชี้วัดภาพรวม

๑. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนสูงขึ้น ทั้งนี้โดยวัดจากคดีที่เกิดขึ้นกับชีวิต ร่างกายและเพศ คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน และคดียาเสพติด มีจำนวนลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
๒. สามารถควบคุมและลดปัญหายาเสพติดได้มากกว่าปีที่ผ่านมา
๓. ระดับความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาพรวมสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

สังคมเข้มแข็ง

สถานศึกษา
เข้มแข็ง

ชุมชนเข้มแข็ง

สถานประกอบการ
เข้มแข็ง

ครอบครัว
เข้มแข็ง

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๑. สัดส่วนการเสพยาเสพติดของเด็กและเยาวชนรายใหม่ลดลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา
๒. ร้อยละของเด็กและเยาวชนที่รับรู้และเข้าใจการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑. ร้อยละผู้เสพซ้ำลดลง
๒. ร้อยละของการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพครบตามเงื่อนไข เกณฑ์มาตรฐาน และระยะเวลาที่กำหนด
๓. ร้อยละของการติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

๑. จำนวนผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดเข้ารับการศึกษา/พัฒนาฝีมือเพิ่มขึ้น
๒. ผู้พ้นโทษ/ผู้ผ่านการบำบัดมีสัมมาชีพที่มั่นคงเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

๑. สัดส่วนผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คนลดลง
๒. ร้อยละของการจับกุมคดียาเสพติดในฐานความผิดสำคัญ

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

๑. ระดับความสำเร็จของการประสาน ผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนไปสู่เป้าหมาย ในการลดยาเสพติด
๒. ระดับความสำเร็จของการประสาน การปฏิบัติร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสกัดกั้นปราบปรามจับกุม ยาเสพติด สารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ ก่อนที่จะเข้ามาในประเทศไทย
๓. ระดับความสำเร็จของการประสาน ผลักดันการดำเนินการตาม พันธกรณีระหว่างประเทศ

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การสร้าง สภาพแวดล้อมเพื่อป้องกัน ปัญหายาเสพติด

๑. พื้นที่เสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง ในทุกจังหวัดลดลงเมื่อเทียบกับ ปีที่ผ่านมา

ตัวชี้วัดยุทธศาสตร์การมี ส่วนร่วมภาคประชาชน

๑. สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของหมู่บ้านชุมชน เข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด
๒. สัดส่วนหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติดมีคุณภาพชีวิต ที่ดีเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา

ภาคผนวก

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
ร้อยละของการ พบเห็นภาวะ พฤติกรรมเสี่ยง ของเด็กและ เยาวชน	๗๕.๓	๗๒.๘	๗๗.๙	๖๔.๑	๗๖.๙			
จำนวนคดีเด็ก และเยาวชนที่ถูก ดำเนินคดีโดย สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและ เยาวชน	๕๑,๑๒๘	๔๖,๙๘๑	๔๖,๓๗๑	๔๔,๐๕๗	๓๘,๖๔๗	๓๔,๒๗๖	๓๖,๗๖๓	๓๕,๙๘๐
คดีที่เป็น การ กระทำความผิดซ้ำ	๖,๖๐๘	๖,๖๐๖	๖,๒๙๔	๕,๕๕๙	๔,๓๘๔	๗,๓๐๒		
ร้อยละของการ กระทำความผิดซ้ำ	๑๒.๙๒	๑๔.๐๖	๑๓.๕๗	๑๒.๖๒	๑๑.๓๔	๒๒.๙๑		
จำนวนเด็กและ	๑๐,๒๗๙	๑๑,๒๐๗	๑๒,๓๕๒	๑๒,๓๕๒	๑๓,๘๑๙	๑๕,๐๕๓	๑๕,๕๓๐	๙,๙๐๐

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๘๗

เยาวชนที่ถูก ดำเนินคดีฐาน ความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด								
ร้อยละ	๒๐.๑๐	๒๓.๘๕	๒๖.๖๓	๒๘.๐๓	๓๕.๗๕	๔๓.๙๑	๔๒.๒๔	๒๗.๕๑
อัตราคดีเด็กและ เยาวชนถูก ดำเนินคดีโดย สถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและ เยาวชน ต่อ ๑,๐๐๐ คน	๕๘.๙๖	๖๓.๓๕	๖๒.๙๗	๖๕.๐๓	๘๐.๓๐	๘๙.๕๓		

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
จำนวนผู้เข้า บำบัดทุก ระบบ	๖๖,๗๔๘	๑๐๔,๓๘๘	๑๓๒,๐๕๑	๑๔๖,๒๕๔	๒๐๖,๑๙๕	๔๖๖,๕๘๙	๔๑๓,๒๙๗	๓๐๓,๕๐๑
ต้องโทษ	๗,๓๑๓	๑๑,๓๕๔	๒๙,๕๑๐	๑๕,๘๐๕	๑๖,๕๑๒	๒๑,๙๐๙	๒๘,๑๘๖	๒๓,๒๖๑
บังคับบำบัด	๔๓,๖๕๖	๖๙,๗๐๗	๘๖,๔๘๔	๑๐๐,๗๕๒	๑๔๙,๐๙๐	๑๕๓,๙๖๖	๑๗๒,๐๐๑	๑๔๘,๒๘๙
สมัครใจ	๑๕,๗๗๙	๒๓,๓๒๗	๒๙,๕๑๐	๒๙,๖๙๗	๔๐,๕๕๓	๒๙๐,๗๑๔	๒๑๓,๑๑๐	๑๓๑,๙๕๑
จำนวนผู้เข้า บำบัด	๕๙,๒๔๙	๙๒,๗๕๖	๑๒๕,๔๔๕	๑๓๙,๙๖๓	๑๙๖,๔๔๑	๓๕๘,๖๖๒	๓๕๑,๐๘๓	๒๒๒,๐๐๖
รายเก่า	๑๒,๕๘๘	๑๘,๘๗๕	๒๘,๐๑๖	๓๑,๓๐๑	๔๔,๓๙๖	๘๒,๐๐๕	๙๐,๘๙๔	๖๕,๗๕๖
รายใหม่	๔๖,๕๘๘	๗๓,๘๘๑	๙๗,๔๒๙	๑๐๘,๖๖๒	๑๕๒,๐๔๕	๒๗๖,๖๕๗	๒๖๐,๑๘๙	๑๕๖,๒๕๐
ร้อยละผู้เสพ รายใหม่	๗๘.๖	๗๙.๗	๗๗.๗	๗๗.๖	๗๗.๔	๗๕.๖	๗๒.๕	๗๐.๓

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๘๙

ผู้เข้ารับการ บำบัดรักษา รายใหม่ที่มี ประวัติใช้ยา เสพติดไม่เกิน ๑ ปี		๗,๖๙๖	๙,๗๐๐	๑๑,๔๑๐	๑๕,๙๒๔	๒๑,๙๔๗	๒๐,๗๑๖	๑๓,๔๖๔
ร้อยละ		๘.๓	๗.๗	๘.๒	๘.๑	๖.๑	๕.๙	๖.๐
จำนวนผู้เสพ ซ้ำ	๑๐,๓๐๐	๑๕,๖๗๕	๒๓,๖๐๑	๒๖,๓๓๕	๓๗,๒๒๒	๖๕,๘๓๒	๗๒,๑๓๑	๖๗,๕๓๐
ร้อยละผู้เสพ ซ้ำ	๑๗.๓๘	๑๗.๑๑	๑๗.๕๕	๑๙.๓	๒๐.๒๕	๒๓.๘	๒๘.๒๙	๓๑.๕๘
จำนวน ประชากร	๖๓,๐๓๘,๒๔๗	๖๓,๓๘๙,๗๓๐	๖๓,๕๒๕,๐๖๒	๖๓,๘๗๘,๒๖๗	๖๔,๐๗๖,๐๓๓	๖๔,๔๕๖,๖๙๕	๖๔,๗๘๕,๙๕๔	๖๔,๘๗๑,๐๐๐
สัดส่วนผู้เสพผู้ ติดยาเสพติดต่อ ประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน	๙๓	๑๔๖	๑๙๗	๒๑๙	๓๐๖	๕๒๐	๔๙๖	๓๐๗

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
จำนวนนักโทษ กระทำผิดซ้ำ	๓๔,๖๖๖	๔๔,๓๘๐	๔๔,๐๖๐	๔๐,๙๑๔	๔๙,๘๒๘	๕๐,๔๒๒	๙๐,๖๒๔	
ร้อยละของ นักโทษที่กระทำ ผิดซ้ำ	๒๔.๕๕	๒๘.๖๒	๒๕.๑๕	๒๘.๔๑	๒๖.๐๑	๒๕.๙๖	๓๕.๕๔	
ผู้ต้องราชทัณฑ์ที่ ได้รับ พระราชทาน อภัยโทษ	๓๑,๑๔๙			๓๐,๐๐๐	๒๖,๐๐๐	๑๕๘,๗๙๓ ๓๐,๐๐๐		
ผู้ต้องขังที่ได้รับ การพักการ ลงโทษ	๒,๕๕๔	๑,๕๘๐	๖,๙๐๙	๒,๙๐๖	๕,๗๙๐	๒,๖๙๓	๘,๘๘๑	
ผู้ถูกคุมความ ประพฤติที่เป็น นักโทษเด็ดขาดที่ ได้รับการพักการ ลงโทษ	๗,๗๕๕	๗,๖๙๓	๑๒,๔๘๖	๔,๕๑๓				

อัตราการทำ ผิดซ้ำของผู้พ้น การคุมประพฤติ	๑๕.๓๐	๑๐.๗๓	๑๔.๒๐	๑๔.๙๑	๑๗.๘๓	๒๐.๘๖	๒๖.๖๕	

พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๐ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปี จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตภายหลังวันที่พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๔๙ ใช้บังคับในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ

พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๓ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีบรมราชาภิเษกปีที่ ๖๐ ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปี จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตภายหลังวันที่พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๐ ใช้บังคับในความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้า หรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ

พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๔ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ (ปล่อยตัวเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔) ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปี จำคุกตลอดชีวิตหรือประหารชีวิตภายหลังวันที่พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๓ ใช้บังคับในความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้าหรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ

พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๕ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ของสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร (ปล่อยตัวเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕) ผู้ต้องโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเกินแปดปีหรือจำคุกตลอดชีวิตภายหลังวันที่พระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. ๒๕๕๔ ใช้บังคับในความผิดฐานผลิต นำเข้า หรือส่งออก หรือผลิต นำเข้าหรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
จำนวนคดี	๙๕,๕๑๘	๑๘๓,๓๘๔	๒๑๓,๒๕๗	๒๔๖,๑๙๔	๓๖๐,๒๕๖	๓๗๖,๘๔๔	๔๕๔,๑๔๗	๓๔๗,๐๒๘
จำนวน ผู้ต้องหา	๗๘,๐๖๗	๑๔๒,๗๑๗	๑๖๑,๙๒๕	๒๐๔,๐๘๙	๓๓๗,๔๓๗	๓๗๓,๒๙๑	๔๔๑,๗๘๒	๓๖๕,๙๑๘
ข้อหา ผลิต	๘๓๕	๑,๕๙๓	๒,๓๖๙	๒,๓๕๖	๒,๒๔๘	๒,๖๙๙	๓,๕๓๔	๗,๙๙๙
นำเข้า/ ส่งออก	๓๓๑	๖๒๐	๔๖๘	๕๑๒	๕๘๙	๔๔๖	๔๐๗	๔๔๒
จำหน่าย	๘,๘๕๐	๑๓,๙๖๓	๑๕,๐๙๙	๑๕,๒๙๑	๑๘,๐๕๔	๑๘,๐๐๐	๑๖,๓๑๕	๑๔,๕๓๐
ครอบครอง เพื่อจำหน่าย	๙,๐๒๙	๑๔,๘๘๔	๑๖,๖๕๔	๑๘,๘๕๓	๓๐,๓๘๐	๔๑,๐๓๘	๔๗,๒๘๐	๔๔,๕๓๖
ครอบครอง	๓๙,๖๙๔	๗๕,๐๘๘	๘๗,๗๗๔	๑๐๕,๖๕๘	๑๓๔,๐๕๔	๑๐๘,๒๕๘	๑๒๐,๖๔๙	๑๐๐,๒๑๓
เสพ	๓๖,๕๙๔	๗๖,๙๗๔	๙๐,๖๑๓	๑๐๓,๒๙๙	๑๗๔,๔๘๔	๒๐๕,๗๓๘	๒๖๕,๐๓๒	๑๗๘,๘๐๓
อื่น ๆ	๑๘๕	๒๖๒	๒๘๐	๒๒๕	๔๔๗	๖๖๕	๙๔๑	๕๐๑

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๙๓

รวม ๕ ข้อหา สำคัญ	๑๙,๐๔๕	๓๑,๐๖๐	๓๔,๕๙๐	๓๗,๐๑๒	๕๑,๒๗๑	๖๒,๑๘๓	๖๗,๕๒๕	๖๗,๕๐๗
ร้อยละของ การจับกุม ๕ ข้อหาสำคัญ	๑๙.๙๔	๑๖.๙๔	๑๖.๒๒	๑๕.๐๓	๑๔.๒๓	๑๖.๕๐	๑๔.๘๗	๑๙.๔๕
คดีสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ	๗๒	๗๗	๑๑๔	๑๑๓	๑๙๘	๒๘๑	๖๑๔	๗๓๔
ยึดทรัพย์ (ราย) มูลค่า (ล้าน บาท)	๑,๔๕๓ ๕๙๕	๑,๘๓๔ ๗๖๘.๖	๒,๐๐๙ ๙๒๙.๕	๑,๗๙๒ ๑,๑๔๐.๕	๒,๒๐๘ ๑,๒๓๗.๔๒	๔,๘๑๒ ๑,๘๖๓.๘๓	๔,๕๗๑ ๒,๓๙๕.๔๑	๓,๘๙๑ ๑,๔๕๔.๔๔
จำนวน ประชากร	๖๓,๐๓๘,๒๔๗	๖๓,๓๘๙,๗๓๐	๖๓,๕๒๕,๐๖๒	๖๓,๘๗๘,๒๖๗	๖๔,๐๗๖,๐๓๓	๖๔,๔๕๖,๖๙๕	๖๔,๗๘๕,๙๕๔	๖๔,๘๗๑,๐๐๐
สัดส่วน ผู้กระทำผิด คดียาเสพติดต่อ ประชากร ๑๐๐,๐๐๐	๑๒๓	๒๒๕	๒๕๔	๓๑๙	๕๒๖	๕๗๙	๖๘๑	๕๖๔

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๙๔

คน								
ผู้ต้องหาคดียา เสพติดราย ใหม่	๘๐,๕๕๘	๑๐๖,๑๒๙	๑๒๙,๙๓๗	๑๓๗,๙๕๓	๑๗๑,๒๒๘	๑๔๓,๘๘๒	๑๗๓,๓๖๘	๑๕๖,๙๙๔
ร้อยละ	๗๕.๕๖	๖๙.๗๔	๖๙.๐๘	๖๙.๖๙	๖๘.๕๒	๖๖.๓๒	๖๖.๙๘	
การกระทำผิด ซ้ำในคดียา เสพติด	๕,๔๙๒	๗,๙๐๓	๙,๗๓๖	๙,๒๖๔	๑๓,๒๙๓	๑๑,๐๗๔	๑๔,๑๖๔	
ร้อยละ	๔.๗	๕.๑	๕.๑	๔.๗	๕.๓	๕.๑	๕.๕	
นักโทษ เด็ดขาดทั่ว ประเทศ	๑๔๑,๑๙๓	๑๕๕,๐๖๐	๑๗๕,๑๘๕	๑๔๔,๐๑๔	๑๙๑,๕๖๐	๑๙๔,๒๐๘	๒๕๔,๙๕๙	๒๓๖,๒๖๗
นักโทษ เด็ดขาดคดียา เสพติด	๗๒,๐๓๘	๗๔,๙๔๒	๘๖,๖๖๙	๙๐,๐๓๙	๑๐๓,๔๘๒			๑๕๖,๑๓๓
ร้อยละ	๕๑.๐๒	๔๘.๓๓	๔๙.๔๗	๖๕.๕๒	๕๔.๐๒			๖๖.๐๘
อัตรา อาชญากรรม ต่อประชากร ๑๐๐,๐๐๐ คน	๔๐๓.๔	๔๗๘.๘	๕๑๖.๗	๕๕๑.๑	๖๐๑.๒	๑๗๙.๕๔	๑๘๐.๕๔	๑๕๙.๐๑

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
ชาวต่างประเทศที่ถูก จับกุมคดียาเสพติด ในประเทศไทย	๒,๙๕๙	๒,๘๓๘	๒,๕๙๕	๓,๓๓๙	๓,๙๕๙	๓,๔๖๐	๔,๒๙๕	๒,๙๕๔
ไทย พื้นที่ปลูกฝิ่น (Hectares)	๒๓๑.๑๓	๒๘๘.๐๖	๒๑๑.๑๒	๒๘๘.๖๕	๒๑๖.๘๗	๒๐๘.๕๙	๒๖๕.๔๔	๓๒๒.๓๖
ตัดพื้นที่ไร่ฝิ่น (Hectares)	๒๒๐	๒๘๔	๒๐๒	๒๗๘	๒๐๗	๒๐๕	๒๖๔.๑๗	๓๒๐.๒๔
ร้อยละ	๙๕.๐๖	๙๘.๗๕	๙๕.๖๔	๙๖.๓๔	๙๕.๗๑	๙๘.๑๑	๙๙.๕๒	๙๙.๓๔
สปป.ลาว พื้นที่ปลูก ฝิ่น (Hectares)	๑,๕๐๐	๑,๖๐๐	๑,๙๐๐	๓,๐๐๐	๔,๑๐๐	๖,๘๐๐	๓,๙๐๐	
ผลผลิตฝิ่น (Tons)	๙	๑๐	๑๑	๑๘	๒๕	๔๑	๒๓	
ตัดพื้นที่ไร่ฝิ่น (Hectares)	๗๗๙	๕๗๕	๖๕๑	๕๗๙	๖๖๒	๗๐๗	๓๙๗	
เมียนมาร์ พื้นที่ปลูก	๒๗,๗๐๐	๒๘,๕๐๐	๓๑,๗๐๐	๓๘,๑๐๐	๔๓,๖๐๐	๕๑,๐๐๐	๕๗,๘๐๐	

ฝืน (Hectares)								
ผลผลิตฝืน (Tons)	๔๖๐	๔๑๐	๓๓๐	๕๘๐	๖๑๐	๖๙๐	๘๗๐	
ตัดฝืนทำลายไร่ฝืน (Hectares)	๓,๕๙๘	๔,๘๒๐	๔,๐๘๗	๘,๒๖๘	๗,๐๕๘	๒๓,๗๑๘	๑๒,๒๘๘	
ทั่วโลก ฝืนที่ปลูก ฝืน (Hectares)	๒๓๕,๗๐๐	๒๑๓,๐๐๓	๑๘๕,๙๓๕	๑๙๐,๖๖๒	๒๐๗,๕๐๐	๒๓๖,๓๒๐		
ผลผลิตฝืน (Tons)	๘,๐๙๑	๖,๘๔๑	๔,๙๕๓	๔,๗๓๐	๖,๙๘๓	๔,๙๐๕		
ทั่วโลก ผลผลิต เฮโรอีน (Tons)	๖๘๖	๖๐๐	๔๒๗	๓๘๓	๔๗๖	๓๑๑		

ที่มา : United Nations Office on Drugs and Crime

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การรื้อสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
อัตราการจด ทะเบียนหย่าร้าง (คู่ต่อ ๑,๐๐๐ ครัวเรือน)	๕	๕.๓	๕.๒	๒.๖	๔.๙	๔.๙	๕.๓	
อัตราการว่างงาน (ร้อยละ)	๑.๓๘	๑.๓๘	๑.๔๙	๑.๐๔	๐.๖๘	๐.๖๖	๐.๗๓	๐.๘๔
ร้อยละของ ผู้สูงอายุที่อยู่คน เดียวต่อผู้สูงอายุ ทั้งหมด	๕๑.๕๙	๕๐.๓๙	๔๙.๖๑	๔๕.๗๖	๔๕.๖๐	๕๗.๖๖		
อัตราการพึ่งพิง (ร้อยละ)	๔๘.๘๔	๔๘.๔๓	๔๘.๑๑	๕๕.๒๒	๕๕.๔๗	๕๕.๘๓	๕๖.๒๙	๕๖.๘๕
ดัชนีราคา ผู้บริโภค	๘๙.๒	๙๔.๑	๙๓.๓	๙๖.๓	๑๐๐	๑๐๓.๒	๑๐๕.๓	
อัตราเงินเฟ้อ	๒.๓	๕.๕	-๐.๙	๓.๓	๓.๘	๓.๐๒	๒.๒๐	๑.๙๐

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๙๘

สั ต ส ่ ว น ค น ยากจน (ร้อยละ)	๒๐.๙๔	๒๐.๔๙	๑๙.๐๘	๑๖.๙๑	๑๓.๕๑			
จ ำ น ว น ค น ยากจน (ล้านคน)	๑๓.๑	๑๓	๑๒.๓	๑๑	๘.๘	๑๒.๓		
ดัชนีครอบครั วอบอุ่น	๖๑.๖๕	๖๓.๙๗	๖๓.๑๘	๖๓.๐๘	๖๕.๑๗	๖๘.๓๑		
ดัชนีความอยู่ เย็นเป็นสุข	๖๕.๗๖	๖๗.๙๗	๖๕.๓๗	๖๖.๔๙	๖๙.๘๗	๗๑.๓๖		
ดั ช นี ชุ ม ช น เข้มแข็ง	๔๖.๓๘	๕๕.๗๓	๖๐.๘๙	๖๖.๐๗	๗๖.๔๗	๘๑.๐๐		

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
สถานะหมู่บ้าน ชุมชน								
ก	๖๗,๔๑๔	๗๒,๕๓๗	๘๐,๐๖๔	๗๑,๕๘๖	๗๐,๐๙๔	๒๕,๗๕๔		
ก๑ ไม่พบปัญหา มีความเข้มแข็ง มาก							๔๑,๕๙๗	๔๐,๒๐๗
ก๒ ไม่พบปัญหา มีความเข้มแข็ง ปานกลาง							๔,๒๒๘	๔,๔๖๐
ก๓ ไม่พบปัญหา มีความเข้มแข็ง น้อย							๒,๗๕๕	๒,๔๑๗
ข	๕๑๘	๕๖๘	๖๖๔	๕๗๒	๙๐๘	๑๕,๗๙๔		
ข๑ ปัญหาเบา บาง มีความ							๘,๗๔๙	๑๑,๔๔๓

เข้มแข็งมาก								
ข๒ ปัญหาเบา บาง มีความ เข้มแข็งปาน กลาง							๔,๔๘๖	๔,๕๕๗
ข๓ ปัญหาเบา บาง มีความ เข้มแข็งน้อย							๑,๖๐๕	๑,๖๔๖
ค	๒,๑๙๗	๑,๗๗๗	๓,๐๔๓	๒,๒๘๗	๓,๓๕๔	๑๑,๖๐๐		
ค๑ ปัญหาปาน กลาง มีความ เข้มแข็งมาก							๓,๗๓๕	๔,๕๔๓
ค๒ ปัญหาปาน กลาง มีความ เข้มแข็งปาน กลาง							๒,๑๑๘	๑,๘๕๖
ค๓ ปัญหาปาน กลาง มีความ เข้มแข็งน้อย							๘๙๔	๗๑๓
ง	๑,๐๙๘	๙๖๑	๑,๒๒๕	๑,๗๖๕	๒,๒๗๔	๑๘,๖๙๖		
ง๑ ปัญหารุนแรง มีความเข้มแข็ง							๕,๙๔๒	๕,๑๖๕

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๑๐๑

มาก								
ง๒ ปัญหารุนแรง มีความเข้มแข็ง ปานกลาง							๒,๓๐๓	๑,๗๕๔
ง๓ ปัญหารุนแรง มีความเข้มแข็ง น้อย							๑,๑๙๖	๘๖๓
รวม	๗๑,๒๒๗	๗๕,๘๔๓	๘๔,๙๙๖	๗๖,๒๑๐	๗๖,๖๓๐	๗๑,๘๔๗		๘๑,๘๙๙
หมู่บ้านกองทุน แม่ของแผ่นดิน	๒,๔๑๒	๑,๔๕๓	๓,๐๐๕	๑,๘๔๒		๒,๑๕๑	๒,๓๕๓	

สถิติที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

ข้อมูล/สถิติ	ปีงบประมาณ ๒๕๕๐	ปีงบประมาณ ๒๕๕๑	ปีงบประมาณ ๒๕๕๒	ปีงบประมาณ ๒๕๕๓	ปีงบประมาณ ๒๕๕๔	ปีงบประมาณ ๒๕๕๕	ปีงบประมาณ ๒๕๕๖	ปีงบประมาณ ๒๕๕๗
งบประมาณ ด้านยาเสพติด								
ป้องกัน	๑,๕๕๕,๑๓๒,๖๐๐	๑,๕๙๑,๖๔๓,๘๐๐	๑,๖๙๔,๒๐๘,๒๐๐	๑,๓๒๐,๘๖๗,๑๔๐	๑,๔๒๕, ๕๒๙,๓๐๐	๔,๗๒๑,๘๒๗,๒๐๐	๔,๕๐๘,๐๓๐,๓๐๐	๔,๒๓๘,๑๐๖,๔๐๐
ร้อยละ	๓๘.๗๒	๓๔.๗๖	๓๕.๑๖	๒๖.๙๓	๒๘.๘๕	๔๘.๗๐	๓๙.๙๔	๔๑.๘๘
ปราบปราม	๑,๔๘๙,๘๕๒,๓๐๐	๑,๘๗๖,๒๕๓,๘๐๐	๑,๖๘๗,๔๙๗,๗๐๐	๑,๙๙๓,๔๙๐,๖๒๐	๑,๙๓๔,๐๑๗,๓๐๐	๒,๑๘๐,๖๘๑,๙๐๐	๓,๖๙๓,๓๕๐,๔๐๐	๓,๕๕๙,๐๖๒,๐๐๐
ร้อยละ	๓๗.๐๘	๔๐.๙๗	๓๕.๐๓	๔๐.๖๔	๓๙.๑๕	๒๒.๔๙	๓๒.๗๒	๓๕.๑๗
บำบัดรักษา	๙๗๑,๙๔๐,๗๐๐	๑,๑๑๑,๔๐๔,๘๐๐	๑,๔๓๖,๑๔๔,๒๐๐	๑,๕๙๐,๕๖๐,๗๔๐	๑,๕๘๑,๐๒๙,๘๐๐	๒,๗๙๒,๖๘๗,๒๐๐	๓,๐๘๖,๘๑๔,๖๐๐	๒,๓๒๑,๘๘๗,๓๐๐
ร้อยละ	๒๔.๒๐	๒๔.๒๙	๒๙.๘๑	๓๒.๔๓	๓๒.๐๐	๒๘.๘๙	๒๗.๓๔	๒๒.๙๕
รวม	๔,๐๑๖,๙๒๕,๖๐๐	๔,๕๗๙,๓๐๒,๔๐๐	๔,๘๑๗,๘๕๐,๑๐๐	๔,๙๐๔,๙๑๘,๕๐๐	๔,๙๔๐,๕๗๖,๔๐๐	๙,๖๙๔,๑๙๖,๓๐๐	๑๑,๒๘๘,๑๐๕,๓๐๐	๑๐,๑๑๙,๐๕๕,๗๐๐
งบประมาณ ภาพรวมทั้ง ประเทศ	๑,๕๖๖,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๑,๖๖๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๑,๙๕๑,๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๑,๗๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๒,๐๗๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๙,๕๕๔,๙๒๙,๓๐๐,๐๐๐	๒,๔๐๐,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐	๒,๕๒๕,๐๐๐,๐๐๐,๐๐๐
ร้อยละ	๖.๒๙	๗.๖	๘.๑๙	๘.๓๓	๑.๐๒	๙.๑๖	๒.๗	๒.๕๕
การวิจัยสำรวจ ความคิดเห็น ของประชาชน								

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๑๐๓

โดยสถาบันทาง วิชาการ								
ความรุนแรง ของ สถานการณ์ ปัญหายาเสพติดโดย ภาพรวม	๖.๗	๙.๑	๑๖	๑๕.๔	๒๓			
ความพึงพอใจ ของประชาชน ต่อผลการ ดำเนินงานของ รัฐบาลและ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	๘๐.๘	๖๕.๕	๗๖.๓	๗๔.๕	๕๓.๘	๘๐.๕	๖๓.๓๐	๗๕.๐๐

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
๑. นโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาล ๒. มีกฎหมายและระเบียบรองรับ เช่น มีกฎหมายคุ้มครองสิทธิเด็กที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน ๓. ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีการประชุมชี้แจงนโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางการดำเนินงาน และมีข้อสั่งการอย่างชัดเจน ๔. มีการจัดทำบันทึกความตกลงร่วมมือระหว่างหน่วยงาน (MOU) ที่เกี่ยวข้อง ๕. มีการป้องกันและควบคุมแหล่งแพร่ระบาดยาเสพติดในสถานศึกษา ๖. บางจังหวัดจัดตั้งศูนย์เครือข่ายจัดระเบียบนักเรียน นักศึกษาแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความประพฤตินักเรียน นักศึกษาให้อยู่ในกรอบวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคม	<u>ระดับบุคคล</u> ๑. มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหลายประการด้วยกัน เป็นต้นว่า ทักษะคติ (Attitude) ที่ว่ายาเสพติดใช้แล้วไม่ติด สามารถเลิกได้ด้วยตัวเองเมื่อต้องการ การใช้ยาเสพติดเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการเป็นพวกเดียวกัน (Fellowship) การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and error) ๒. มีคนบางกลุ่มพยายามสร้างอุปสงค์ต่อยาเสพติดโดยการกระตุ้นให้เกิดความต้องการยาเสพติด อย่างเช่น พัฒนายาเสพติดทั้งรูป รส และกลิ่นให้น่าสนใจมากขึ้น ใช้กลยุทธ์การตลาดเพื่อชักจูงให้เกิดการทดลองเสพ ชักชวนให้เห็นผลดีของการเสพยาเสพติดในระยะสั้น / ชักชวนให้เสพฟรีในระยะแรกจนผู้เสพกลายเป็นผู้ซื้อยาเสพติด ผู้เสพรายเก่าจะพัฒนาตนเองไปเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติดรายใหม่ ๓. พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดจะพัฒนาจากคนที่เคยใช้ยาเสพติดชนิดร้ายแรงน้อย (Soft drugs) พัฒนาไปสู่ชนิดที่รุนแรงขึ้นในโอกาสต่อไป (Hard drugs users)

	๔. เด็กและเยาวชนถูกใช้เป็นเครื่องมือ ตกเป็นเหยื่อ และเป็นยวอาชญากรในการกระทำความผิดคดี ยาเสพติดมากขึ้น ๕. เด็กและเยาวชนเรียนรู้ชีวิตด้วยตนเองจากสังคมนอก บ้านมากกว่าสังคมในบ้าน ๖. เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้จากต้นแบบที่ดี ๆ ๗. คนมักจะมีความต้องการที่มากขึ้นไปเรื่อยๆ ไม่มี ที่สิ้นสุด นำไปสู่ความวิตกกังวลมาก มีความเครียดสูง ๘. เยาวชนคนหนุ่มสาวประพฤติดัวไม่เหมาะสมตามวัย ดำเนินชีวิตไปตามสิ่งยั่วยุ ขาดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ๙. เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่กล้าที่จะดำเนินการทาง กฎหมายต่อเด็กมากนักเนื่องจากเด็กได้รับการคุ้มครอง ตามกฎหมาย <u>ระดับครอบครัว</u> ๑. การดูแลเด็กและเยาวชนในสถาบันครอบครัวลด น้อยลง เด็กขาดความอบอุ่น ๒. เด็กอ่อนไม่มีคนเลี้ยงดูระหว่างพ่อแม่ไปทำงาน ๓. ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ๔. การป้องกันปัญหาเสพติดในระดับครอบครัว ยังมีแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน ๕. การนำครอบครัวมาทำกิจกรรมร่วมกันเป็นไปได้ ยากเนื่องจากส่วนใหญ่มีภารกิจในการทำมาหาเลี้ยงชีพ <u>ระดับชุมชน</u> ๑. ภาคประชาชน/ภาคประชาสังคมในพื้นที่ยังมีส่วน

	ร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่เต็มที่ ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนทำได้ยากและไม่บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ๒. ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการดำเนินงานในหมู่บ้านชุมชนแต่ละประเภท ๓. หน่วยงานภาครัฐขาดการสานต่องานในหมู่บ้านชุมชน <u>สถานศึกษา</u> ๑. ผู้บริหารสถานศึกษาปิดบังข้อมูล ไม่เปิดเผยข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด/กลุ่มเสี่ยงที่แท้จริง ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษายังไม่มีเอกภาพและประสิทธิภาพเท่าที่ควร มีระบบโครงสร้างในการบริหารที่แยกออกจากกันอย่างชัดเจนในระดับจังหวัดอำเภอ ไม่มีศูนย์กลางในการสั่งการ ๓. สถานศึกษามุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าการให้ความสำคัญด้านการป้องกันยาเสพติดในตัวเด็กนักเรียน ๔. มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วย แต่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างกิจกรรมทางบวกให้กับเด็กและเยาวชนยังคงเป็นลักษณะต่างหน่วยต่างทำ ยังไม่เกิดการบูรณาการและยังไม่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ๕. การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้เฉพาะช่วงเวลาที่นักเรียนมาโรงเรียน

	เท่านั้น การดูแลนักเรียนก่อนเวลาเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน รวมทั้งในเวลาปิดภาคเรียนไม่สามารถทำได้ ๖. การป้องกันปัญหายาเสพติดในเด็กและเยาวชนขาดการเชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ ๗. กิจกรรมที่ดำเนินการกับเด็กและเยาวชนไม่ได้เป็นตัวบ่งชี้ว่าจะทำให้เลิกหรือไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่กลุ่มเสี่ยง ๘. การดำเนินการต่อกลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษามีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาการปิดภาคเรียน ๙. จำนวนวิทยากรน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนเป้าหมายที่ต้องดำเนินการ <u>สถานประกอบการ</u> ๑. สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ยังแสวงหาผลประโยชน์จากกลุ่มเด็กและเยาวชน และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ๒. หอพักมีเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณใกล้กับสถานศึกษา ย่านอุตสาหกรรม มีทั้งแบบจดทะเบียนและไม่จดทะเบียน ไม่มีการแบ่งหอพักชาย-หญิง แต่อยู่รวมกันแบบหอพักรวมทั้งชายและหญิง การเข้าพักมีทั้งแบบให้เช่าแบบรายวันและรายชั่วโมง <u>ระดับสังคม</u> ๑. วิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองภายในประเทศส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน

	๒. นโยบายด้านการป้องกันยาเสพติดเห็นผลได้ช้าเมื่อเทียบกับนโยบายด้านการปราบปรามยาเสพติด ๓. งานด้านป้องกันยาเสพติดอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน ยังไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพกลางที่มีอำนาจดูแลในภาพรวม ๔. ค่านิยมทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเสพและการใช้ยาเสพติด ๕. กลุ่มเป้าหมายด้านการป้องกันมีหลายลักษณะ ต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย ทำให้เกิดการลงทุนสูง ๖. งานด้านป้องกันอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน บางหน่วยไม่ใช่ภารกิจโดยตรง ไม่มีงบประมาณของตนเอง ๗. มาตรการป้องกันยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการยับยั้งกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือป้องกันมิให้มีผู้เข้าสู่วงจรการใช้ยาเสพติด ๘. กิจกรรมการป้องกันไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ต่อเนื่อง ๙. การดำเนินการต่อกลุ่มเสี่ยงยังขาดข้อมูลที่ชัดเจนเป็นจริง

โอกาส	ภัยคุกคาม
๑. ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนมีความตระหนักถึงปัญหาเด็กและเยาวชนมากขึ้น ๒. หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน และท้องถิ่น ยินดีให้ความร่วมมือในการสนับสนุนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน ๓. หน่วยงานวิชาการและภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการศึกษาข้อมูล รวมทั้งรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันในเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้น	๑. เด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีแนวโน้มเป็นกลุ่มที่มีอายุน้อยลง ๒. ปัญหาเศรษฐกิจส่งผลให้เด็กและเยาวชนและประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มขึ้น ๓. กระแสสังคมที่เน้นวัตถุนิยมมากเกินไปทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติดมากขึ้น ๔. การพัฒนาตัวยาที่แปลกใหม่ทำให้เป็นที่น่าสนใจต่อการทดลองเสพของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ๕. กลุ่มนักค้ายาเสพติดใช้กลยุทธ์สร้างสิ่งล่อใจหรือสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น ๖. ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดทั้งการค้าและเสพในสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา ๗. มีนักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสี่ยงยังไม่ได้รับการแก้ไขที่เพียงพอ ๘. หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนกิจกรรมป้องกันยาเสพติด แต่เวลาในการจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับห้วงดำเนินการของโรงเรียน/สถานศึกษา ๙. เด็กขาดพื้นที่เชิงบวก/พื้นที่สร้างสรรค์ การเพิ่มพื้นที่สร้างสรรค์ให้เด็กเป็นเพียงรูปแบบมากกว่า ซึ่งไม่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติด ๑๐. กระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดหวังผลเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
๑. มีการกำหนดโครงสร้าง กลไก มาตรการ และแนวทางรองรับการดำเนินงานที่ชัดเจน	๑. ผู้เสพเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย ช่องทางการเข้าสู่วงจรยาเสพติดง่าย
๒. มีคำสั่ง คู่มือ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน	๒. ผู้เส่มักไม่สมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา จำเป็นต้องมีแรงกดดันนโยบายและมาตรการเร่งรัดหรือกดดันอย่างต่อเนื่อง กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่ได้มาจากการสมัครใจแบบบังคับ
๓. มีการจัดทำข้อตกลงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดระหว่างหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง	๓. กระบวนการบำบัดรักษาไม่สามารถทำให้ผู้เสพลึกยาเสพติดได้อย่างเด็ดขาด เช่น ระยะเวลาในค่ายสั้นไม่สามารถตัดอาการขาดยาได้ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามหลักสูตรที่กำหนดให้
๔. มีมาตรฐานการรับรองคุณภาพสถานบำบัดรักษา (HA)	๔. ระบบค้นหาผู้เสพยาเสพติดยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ต้องอาศัยหลายหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วม
๕. บุคลากรด้านการบำบัดรักษามีศักยภาพ ความรู้ความเข้าใจด้านการบำบัดรักษาเป็นอย่างดี	๕. การรณรงค์ชักจูงผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษายังสร้างกระแสได้ไม่เพียงพอ
๖. ผู้รับผิดชอบด้านการบำบัดรักษาในแต่ละระบบในระดับพื้นที่มีการติดต่อประสานงานกันทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	๖. การกำหนดเป้าหมายการบำบัดรักษาของประเทศไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของพื้นที่
๗. บุคลากรผู้ปฏิบัติงานมีความตั้งใจเต็มใจในการปฏิบัติงาน มีจิตอาสา	๗. การกำหนดเป้าหมายของระบบสมัครใจ และระบบบังคับบำบัดต่ำกว่าสถานการณ์ผู้เสพยาเสพติดที่ปรากฏ
๘. ผู้บังคับบัญชาระดับจังหวัดให้ความสำคัญกับการบำบัดรักษาอย่างจริงจัง	๘. ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาถูกส่งไปบำบัดรักษาในโปรแกรมที่ไม่เหมาะสมกับระดับการติด
๙. ระบบสมัครใจมีสถานที่รองรับผู้เข้ารับการบำบัดรักษาครอบคลุมทั่วประเทศ มีงบประมาณ	

สนับสนุนการดำเนินงานเพียงพอ ๑๐. มีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง ๑๑. มีทีมบำบัดรักษาแบบสหวิชาชีพ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยาคลินิก นักสังคมสงเคราะห์ และ นักกิจกรรมบำบัด ๑๒. มีโปรแกรมจัดเก็บข้อมูลระบบ บสต. สำหรับใช้ในการวางแผน ติดตาม และประเมินผลทั้งระบบ สมัครใจ บังคับ และต้องโทษ ๑๓. มีรูปแบบการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๑๔. มีกระบวนการตามวิธีชุมชนดูแลผู้เสพ ๑๕. โปรแกรมบำบัดมีให้เลือกได้หลายโปรแกรม เช่น โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง วิทยาลัยลูกผู้ชาย ค่ายวิถีพุทธ ๑๖. มีการประชุมเพื่อพัฒนากลไกด้านการบำบัดรักษาและติดตามผลเป็นประจำทุกปีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ๑๗. มีความพร้อมของทีมวิทยากรค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ๑๘. มีอาสาสมัครคุมประพฤติ NGO อาสาสมัครช่วยเหลือในการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษา ๑๙. ส่วนราชการ/ชุมชน/ครอบครัวมีความเข้าใจในระบบบำบัดมากขึ้น ทำให้เกิดความร่วมมือมากขึ้น ๒๐. มีโครงการรณรงค์ปรับเปลี่ยนเจตคติให้สังคม	๙. ไม่มีหน่วยงานดูแลหลังการติดตาม ๑ ปีไปแล้ว ๑๐. สถานที่บำบัดของระบบสมัครใจโดยชุมชนบำบัดยังไม่เพียงพอ ๑๑. สถานที่บำบัดแบบควบคุมตัวมีไม่เพียงพอทำให้ต้องลดระดับการบำบัด หรือไม่ก็ต้องส่งต่อไปต่างพื้นที่ ๑๒. งบประมาณในระบบสมัครใจและระบบบังคับบำบัดยังมีปัญหาไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงบประมาณดำเนินการบำบัดรักษาในระบบบังคับบำบัดมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินการในแต่ละปี ๑๓. การจัดสรรงบประมาณไม่สอดคล้องกับภารกิจ สภาพปัญหา ปริมาณงาน และเป้าหมายที่ต้องดำเนินการ ๑๔. ระบบฐานข้อมูลผู้เสผู้ติดยังขาดการเชื่อมต่อ ขาดความเป็นเอกภาพ ๑๕. การบันทึกข้อมูลระบบ บสต. ยังไม่สามารถบันทึกได้สมบูรณ์ ๑๖. กระบวนการจำแนกการคัดกรองผู้เสผู้ติดไม่ละเอียดพอที่จะชี้แจงสภาพว่าเป็นผู้เสผู้ติดในระดับใด ทำให้รูปแบบการบำบัดรักษาที่ได้รับไม่เหมาะสมกับสภาพผู้ป่วย ๑๗. ระบบติดตามดูแลช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากส่วนหนึ่งทำงานอยู่ต่างพื้นที่หรือต่างจังหวัด ทำให้ไม่สามารถติดต่อหรือไม่มารายงานตัว ๑๘. หลังการบำบัดรักษาไม่มีอาชีพที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล หรือไม่ตรงกับความต้องการ ๑๙. การติดตามหลังผ่านการบำบัดยังไม่ครบเกณฑ์

ยอมรับ และให้โอกาสผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ๒๑. ประเทศไทยมีผลสำเร็จของการดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสูงเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ	๒๐. การส่งต่อข้อมูลผู้ผ่านกระบวนการบำบัดไม่มีความต่อเนื่อง รวมทั้งผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูส่วนใหญ่ยังไม่กลับไปประกอบอาชีพที่ภูมิลำเนาเดิม ทำให้ระบบการติดตามช่วยเหลือยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ๒๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายบางอย่างยังมีปัญหาในทางปฏิบัติระดับพื้นที่ เช่น ศูนย์คัดกรองอำเภอ ศูนย์ติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ๒๒. กระบวนการค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมยังขาดการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ๒๓. สังคมไม่ยอมรับไม่ให้โอกาสผู้ที่ผ่านกระบวนการบำบัดฟื้นฟู ๒๔. โปรแกรมบำบัดฟื้นฟูต้องใช้เวลาจนทำให้มีผู้ป่วยขาดการบำบัด กระบวนการบำบัดรักษาไม่ต่อเนื่อง ๒๕. ผู้เข้ารับการบำบัดบางคนปฏิเสธการติดตามดูแลช่วยเหลือ เพราะไม่ยอมให้ตัวเองมีชื่ออยู่ในระบบผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ๒๖. ไม่มีกฎระเบียบรองรับเรื่องงบประมาณสำหรับการเข้ารับการบำบัดรักษาของบุคคลต่างด้าว ๒๗. กลุ่มผู้เข้ารับการบำบัดบางรายไม่ใช่ผู้เสพ เป็นเพียงกลุ่มเสี่ยงที่ต้องเข้ามาสู่ระบบเพื่อให้ได้จำนวนคนตามเป้าหมาย ๒๘. สถานพยาบาลส่วนหนึ่งยังไม่ผ่านมาตรฐานการบำบัด (HA) ๒๙. ขาดมาตรการบังคับกรณีการเสพซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ๓๐. ระบบค่ายเป็นช่องทางให้เกิดผู้ติดและผู้ค้ารายย่อยเข้าค่าย และกลายเป็นเครือข่ายการค้ายาเสพติดตามมา

	๓๑. ในกระบวนการคัดกรองผู้เสพยาเสพติดไม่มีชุดตรวจสอบสารเสพติดทุกชนิด ขาดแคลนน้ำยาตรวจปัสสาวะและค่าตรวจพิสูจน์หาสารเสพติดในร่างกาย ๓๒. กลุ่มเป้าหมายที่ได้จากกระบวนการประชาคมไม่ถูกนำเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา
โอกาส	ภัยคุกคาม
๑. รัฐบาลให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านการบำบัดรักษาควบคู่ไปกับนโยบายด้านการปราบปราม ๒. ภาคประชาชนมีความพร้อมที่จะสนับสนุนและช่วยเหลือ ๓. มีเครือข่ายระบบบำบัดทั้งภาครัฐและชุมชน ๔. รัฐบาลพร้อมให้การสนับสนุนงบประมาณได้อย่างเพียงพอ ๕. วิธีการบำบัดรักษามีความหลากหลายตามอาการของผู้ป่วย ๖. มีโอกาสได้เปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เสพยาเสพติดให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคม (ชุมชนบำบัด-ทัศนคติ จิตอาสา) ๗. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนเห็นความสำคัญของการบำบัดฟื้นฟูมากขึ้น ๘. สังคมมีความเข้าใจผู้เสพยาเสพติดมากขึ้น ๙. ผู้ที่ทำงานเพื่อสังคม/จิตสาธารณะให้ความสนใจผู้เสพยาเสพติดมากขึ้น ๑๐. ผู้ผ่านการบำบัดได้กลับมาเป็นวิทยากร มาเป็นแบบอย่างที่ดีให้เห็น	๑. ผู้เสพยาเสพติดรายใหม่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ๒. ผู้เสพยาเสพติดมีแนวโน้มอายุน้อยลง ๓. การเสพยาเสพติดมีอัตราเพิ่มสูงขึ้น ๔. การกำหนดให้ผู้เสพยาเสพติดเป็นผู้ป่วยทำให้ไม่สามารถแยกแยะผู้เสพยาเสพติดที่แท้จริงออกจากผู้ค้ารายย่อย ๕. ผู้เสพยาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาบางส่วนขยายตัวเป็นเครือข่ายการค้ายาเสพติด ๖. ผู้เสพยาเสพติดพัฒนาตัวเองเป็นผู้ค้ารายย่อยในพื้นที่มีผลต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดในระดับหมู่บ้านชุมชน ๗. ผู้เสพยาเสพติดมีแนวโน้มใช้ยาเสพติดมากกว่า ๑ ชนิด มีวิธีการเสพยาเสพติดซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การบำบัดรักษายากยิ่งขึ้น ๘. ผู้บำบัดไม่ให้ความร่วมมือในการบำบัดอย่างจริงจัง ๙. บุคคลในครอบครัว/ชุมชนของผู้รับการบำบัดไม่สนับสนุน ๑๐. ผู้ผ่านกระบวนการบำบัดรักษาเมื่อกลับไปสู่ชุมชนและสภาพแวดล้อมเดิม มักกลับไปมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดซ้ำ

๑๑. มีเครือข่ายการทำงานระหว่างประเทศที่กว้างขวาง ๑๒. การพัฒนาเครือข่ายการบำบัดรักษา ๑๓. พัฒนาเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดรูปแบบการบำบัดรักษา ๑๔. มีการสรุปบทเรียน และ Best Practice เป็นตัวอย่าง เป็นต้นแบบ ๑๕. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนมากขึ้น ๑๖. การบำบัดรักษาโดยศาสนสถาน เช่น วัดเป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด มัสยิดศูนย์ส่องทางสู่ชีวิตใหม่ สถานฟื้นฟูเอกชนของศาสนาคริสต์ ๑๗. ความเชื่อมั่นศรัทธาในศาสนามีส่วนช่วยให้วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดด้วยศาสนบำบัดประสบความสำเร็จ ๑๘. ประเทศไทยอาจเป็นหน่วยนำในการพัฒนามาตรฐานการบำบัดรักษาในภูมิภาคอาเซียน	๑๑. ยังไม่มีศูนย์กลางในการบริหารจัดการด้านการบำบัดรักษาทั้ง ๓ ระบบอย่างเป็นเอกภาพ ขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพด้านการบำบัดรักษาทุกระบบในการบริหารจัดการ ๑๒. สถาบันการศึกษายังมีบทบาทน้อยในการสนับสนุนบุคลากรและองค์ความรู้ในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ๑๓. กฎหมายด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ยังไม่เอื้อต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ๑๔. ชาวต่างชาติเข้ามาใช้ยาเสพติดในประเทศที่การบังคับใช้กฎหมายไม่เข้มงวด

-

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

ด้านการสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

จุดแข็ง	จุดอ่อน
๑. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้ภาครัฐต้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และให้ความสำคัญเรื่องประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวก ๒. นโยบายคืนคนดีให้สังคมของรัฐบาล คำนึงความสุขให้กับประชาชน ๓. ให้ความสำคัญกับการสร้างทางเลือกระดับรากหญ้า (Grassroot alternatives) ๔. พื้นฐานสังคมไทยยังมีความโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทร มีสายใยผูกพันของครอบครัว ชุมชน	๑. ผู้เสพผู้ติดส่วนใหญ่มาจากสภาพแวดล้อมและครอบครัวที่มีปัญหา ๒. ปัญหาการว่างงานทำให้เกิดการค้าและการเสพยาเสพติด ๓. ระบบงานยุติธรรมมุ่งเน้นที่จะนำผู้กระทำผิดมาลงโทษมากกว่าการแสวงหาแนวทางการแก้ไขหรือป้องกัน ๔. ผู้ค้าหรือผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเมื่อถูกจับกุมและดำเนินคดีทางกฎหมายจะส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวได้รับความเดือดร้อนในการดำเนินชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ๕. นักค้ายาเสพติดที่พ้นโทษมาแล้วอาจจะหวนกลับมาค้ายาเสพติดอีกด้วยเหตุผลบางประการ เป็นต้นว่า ไม่มีทางเลือกอื่นที่ดีกว่านี้ ยังมีความรู้สึกโกรธแค้นเจ้าหน้าที่ที่จับกุมอยู่ หรืออยากประชดชีวิตประชดสังคม ๖. มลทินที่เกิดจากการลงโทษจะติดตัวไปกับบุคคลที่ได้รับโทษ ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม (Social

	stigma) ๗. ครอบครัวที่มีผู้ติดยาเสพติดมักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาเสพติดในหลายด้าน ๘. ผู้ที่ได้รับการบำบัดรักษาแล้วเมื่อกลับสู่ชุมชนยังมีพฤติกรรมเสพติด เพราะปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชนยังไม่ถูกแก้ไข ๙. ผู้ผ่านการบำบัดรักษาและผู้ฟื้นฟูโทษคดียาเสพติดไม่อยากให้คนในชุมชนรู้ว่าตนเคยติดยาเสพติดหรือเคยติดคุกมาก่อน ๑๐. หากมีอคติต่อผู้เสพยาเสพติดและผู้ฟื้นฟูโทษในคดียาเสพติดจะแก้ปัญหาในระยะยาวไม่ได้ ๑๑. ผู้ติดยาเสพติดถูกจำกัดสิทธิทางกฎหมาย เช่น สิทธิในการสมัครเข้ารับราชการเนื่องจากเป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมาย ก.พ.ว่าด้วยโรค พ.ศ.๒๕๕๓ ๑๒. กระบวนการยุติธรรมยังขาดกระบวนการที่จะส่งเสริมให้มีการแก้ไขปัญหายาโดยอาศัยชุมชน ๑๓. ขาดความมั่นคงทางสังคม คนบางกลุ่มที่ปรับตัวไม่ทันต้องได้รับความลำบาก และเผชิญกับความเสี่ยง ๑๔. ยังมีผู้ไม่ได้รับความเป็นธรรมทางสังคม ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มเปราะบาง และผู้ที่มักจะเสียเปรียบอยู่เป็นจำนวนมาก ๑๕. ยังมีการปฏิบัติที่ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม ๑๖. ความรู้สึกแปลกแยกของคนในสังคม

	๑๗. การดำเนินงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน ๑๘. ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ๑๙. การรักษาความลับของผู้ป่วย ๒๐. ผู้ที่มีประวัติเคยต้องโทษ ผู้ประกอบการมักไม่ ไว้วางใจในพฤติกรรม
โอกาส	ภัยคุกคาม
๑. ปัญหายาเสพติดมีความซับซ้อนจำเป็นต้องระดม สรรพกำลังเพื่อแก้ไขอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ๒. องค์กรนอกภาครัฐทั้งท้องถิ่น ชุมชน และประชาสังคมจะ มีบทบาทในด้านต่างๆ มากขึ้น ๓. ทำให้คนที่มีปัญหาสามารถเข้าถึงบริการได้ (Accessibility of target group) โดยเฉพาะผู้ผ่านการ บำบัดรักษาและผู้พ้นโทษมีโอกาสเพิ่มศักยภาพในการเข้าถึง แหล่งทุน ได้รับโอกาสในการถ่ายทอดทักษะทางอาชีพ ๔. มีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีคุณค่าและ ศักดิ์ศรี ๕. ผู้พ้นโทษและผู้ผ่านการบำบัดรักษาต้องการจะมีโอกาสที่ ดีให้กับตัวเอง เพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิต	๑. ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจาก ประชาชนและสังคมในวงกว้าง เนื่องจากเกรงว่าบุตร หลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือถูก ประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ๒. ผู้ติดยาเสพติดและนักโทษคดียาเสพติด มักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่องตั้งแต่การเข้าไป เกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนัน และ อาชญากรรมประเภทต่างๆ ๓. พื้นที่แต่ละภาคมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านฐาน คิดและประสบการณ์ การกำหนดกิจกรรมที่เป็นกรอบ ให้ต้องปฏิบัติเหมือนกัน อาจทำให้เกิดความขัดแย้งทาง ความคิดและการนำไปปฏิบัติ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคาม (SWOT Analysis)

ด้านการควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
๑. นโยบายที่ชัดเจนของรัฐบาล ๒. มีกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งที่ชัดเจนรองรับการดำเนินงาน ๓. มีองค์กรกลไกและหน่วยงานที่รับผิดชอบในการปราบปรามยาเสพติดทุกระดับ ๔. ชุดปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดมีความมุ่งมั่นทุ่มเท และเสียสละในการปฏิบัติหน้าที่ ๕. หน่วยงานด้านความมั่นคงของชาติเห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติด และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือสนับสนุนในการสกัดกั้นปราบปราม ๖. มีงบประมาณด้านการปราบปรามเป็นการเฉพาะ ๗. มีการกำหนดแผนปฏิบัติการและเป้าหมายชัดเจน และถ่ายทอดเป้าหมายลงสู่ระดับต่างๆ โดยหน่วยงานยึดถือเป้าหมายเป็นหลักในการปฏิบัติ	<u>ด้านการสกัดกั้น</u> ๑. สภาพทางภูมิศาสตร์บริเวณพื้นที่ชายแดนเป็นอุปสรรคในการสกัดกั้น มีช่องทางในการนำเข้ายาเสพติดจำนวนมาก ๒. เครือข่ายการค้ายาเสพติดบริเวณพื้นที่ชายแดนมีมากมายหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มว่า มั่ง มูเซอ ลีซอ อาข่า จีนฮ่อ และไทยใหญ่ ๓. จุดผ่านแดนถาวรบริเวณสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ ไทย-สปป.ลาว และไทย-กัมพูชา มีผู้เดินทางเข้าออกในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก การควบคุมดูแลและตรวจตราบุคคลและยานพาหนะยังทำได้จำกัด ๔. กลุ่มนักค้ายาเสพติดมักอาศัยช่วงเวลาที่เป็วันหยุดเทศกาลฉวยโอกาสลักลอบลำเลียงยาเสพติด ๕. การบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการสกัดกั้นตาม

๘. หน่วยงานด้านการปราบปรามสามารถบูรณาการดำเนินการต่อเป้าหมาย ๙. มีกฎหมายวิธีพิจารณาศึยาเสพติดรองรับเป็นการเฉพาะ ๑๐. หน่วยงานด้านการปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ	แนวชายแดนยังไม่เพียงพอ ยังขาดศูนย์ประสานงานร่วมในการบูรณาการด้านการข่าว การปราบปราม และการสกัดกั้นระหว่างพื้นที่ชายแดนกับพื้นที่ตอนใน ๖. เส้นทางกำเลียงยาเสพติดบริเวณพื้นที่ชายแดนและจากพื้นที่ชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในมีหลากหลายเส้นทาง เช่น ทางรถยนต์ รถโดยสารประจำทาง รถยนต์รับจ้างขนส่งสินค้า รถไฟ เครื่องบิน พัดไปรษณีย์ ฯลฯ ทำให้สามารถหลบหลีกการตั้งด่านตรวจจุดตรวจจุดสกัดไปได้ ยากต่อการสกัดกั้น ๗. วิธีการซุกซ่อนยาเสพติดมีหลากหลายวิธี ตรวจค้นได้ยาก โอกาสที่จะตรวจพบมีน้อย มีโอกาสหลุดรอดจากการตรวจค้นจับกุม ๘. ข้อจำกัดของการตรวจค้นยาเสพติด เช่น การใช้กระดาษคาร์บอนห่อหุ้มยาเสพติดเพื่อป้องกันการตรวจด้วยเครื่อง X-Ray สุนัขยาเสพติดไม่สามารถดมกลิ่นยาเสพติดที่ซุกซ่อนในร่างกายคนได้ ๙. ยังขาดมาตรการควบคุมตรวจสอบชาวต่างชาติและแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทย <u>ด้านการสืบสวน</u> ๑. แหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญอยู่นอกประเทศ ไม่สามารถเข้าถึง ติดตามสืบสวนหาข่าว และปราบปรามจับกุมทำลายได้

	๒. ผู้ที่มีพฤติการณ์ด้านยาเสพติดมักสร้างกลไกการป้องกันตนเอง (Self defensiveness) การปกปิดร่องรอยประวัติและพฤติการณ์ด้านยาเสพติด และมักจะต่อต้านการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ ๓. ความยากลำบากในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายในกระบวนการยุติธรรม ๔. ขาดการบูรณาการการปฏิบัติการสืบสวนเป้าหมายที่เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างหลายหน่วยงาน ๕. การสืบสวนพฤติการณ์ด้านยาเสพติดควบคู่กับการสืบสวนทางการเงินเพื่อดำเนินมาตรการยึดทรัพย์สินยังมีน้อย ๖. การสืบสวนขยายผลการจับกุมยังไม่สามารถเชื่อมโยงถึงนายทุนเจ้าของยาเสพติดได้ ๗. นักค้ายาเสพติดมีความพยายามทุกวิถีทางเพื่อชักชวนเงิน ยักย้ายถ่ายเทเงิน และฟอกเงินที่ได้มาจากการค้ายาเสพติด เพราะกลัวจะถูกยึดทรัพย์สิน <u>ด้านการปราบปราม</u> ๑. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างภารกิจ จำนวนผู้กระทำความผิด และพื้นที่รับผิดชอบกับจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแล้ว ทำให้เห็นได้ชัดว่าเกินขีดความสามารถที่จะ

	ดำเนินการได้ ๒. ภารกิจและความรับผิดชอบมากของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมากมายหลายด้าน ครอบคลุมในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงไม่สามารถปฏิบัติงานด้านยาเสพติดได้อย่างเต็มที่ ๓. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถทำลายโครงสร้างการค้ายาเสพติดได้ ๔. นักค้ายาเสพติดมีความระมัดระวังตัวสูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เป้าหมายรู้ว่าถูกเจ้าหน้าที่ติดตามความเคลื่อนไหว โอกาสในการจับกุมจะมีน้อยมาก ๕. ในการตั้งจุดตรวจจุดสกัด ยานพาหนะบนถนนมีมาก หากไม่ได้เป้าหมายที่สำคัญหรือได้เบาะแสที่แท้จริง การจะไปสุ่มตรวจย่อมเป็นปัญหาต่อผู้ใช้รถใช้ถนน ๖. ในการตรวจค้นสถานบันเทิงที่เป็นแหล่งมั่วสุมต้องใช้กำลังเจ้าหน้าที่จำนวนมากในการจู่โจมเข้าจับกุมและการควบคุมสถานการณ์ในที่เกิดเหตุ ระหว่างที่มีการตรวจค้นจับกุมผู้อยู่ในที่เกิดเหตุจะทิ้งยาเสพติดลงบนพื้นจนเกลื่อนกลาด ส่วนใหญ่จึงไม่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมยาเสพติดของกลางได้ ต้องใช้การตรวจปัสสาวะเบื้องต้นเพื่อประกอบหลักฐานในการดำเนินคดี

	๗. การดำเนินงานในพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ ๘. การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานยังไม่สอดคล้องกับปัญหาจริงในระดับพื้นที่ ๙. หลายหน่วยงานให้ความสำคัญต่อผลการจับกุมเชิงปริมาณมากกว่าการทำงานในเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่จับกุมข้อหาเสพติดและครอบครองเพื่อจำหน่ายตามเป้าหมายมากกว่าการแก้ปัญหาในเชิงพื้นที่อย่างแท้จริง ๑๐. องค์การการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศมักจะกระทำความผิดคาบเกี่ยวกันหลายประเทศ ทำให้ยากต่อการสืบสวนติดตามพฤติการณ์และปราบปรามผู้กระทำความผิด รวมทั้งยังได้รับผลกระทบจากแนวความคิดเรื่องอำนาจอธิปไตยของแต่ละประเทศด้วย <u>ด้านการข่าว</u> ๑. ขาดการประสานกับหน่วยข้างเคียงในเรื่องข้อมูลเชิงลึก ๒. ข้อมูลการข่าวยังไม่เพียงพอที่จะบ่งชี้ความเชื่อมโยงระหว่างผู้ค้ารายย่อย นักค้ารายสำคัญ และเครือข่ายการค้ายาเสพติด ๓. มีปัญหาในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เช่น การตรวจสอบข้อมูลบุคคล การใช้โทรศัพท์ ทะเบียนรถยนต์ บัญชีธนาคาร อสังหาริมทรัพย์

	๔. ขาดการติดตามวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและปรับกลยุทธ์การดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไป ๕. ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ ๖. ระบบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิตผู้ค้าผู้เสพผู้ติดผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ ยังไม่ค่อยตรงกัน ๗. ขาดระบบข้อมูลผู้ต้องหาผู้กระทำความผิดที่เชื่อมต่อกันระหว่างตำรวจ อัยการ และศาล ส่งผลต่อการตรวจสอบประวัติ และการพิจารณาของศาลในการสั่งเพิ่มโทษและพักโทษตามกฎหมาย ๘. วัฒนธรรมองค์กรด้านการข่าวมักเน้นความสัมพันธ์เชิงส่วนตัว ความร่วมมือด้านการข่าวและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานยังเป็นไปตามความเชื่อถือและความไว้วางใจ เจ้าหน้าที่จึงไม่ค่อยมีการวางระบบการข่าวเอาไว้ ๙. หากมีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประชาชนในพื้นที่มักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือแก่เจ้าหน้าที่ <u>ด้านเทคโนโลยี</u> ๑. มีข้อจำกัดทางกฎหมายและทางปฏิบัติในการดักจับ

	การติดต่อสื่อสารของผู้กระทำผิดกฎหมาย ๒. ขาดเครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัยเท่าทันฝ่ายตรงข้าม <u>ด้านการบังคับใช้กฎหมาย</u> ๑. เจ้าหน้าที่รัฐบางรายเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับพื้นที่ละเลยต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ๓. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความอ่อนล้าในการปฏิบัติ ๔. เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่นาน มีผลประโยชน์เกี่ยวข้อง ทำให้ยากต่อการปราบปราม ๕. บทบัญญัติของกฎหมายไม่เอื้ออำนวยต่อการปราบปราม ๖. การลงโทษทางกฎหมายไม่รุนแรง ทำให้ผู้กระทำผิดขาดความเกรงกลัว มีการกระทำความผิดซ้ำอีก ๗. กระบวนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับยาเสพติดใช้ระยะเวลาดำเนินการยาวนาน ๘. บรรยากาศในการทำงานมีความกดดันสูง ความผิดพลาดบกพร่องอาจนำไปสู่การถูกลงโทษ ถูกฟ้องร้องดำเนินคดี ๙. การมีกฎหมายหลายฉบับมีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำให้การประสานงานเพื่อบริหารจัดการบังคับ

	ใช้กฎหมายให้บังเกิดประสิทธิภาพและเอกภาพได้ยาก ๑๐. ระบบการตรวจสอบถ่วงดุลในกระบวนการยุติธรรมยังขาดประสิทธิภาพ <u>ด้านระบบสนับสนุน</u> ๑. ขาดความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการปฏิบัติงาน เช่น เครื่องมือเทคนิคการสืบสวน อุปกรณ์การถ่ายภาพระยะไกล กล้องส่องกลางคืน กล้องกระดุม เครื่องดักฟัง เสื้อเกราะ ยานพาหนะ ๒. บุคลากรของบางหน่วยงานขาดทักษะในการสืบสวน จับกุมเครือข่ายนักค้ายาเสพติด การตั้งจุดตรวจจุดสกัด และข้อมูลข่าวสาร ๓. ขาดการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการสืบสวนขยายผลการจับกุม เนื่องจากหน่วยงานเอกชนที่เป็นเจ้าของข้อมูลมักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ ด้วยการอ้างเหตุผลว่าเป็นข้อมูลลับของลูกค้า
โอกาส	ภัยคุกคาม
๑. นโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาเน้นในเรื่องการปราบปรามทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสามารถเห็นผลที่เป็นรูปธรรมได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ๒. ผู้บังคับบัญชาในระดับชาติ ภาค และจังหวัดให้ความสำคัญในเรื่องปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง	๑. ยาเสพติดที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเกิดจากการสังเคราะห์ของมนุษย์มีมากมายหลายชนิด มีทั้งที่เป็นยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ทำให้ต้องติดตามพัฒนาการของปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ๒. เครือข่ายการค้ายาเสพติดมีความเชื่อมโยงกันทั้งใน

เข้มข้น และต่อเนื่อง ๓. การกำกับดูแลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดทำให้ผลการดำเนินงานด้านการจับกุมคดียาเสพติดบรรลุเป้าหมาย ๔. กระแสสังคมและสื่อมวลชนเป็นพลังทางสังคม (Social forces) ในการสนับสนุนนโยบายรัฐบาลเพื่อดำเนินการต่อตัวยาและผู้ค้ายาเสพติดอย่างเด็ดขาดและจริงจัง ๕. เนื่องจากมีการจัดตั้งมวลชนเฝ้าระวังในหมู่บ้าน ชุมชน และมีความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ในระดับที่ดี จึงสามารถระดมมวลชนในพื้นที่ร่วมดำเนินการ หากได้รับการร้องขอ	ระดับข้ามชาติ ระดับชาติ และระดับพื้นที่ ๓. พื้นที่นำเข้ายาเสพติดสำคัญยังคงอยู่ทางชายแดนภาคเหนือ และการนำเข้าทางชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ๔. นักค้ายาเสพติดใช้กลยุทธ์ทางการตลาด ทำให้ยาเสพติดมีแนวโน้มแพร่ระบาดเพิ่มมากขึ้น ๕. อิทธิพลของการใช้เครือข่ายทางสังคม (Social network) เช่น Facebook, Twitter, Instagram, Line นำไปสู่การชักจูงให้คนเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากขึ้น การควบคุมปัญหาการค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติดกระทำให้ยากขึ้น ๖. เครือข่ายผู้จำหน่ายรายย่อยที่กระจายตัวอยู่ทุกพื้นที่ มีผลโดยตรงต่อการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระดับหมู่บ้านชุมชน ๗. เครือข่ายการค้ายาเสพติดเกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมาย มีการทำอย่างอื่นเพื่อบังหน้า ๘. ยังมีการลำเลียงเคมีภัณฑ์และสารตั้งต้นไปยังชายแดนภาคเหนือเพื่อส่งออกนอกประเทศไปยังที่ตั้งแหล่งผลิต ๙. สถานการณ์ผู้ค้าในชุมชนพื้นที่จังหวัดต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

	๑๐. การค้ายาเสพติดในพื้นที่เป็นการค้ารายย่อย โดยเฉพาะแพร่ระบาดในพื้นที่เมืองเป็นหลัก และมีกลุ่มผู้ค้ารายใหม่ที่ถูกจับกุมดำเนินคดีอย่างต่อเนื่องโดยมีมากถึงร้อยละ ๗๐ และอายุน้อยลง ๑๑. ผู้ค้าหาวิธีการและช่องทางที่จะทำให้รอดพ้นจากการถูกจับกุมหรือถูกลงโทษในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ขั้นจับกุม จนถึง การตัดสินพิพากษาของศาล หรือแม้แต่การเข้าไปรับโทษในเรือนจำก็ยังคงมีการกระทำผิดอยู่ ๑๒. ผู้ต้องขังในเรือนจำที่ยังไม่เลิกพฤติกรรมยังเป็นผู้ที่สำคัญในเครือข่ายการค้ายาเสพติดในการจัดหายาเสพติดมาจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง ๑๓. เครือข่ายการค้าในเรือนจำเชื่อมโยงกับเครือข่ายการค้ายาเสพติดภายนอกโดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสาร และการลักลอบส่งเครื่องมือสื่อสารในเรือนจำ ยังคงปรากฏอย่างต่อเนื่อง ๑๔. นโยบายส่งเสริมการส่งออกทำให้สินค้าบางอย่างไม่ได้รับการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ และยาเสพติดสามารถหลุดรอดไปได้โดยง่าย ๑๕. การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องหาช่วงประกันตัวชั่วคราวหรือช่วงที่รอการลงอาญา ๑๖. ประชาชนแจ้งเบาะแสเพิ่มมากขึ้น แต่เจ้าหน้าที่

	ดำเนินการแก้ไขหรือจับกุมได้ในอัตราที่ค่อนข้างต่ำ เป็นเหตุให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ มองว่าไม่จริงจังในการปฏิบัติ การเลือกปฏิบัติ การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ ๑๗. ผู้ต้องหาคดียาเสพติดมีเงินที่จะจ้างทนายความเพื่อต่อสู้คดี ๑๘. การเคลื่อนไหวทางการเงินมีหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มที่เปิดบัญชีธนาคารให้นายทุน กลุ่มที่ถอนเงินโอนเงินค่ายาเสพติดผ่านทางตู้เอทีเอ็ม การส่องถ่ายทรัพย์สินให้บุคคลอื่นถือแทน ๑๙. มีความพยายามหาแหล่งซุกซ่อนยาเสพติดใหม่ ๆ ตลอดเวลา เช่น การเช่าบ้าน หอพัก อพาร์ทเมนต์ ๒๐. การเปลี่ยนแปลงการติดต่อซื้อขายยาเสพติด เช่น การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หลายเครื่อง เปลี่ยนแปลงเบอร์โทรศัพท์ไปเรื่อยๆ การใช้ซิมการ์ดแบบเติมเงินที่ทำให้ยากต่อการตรวจสอบ ๒๑. ผู้กระทำความผิดคดียาเสพติดที่ถูกจับกุม อยู่ระหว่างการประกันตัว ถูกลงโทษ และพ้นโทษไปแล้วไม่เลิกพฤติกรรมด้านยาเสพติด ยังหวนกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก ๒๒. การว่าจ้างให้บุคคลที่ไม่มีประวัติเป็นที่พึงเล็งของเจ้าหน้าที่มาเป็นผู้ลำเลียงยาเสพติด ๒๓. ประชาชนในพื้นที่ไม่กล้าให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ เนื่องจากรู้สึกว่าจะไม่มั่นใจในความปลอดภัยใน

	ชีวิตของตนเองและครอบครัว ๒๔. สถานการณ์ยาเสพติดในแต่ละช่วงเวลามีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากยาเสพติดชนิดหนึ่งไปสู่ตัวยาเสพติดอีกชนิดหนึ่ง จากกลุ่มเป้าหมายหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มเป้าหมายหนึ่ง จากพื้นที่หนึ่งไปสู่อีกพื้นที่หนึ่ง และจากลักษณะปัญหาหนึ่งไปสู่อีกลักษณะปัญหาหนึ่ง ๒๕. ความแตกต่างของราคายาเสพติดระหว่างพื้นที่ต่างๆ กำไรจากส่วนต่างของราคาขายปลีก และการที่ยาเสพติดหาซื้อได้ยากและมีราคาสูงขึ้น กลายเป็นสิ่งล่อใจให้มีการลักลอบลำเลียงยาเสพติด ค้ายาเสพติด และเกิดนักค้ายาเสพติดรายใหม่ ๒๖. การจับกุมคดียาเสพติดแล้วมีการแถลงข่าวเกี่ยวกับมูลค่ายาเสพติด กลายเป็นแรงจูงใจในมุมมองของการกระทำผิดตามมา ๒๗. ด้วยเหตุที่กฎหมายยาเสพติดได้กำหนดบทลงโทษเอาไว้ค่อนข้างรุนแรง นักค้ายาเสพติดพร้อมที่จะต่อสู้ขัดขวางตอบโต้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ๒๘. ผู้ที่สูญเสียประโยชน์อาจจะมีท่าทีต่อต้านนโยบายและยุทธศาสตร์นี้ (Policy opponent)